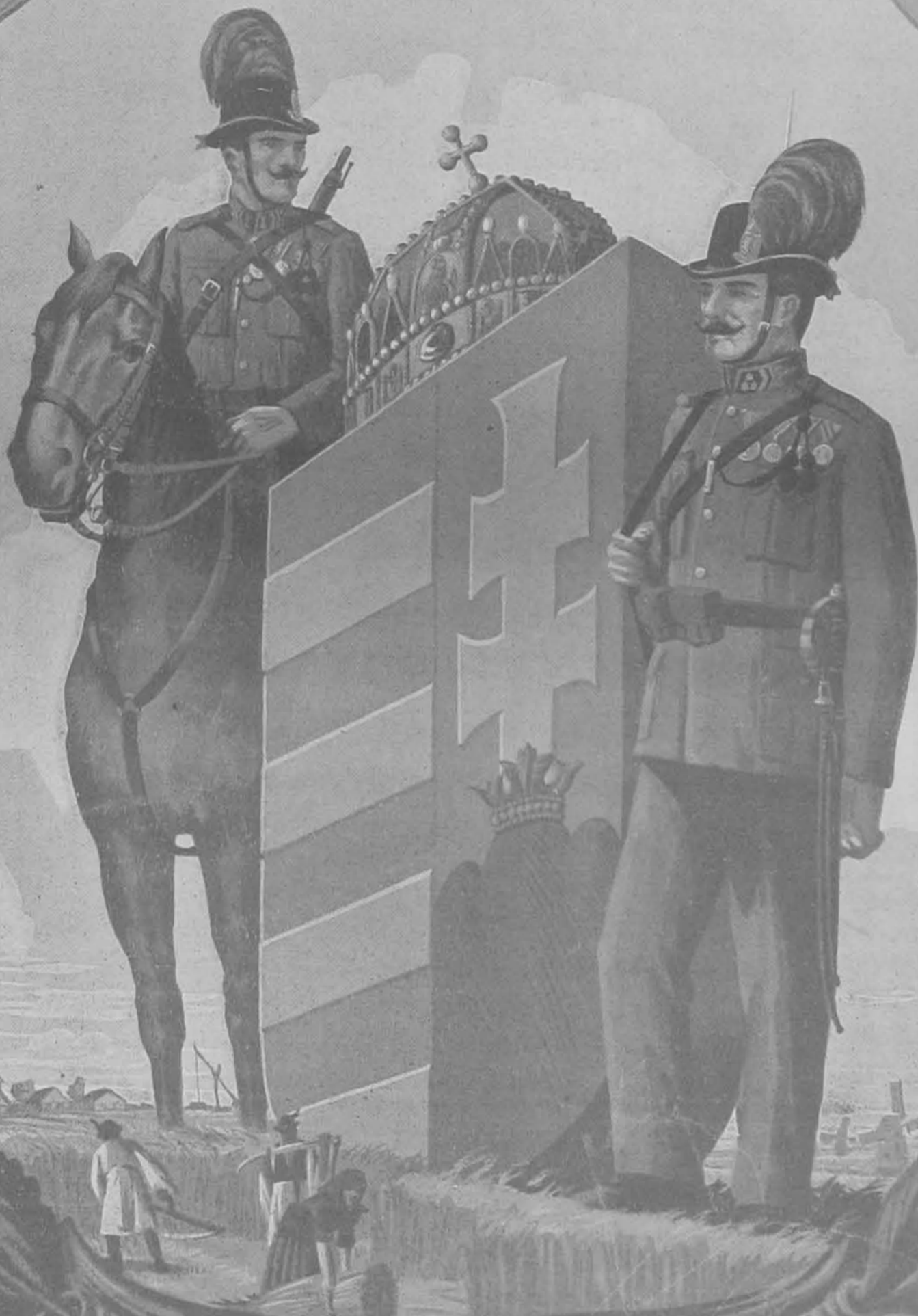

CSENDŐRSEGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21. SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Böszörményi-út 21.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

A toll hivatása.

Mult számunkban egy önmagunkról adott lap-szemle, vagy talán inkább program keretében röviden összefoglaltuk az indokokat, amelyeknél fogva részint céltalannak, részint pedig lehetetlennek találjuk, hogy a Csendőrségi Lapokban egyesek ténykedéseinek vagy a csendőrség általános belső szolgálati életének bírálatával foglalkozzunk vagy hogy a csendőrség anyagi érdekeiért való küzdelmet lapunk programjába felvegyük. Ha szabadon választhatnánk az összes lehetőségek és megfontolások között, akkor sem volnánk hajlandók egyéni érdekek védelme kedvéért átlépni a korlátokat, amelyeket a rend és fegyelem mindennél fontosabb szabályai számunkra is kötelezően megvonnak.

Nagyon természetes azonban, hogy nem lehet teljesen ugyanerre az álláspontra helyezkednünk a szakszerű véleménynyilvánításnak egy bizonyos szabadsága szempontjából. Ma már nem férhet kétség ahhoz, hogy szakkérdéseknek egy szaklapban megbeszélése nemcsak hasznos, hanem egyenesen nélkülözhetetlen, mert a tudást, a fogalmak tisztázását, vitatható kérdések helyes és egyöntetű felfogását, főképen pedig az elmélet és a gyakorlat egymást kiegészítő, helyes összhangját szolgálja. Utasításoktól, rendeletektől és parancsoktól nem lehet azt várni, hogy a gyakorlat körében felmerülő minden részletkérdésre is pontos és kimerítő útmutatással szolgáljanak; a felsőbb intézkedések nyújtotta általános és némileg merev irányelveken belül szükség van arra a szellemi elaszticitásra is, amelyet csak egy szaklap tud megteremteni és fenntartani, nem beszélve az önképzés érdekeiről, amelyhez egy szaklap hathatós és értékes segítséget nyújthat.

Mindez — ismételjük — ma már nem szorul bizonyításra. Azt hisszük azonban, hogy arra a megállapításunkra sem kell bizonyítékokat felsorakoztatnunk, hogy ha van az országban szervezet, amely a szaklapot kétszeresen nem nélkülözheti, a csendőrség bizonyára az. Széttagoltságunk hátrányait csak a szellemi és erkölcsi kapcsolatoknak, mondjuk: „szolgálaton kívüli” fenntartásával tudjuk, ha nem is teljesen kiküszöbölni, de ellensúlyozni.

A csendőrségi szolgálat állandó tökéletesítése nemcsak az országnak érdeke, hanem existenciális követelménye a testületnek is. Nem mindegy azonban, hogy a tökéletesítésünket csak felülről és anyag módjára tétlenül várjuk vagy pedig abban nemes

ambícióval magunk is közreműködünk-e. És miután a tökéletesítés alatt nem érthetünk egyebet, mint megtartását és kifejlesztését mindannak, ami jó és helyes s kiküszöbölését vagy módosítását annak, ami nem bizonyult helyesnek, önként adódik ezzel a szakszerű, önzetlen és jóindulatú vélemény szabadság jogosultsága, sőt szükségessége is. Nagyon természetes, hogy mindezek a jelzők egyúttal pontosan megvonják a vélemény szabadság határait is, amelyeket felismerni és tiszteletben tartani mindenekfelett való kötelességünk, (de teljes vélemény nélküliség és szellemi gépszerűség mellett egyetlen szaklap sem képes a maga hivatását úgy betölteni, mint kellene.

Éppen ezért — a mult számunkban kifejtett álláspontunk teljes fenntartása mellett is — feladatunk egyik sarkalatos tartalmát abban látjuk, hogy helyet adjunk a nyomtatott betű lényegének: a gondolatnak. Egészséges eszmék, szolgálatunk tökéletesítését és javítását célzó gondolatok, gyakorlati tapasztalatokból leszárt tanulságok készséges fogadtatásra találnak hasábjainkon akkor is, ha új utakon járnak s új módszerrel keresik felismert szükségletek kielégítését vagy problémák megoldását. Amilyen káros, ha valaki a tagadás szellemétől átítatva a meglevő állapotban mindenáron és ott is hibát akar találni, ahol nincsen, éppen annyira helytelen lenne fegyelem kérdésének minősíteni, hogy valaki a maga szellemének készségeit is a haladás szolgálatába állítja-e vagy sem s hogy gondolatait nyilvános bírálatra és megvitatásra bocsátja-e vagy sem. Ezt a fegyelem szempontjából annál kevésbé tarthatjuk agályosnak, miután egyesek egyéni véleménye akkor sem gyöngítheti a szabályzatok és rendelkezések erejét, ha nyilvánosan jut kifejezésre és ha azoktól részleteiben talán eltér is, mert hiszen kötelező erőt mindig csak a többség rendelkezése képvisel s mindaddig, amíg az meg nem változik, minden más nézet csak elmélet marad, amely legfeljebb egészséges szellemi tornára ad alkalmat, de a szolgálat rendjét nem zavarhatja.

Minden eszköz tisztességes és megengedett, amíg tiszteletreméltó és jószándékú célokat követ, miért tagadnók meg ezt egyedül a tolltól, amely nem a rombolásnak, hanem elsősorban az építésnek hatalmas eszköze. Hogy valaki a kard mellett a tollat is több vagy kevesebb ügyességgel forgatja-e, azt legtöbbször az egyéni akarattól független körülmények döntik el, mitsem von le tehát az senki szolgálati vagy egyéni értékéből, ha talán nehezebben vagy egyáltalán nem tud vele megbarátkozni. De aki szívesen forgatja, keressen fel minket nyugodtan vele akkor is, ha újat akar mondani. Nem töröltük le és nem is fogjuk soha letörölni zászlónkról a régi jelszavakat, de helyet hagyunk rajta azoknak is, amelyek az új idők méhében születnek.

A pénzbüntetés a csendőrség gyakorlatában.

írta: BODROGAI ANDRÁS százados.

Az új büntetőnovelláról már több értékes dolgozat jelent meg a Csendőrségi Lapokban: dr. Valló József alezr.: „A legújabb büntetőnovelláról” 1928. évi 13. sz.; Mildschütz Kálmán szds.: „Egy kis útmutatás az új büntetőnovella oktatásához” 1928. évi 19. sz.; dr. Élthes Gyula: „Az új büntetőnovelláról” 1928. évi 4., 5. és 6. sz. E cikkek mindegyike igen megkönnyítette a törvény céljának és hasznának megértését, annak oktatását és megtanulását.

Amióta a törvény életbelépett, elmúlt immár egy esztendő. Hozzászólhatunk tehát a témához olyan vonatkozásban is, hogy tapasztalatunk szerint a törvényből mit és hogyan vigyünk át a csendőri gyakorlatba.

Egy törvény a megalkotásával még nem fejezte be rendeltetését. Csak akkor válthatja ki a társadalomban — a törvényhozók által is célzott — üdvös hatását, ha az élethez hozzá tud simulni és ha alkalmazása könnyűvé és egyszerűvé válik. Más szóval, ha azt azok, akik végrehajtják vagy a végrehajtásában közreműködnek, valóban értékesíteni tudják, mert különben minden törvény csak írott malaszt marad.

A csendőrség, mint a bűnügyi igazságszolgáltatás előkészítő és megindító szerve, elsősorban köteles a feladatkörébe vágó jogszabályoknak az illetékes bíróságok és hatóságok által való alkalmazását lehetővé tenni, elsősorban azáltal, hogy részükre a szük-

séges adatokat összegyűjti és nekik felhasználás végett beszoigáltatja.

Az említett novellában is ilyen csendőri vonatkozásban több figyelemreméltó rendelkezés található.

A legfontosabb kötelezettséget az örsökre és a járőrökre a törvény harmadik szakasza rója. E szakasz a következőket mondja:

„...Ha a terheltnek megfelelő vagyona, jövedelme vagy keresete van, szabadságvesztés-büntetés mellett, mellékbüntetésként pénzbüntetést kell megállapítani a vagyon elleni büntettek, vétségek és kihágások minden esetében, továbbá bármely büntett, vétség, vagy kihágás esetében, ha azt nyereségvágyból, vagy jogtalan vagyoni haszonszerzés céljából követték el.

Ezenfelül, ha a terheltnek megfelelő vagyona, jövedelme, vagy keresete van, szabadságvesztés-büntetés mellett mellékbüntetésként pénzbüntetést állapíthat meg a bíróság egyéb büntett, vétség vagy kihágás esetében is, ha tekintettel az elítélt egyéniségére, úgy találja, hogy a pénzbüntetés alkalmazásával az elítéltet újabb bűncselekmény elkövetésétől hatályosabban lehet visszafertani...”

Röviden tehát: a törvény arra kötelezi, illetve hatalmazza fel a büntetőügyekben ítélkező igazságügyi és rendőri hatóságokat, hogy a büntett, vétség és kihágás miatt elítéltet pénzbüntetéssel is sújtsák. Vagyon elleni bűncselekményeknél a pénzbüntetést ki kell, a többi bűncselekmények eseteiben pedig ki lehet szabni.

Nem terjeszkedem itt ki annak bővebb részletezésére és megmagyarázására, hogy milyen bűncselekményeknél lehet és milyeneknél kell pénzbüntetésre ítélni a terheltet, mert a csendőr a lehet vagy kell

Szalai, meg a krumpli.

írta: MAHÁCS LAJOS százados.

Zord hegyóriások tünedeztek elő a hajnal szürke derengéséből. Madár se tévedt ebbe a kopár, havas körengetegbe, csak néhány elszórt, árván fagyoskodó törpefenyő bizonygatta, hogy még itt is tengődik valamiféle élet.

Ebben a sivár környezetben két rajvonal nézett egymással farkasszemet. A magyarok a Monte Fornó oldalában, az olaszok a hegy lábánál lapultak, sziklák és körakások mögött. Kimeredő nézéssel figyeltek az örszemek, a többiek pedig az álomban kerestek békeesebb, színesebb világot.

Az egyik szikla tövében infanteriszt Szalai Márton aludt, mélyen, olyan tompa kábulatban, mintha doronggal ütötték volna tarkón. Mellette Bátorfi cugszfűrer kuksolt. Felcsillanó tekintettel figyelt a völgybe, ahol apró lovcskák kapaszkodtak felfelé. A reggelit hozták. Meg-megriadtak a közelükbe vágó gránátok robbanásától.

— Marci te! Jön a menázs...

Szalai felriadt. Lassan felkönyökölt s a törpefenyő tövében árváskodó csajkája után kotorászott. Odahajította Nováknak, mert az volt a soros, hogy a menázsit elhozza.

Kis idő múlva ragyogó ábrázattal loholt vissza a tele csajkákkal, de Szalai nem vette észre a Novák jókedvét. Komor gondolatokkal nézte a távoli ormokat, melyekről már Velence tornyait fürkészték, akkor jött azonban a rükkcug...

Az utolsó korty feketekávé után mérgezet köpött Szalai. Csajkáját a szikla tövébe hajította s nem tudta, hogy ebben a vigasztalanságban mit kezdjen a gondolataival.

Feltűnt neki, hogy Bátorfi cugszfűrer vígan füttyörészik s a motyóját rendezgeti.

— De jó kedve van, Gyuri bátyám! — törte meg a csendet Szalai savanyú ábrázattal.

— Oka van annak! — felelte titokzatos mosolygással Bátorfi.

— Rezerve? — kérdezte Szalai fásultan. — Nem nagy öröm itt a rezerve se. De azért ránk férne! — tette hozzá.

— Nagyobb dologról van itten szó, Marci...

— Miről no? Tán megnyilik a szabadság? — kezdett élénkülni Szalai.

— Annál is nagyobb!

— Annál is? Az csak a mennyország lehet! Mondja már Gyuri bátyám, mi készül velünk? — kérdezte Szalai felvillanyozódva.

— Az, amit mondtál. Mennyország. Megyünk Volhniába...

mérlegelésébe amúgy sem bocsátkozhatik, ez a bíró dolga. Elég, ha leszögezzük, hogy minden büntett, vétség és kihágás esetében a bíró pénzbüntetést is szabhat az elítélre, vagy legalább is mérlegelnie kell annak a szükségességét. Ez alól egyetlen büncselekménynél és egyetlen terhelttel szemben sincs helye kivételnek.

A pénzbüntetés alkalmazását azonban ahhoz a feltételhez köti a törvény, hogy a büntetés összegét az elítélt — anyagi helyzeténél fogva — valóban képes legyen megfizetni. Vagyis a terheltnek

1. megfelelő *vagyonának*, vagy
2. megfelelő *keresetének*, vagy
3. megfelelő *jövedelmének* kell lennie.

Ahol tehát e három követelmény közül egyik sincs meg, vagyis ha a terhelt teljesen vagyontalan, természetesen nem lehet szó pénzbüntetés alkalmazásáról. De amikor a pénzbüntetésre való elítélésnek mind a három, vagy kettő, avagy csak egy kellékét is megtalálja a bíró, vagyis pl. ha a terhelt valamelyes vagyonnal rendelkezik, vagy jövedelme, vagy keresete van, pénzbüntetést is kell kiszabni.

A pénzbüntetés nagysága is ettől a három körülménytől: a terhelt vagyoni, kereseti és jövedelmi viszonyaitól függ. Akinek előnyös az anyagi helyzete, azt nagyobb összegű pénzbüntetésre ítélik el ugyanolyan súlyú büncselekményért, mint egy szegény embert.

Az egyéniség elbírálása tekintetében az a döntő a pénzbüntetés kiszabásánál és annak nagyságának megállapításánál is, hogy az a terheltet újabb büncselekmény elkövetésétől hatályosan visszatartsa.

Az elmondottakból nyilvánvaló, hogy ítélethoza-

talkor a bírónak pontosan ismernie kell a terhelt vagyoni, kereseti és jövedelmi viszonyait, vagy legalább is olyan mértékben, mint a bűnügy többi anyagát, hogy e részben is nyugodt lelkiismerettel mondhasson ítéletet.

Amint a közbíró a nyomozás anyagát használja fel a vádemeléshez, éppúgy van szüksége a tárgyalásvezető bírónak is az előzetes megállapítások során beszerzett adatokra. Mert gyakran előadódik, hogy egyes ténykörülmenyeket felesleges a főtárgyaláson tanuvallomásokkal bizonyítani, különösen, ha azokat a nyomozás kétségbevonhatatlanul tisztázta; ilyenkor elegendő, ha csak a nyomozás vonatkozó adatait ismeretik. Tudunk olyan esetekről, amikor pl. egy főtárgyaláson elhangzott vallomások a vádlott ártatlanságát látszottak bizonyítani s mégis elítélték, mert a nyomozás olyan kiváló pontossággal és alapossággal felépített munka volt, hogy a bírónak ezt kellett tényállásként elfogadnia, nem pedig azt, amit a főtárgyalás eredményezett.

A tárgyalást megelőző és különféle szervek és hatóságok által teljesített sokféle eljárásnak (csendőri nyomozás, rendőrhatósági nyomozás, ügyészi nyomozás, vizsgálóbírói vizsgálat, vádirat elleni észrevételek megvizsgálása, stb.) tehát nem csupán az a célja, hogy e sok rostán keresztül a bűnügy tiszta anyaga szűrődjék le és hogy a terhelt tevékenysége, valamint bűnösségének mértéke tökéletesen kidomborodjék, hanem az is, hogy az adatgyűjtés minél több oldalról és a legszélesebb körben történjék és hogy minden részlet pontosan felderítve, a vád és védelem szempontjából bizonyítva legyen.

(Közbevetőleg megjegyzem, hogy a Bünvádi Per-

Szalainak tátva maradt a szája, mert erre csakugyan nem számított. Hitetlenkedve csóválta a fejét.

— Mese a' Gyuri bátyám! Minket ebből a piszok köből el nem visznek soha... Nem akárki bírja ezt! — csendült ki hangjából az önérzet, kissé mélabúsan, fáradtan.

— Novák hozta a hírt. A Fridman is feljött a menázzsal, attól hallotta...

— Ha a Fridman mondta, akkor igaz. Megyünk Gyuri bátyám... megyünk!... — rikoltotta Szalai s a hirtelen rászakadt örömtől majd kiugrott a bőréből.

Fridman a század felvételező altisztje volt, természetes hát, hogy mindent jóelőre kiszimatolt. Az értesülései hitelességéhez szó se férhetett...

Szötték az álmokat.

Igaz ugyan, hogy északon is háború van, ott is vér folyik, de az orosz mezőkön mégis melegen süt a nap, ott illata van a földnek, a bakancs alatt nem csikorog ez az éles, komisz sziklapor és fehérhúsú krumpli fészkel a termő anyaföldben...

Krumpli! Micsoda boldogság!

Ez volt most a vágyak vágya. Minden szikla mögött erről folyt a szó.

Teherautók röpítették le őket a vasútig s alig hogy a caldonazzo tóban megfürödtek, máris robogott velük a vonat, fel északnak. Váltott mozdonyok lihegtek a kocsi előtt, mert sürgős volt az út.

Negyednap orosz földön állott meg a vonat. Kiugráltak a vagonokból s egy napi járőrföld se maradt mögöttük, máris közéjük vágott az első orosz gránát.

Csunya világba csöppentek. Hetekig járták a szörnű táncot s akik még akkor is mozogtak, földbe bújtak a nagy kaszás elől.

Szalaiék százada egy őserdőben ütött tanyát, a szomszédos ötödik század pedig egy hatalmas tisztás szélén húzott vonalat.

Az éhség cudarul marta a gyomrukat, mert Fridmannak s vele persze a kondéroknek is, nyoma veszett. A tartalékkonzervákat pedig, — azokat régen megették. Régen, nagyon régen. De hát minek is azt cipelni? Hogy a muszka, vagy éppen a szanitéc egye meg?...

Szalai hanyattfekve, elkieseredetten bámult bele a teliholdba, mely körül bárányszőke úsztak, akár a jégtáblák otthon, a zajló Tiszán. Úgy találta, hogy a felhők lassankint óriás sárkány alakját vezik fel s a sárkány kitátott torokkal úszik a sárga korong felé, hogy elnyelje azt.

Becsukta a szemét, de így is csak a felhősárkány falánk torkát látta s a maga gyötrő éhségét érezte.

— Hej, magosságos jó Isten! Meddig fogok én még koplalni ebben a megzápult világban?! — sóhajtott a beletemette a fejét a dús fűbe.

A virradat nehezen jött meg erre a koplalós éjszákára.

Reggel aztán megkerültek a kondérok. Most már meg is lettek volna lassacskán, de valami lidércnyomás feküdt a mellükre. Nagy gondjuk volt... a krumpli.

Mindig erre gondoltak s meg kell adni, volt is ebben valami. Mert ha már a háborús sors nekik is kedvezett egyszer s lesegítette őket a hegyekről ide orosz földre, ahol tengernyi krumpli terem, miért csúfolja meg őket azzal, hogy egyetlen krumplifészkel se botlik a lábuk alá?

Ebben a gyötrő vágyódásban azonban ott sötétlett a lemondás. Már nem is reméltek.

rendtartás lehetővé teszi és megengedi, hogy olyan bűnügyekben, amelyeket egyedül a csendőri nyomozás is teljesen tisztázott és bizonyított, mindenféle egyéb megelőző eljárás kikapcsolásával a kir. ügyész csak a csendőri nyomozat alapján emeljen vádat és a tárgyalást is megtartsák. Ez magában véve is indokoltá teszi ama törekvésünket, hogy a csendőri nyomozás az ügyésznek valóban mindenkor a lehető legtökéletesebbet nyujtsa.)

A nyomozószervek által készített iratok mind ott vannak a főtárgyaláson a bíró kezében. Egyfelől azért, hogy azokból vehesse ki a tárgyalás vezetéséhez szükséges adatokat, másfelől, hogy lássa, figyelemmel kísérhesse, ki miként vallott a nyomozás során, nem változtatott-e valaki az akkor megtett vallomásán.

Ha már most a főtárgyalás alkalmával a bíró előtt fekszik a gyanúsított vagyoni, kereseti és jövedelmi viszonyaira, valamint egyéniségére vonatkozó tárgyalagos csendőri jelentés is, bizonyos, hogy azt a tárgyalás során, de főként az ítélelhozatalakor szintén értékesíteni fogja. Ilyenkor aztán hiába mondja és állítja a terhelt, hogy ő ilyen szegény, meg úgy nincs semmi jövedelme, nem ér el vele semmit, mert a bíró az örs jelentéséből megállapítja, hogy nem mond igazat.

Arra, hogy a terhelt (gyanusított) vagyoni, jövedelmi vagy kereseti viszonyairól teljes tájékoztatást nyujtson, az erkölcsi és vagyoni bizonyítvány nem mindig elegendő. Megmondom, hogy miért.

Az erkölcsi bizonyítvány 10. és 15. pontjai, valamint a vagyoni bizonyítvány 3., 4., 6. és 8. — fiatalokorú gyanúsítottaknál még a 7. — pontjai azok, ame-

lyekre az adandó válasz részben hozzásegíti a bírót a szükséges adatok megismeréséhez.

Az erkölcsi bizonyítvány 10. pontjából megtudható a terhelt főfoglalkozása, a 16. pontból pedig általános magaviseletén felül a jó és rossz tulajdonságai, hajlamai és a vérmérséklete. A vagyoni bizonyítvány említett pontjai a következőkről tájékoztatnak:

3. a) hol és mily terjedelmű földje van a terheltnek és milyen értékben;

b) hol és mily háza és egyéb épülete van és milyen értéket képviselnek azok;

az a) és b) pontokban felsorolt ingatlanokra van-e jelzálogos teher betáblázva; (Jelzálogos teher alatt azt kell érteni, hogy az ingatlan tulajdonosa által felvett kölcsön, vagy hitelre vásárlás értékének fedezetéül a kölcsönvett, illetve a hitelre vásárolt összeggel a telekkönyv „C” lapját megterhelik. Ha azután az ingatlan eladásra, vagy árverés alá kerülne, az ingatlanért befolyt összegből elősorban, illetve a betáblázás sorrendjében a betáblázott összeget kell kiegyenlíteni. Ilyenmódon biztosítja tehát a pénzét a hitelező);

c) az ingó vagyon felsorolása és értéke;

4. mily összegű adókat és

5. hol fizet;

6. kiknek az ellátásáról kell a terheltnek gondoskodnia (családtagok, örökbefogadott vagy más, általa gondozandó személyek);

7. ha a terhelt fiatalokorú (18 éven aluli), a szülei vagyoni állapota;

8. megjegyzés.

(Hogy ez utóbbi pont alatt mit kell feltüntetni, arra a nyomtatvány nem nyujt támpontot. Csupán

Csak a konok Szalai hite maradt rendületlen. Éjszánkánkint el-elkujtorgott, erről azonban senki se tudott. Egyszer aztán hasa nőtt a kenyértarisznyájának. Krumpli volt benne.

Villámgyorsan híre ment a dolognak.

— Hun szerezted? törtek rá.

— Ott, ahun vót! — düllesztett egyet a mellén.

Meghökkenetek. Jó bajtársnak ismerték eddig Szalait. Amit a hadijog alapján itt-amott szeregetett, mindig megosztotta velük. Érezték, hogy nagy oka lehet neki a titkolódzásra, de aztán úrrá lett rajtuk az irigység. Látszólag oda se néztek a krumplijára, de elhatározták, hogy ezután minden lépését percről-percre figyelik.

Igy jutott el Novák és Kocsis alkonyattájt a század mögé, egy cserjés kis mélyedés szélére. Egy bokor tövében meghúzódtak s néztek, bámulták, mint süti Szalai a krumplit.

Sötét gondolatokba süllyedve, hangtalanul tépkedték a fűszálakat. Érezték, hogy mondani kellene valamit. Akármit, ami ezeket a sötét, irigy gondolataikat a másik előtt eltakarja. Végre is Novák szólalt meg:

— Szamár ez a Szalai! Újkrumplit akar hajába sütni...

— Persze, hogy szamár! — kapott a szón Kocsis. — Újkrumpli csak főve jó...

Mikor megsült a krumpli és Szalai körülményes előkészületekkel nekifogott az élvezetnek, Novákkal és Kocsissal fordult egyet a világ. Ahogy a Szalai ádámcutkája billent, úgy billent az övéké is, csak még nagyobbakat. Kocsis csuklani kezdett a nem embernek való kintől, nem is állhatta meg most már szó nélkül:

— Piszok! — morogta. Mindent megevett ez a fa-

lánk tolvaj. De csak kunyeráljon még egyszer cigarettát...

— Fukar disznó! — szólt őszintén Novák is, ezzel takarodtak vissza az árokba. Szalai pedig nemsokára kerek hassal, jóllakottan tápázkodott fel s elégedetten taposta el a parazsat.

Igy ment ez napokig. Szalai ette a krumplit, a többieket ette a méreg, az irigység. Már az önérzetükbe is belebicskázott a dolog, mert hát vannak ők is olyan legények, amilyen Szalai, ha mindjárt a pokolból kaparja is azt a krumplit. De hát hol az a pokol?...

Ez az, amire nem tudtak rájönni, egészen addig, amíg egy éjszaka Novák a dekkungban égve hagyta a gyertyavéget. Színlelte az alvást Kocsissal együtt, de ugyanezt tette Szalai is. Mikor a hortyogás harsogó zenebonába kavarodott a szük odúban, óvatosan körülnézett s abban a hiszemben, hogy mindenki alszik, nyakába kanyarintotta a kenyértarisznyáját és kiosont a dekkungból.

— Megy! — súgta Novák.

— U-utána! — kapkodott Kocsis, aki mégis csak elszundított.

Szalai kimászott az árokból. A másik kettő óvatosan lopakodott utána. Tisztán világított a hold. Szalai a gyík fürgeségével kúszott a drótmező alatt, ismerős csapáson mozgott, a nagy tisztás felé.

Elöl kúszott Szalai, mögötte Novák, kissé hátrább Kocsis. A tisztás szélén, közel az orosz állásokhoz, kerek, lapos mélyedés volt, amely nemsokára elnyelte Szalait.

— Betyár tolvaja, hát idejár?!... Megvan a krumpli... — lihegte Novák s mert a dologról Kocsis is megbizonyosodott, visszafordultak.

A másnapot rettentően hosszúnak érezték. Már jóval éjjél előtt kiódalogtak a dekkungból s kevés

a vonatkozó 10.900—1910. számú rendelet említi, hogy itt azokat a helységeket kell felsorolni, ahol a kiállító hatóság tudomása szerint a terheltnek szintén van ingatlan vagyona.)

Az erkölcsi és vagyoni viszonyokról tehát elég részletes tájékoztatást nyújt az erkölcsi és vagyoni bizonyítvány, de mégsem olyan terjedelemben, amint azt az 1928. évi X. törvénycikk megkívánja.

Például kevés támpontot nyújt arról, hogy milyen hatást váltana ki a terheltnél a pénzbüntetés? Vagy a vagyoni helyzet elbírálása szempontjából: vannak-e s ha igen, milyen mellékfoglalkozásai a terheltnek, van-e készpénze, bankbetétje, kölcsöne, váltó- és egyéb — be nem táblázott — adossága, részvénye, stb.?

Az ingó vagyont is sokszor lehetetlen a 3. c) pontnak erre a célra rendelkezésre álló 8 cm hosszú üresen hagyott sorában feltüntetni, már pedig az ingó vagyon ismeretére is szüksége lehet a bírónak. Ilyenek például a készpénz, gazdasági felszerelés, gépek, kocsik, gép- és egyéb járművek, hasznothajtó állatok (ló, sertés, szarvasmarha, juhok, fajbaromfi-tenyésztés stb.), ékszer, lakberendezés stb. Mindezek felsorolására azonban az erkölcsi és vagyoni bizonyítványban nincsen hely s a tapasztalat szerint a vagyoni bizonyítványt kiállító hatóság nem is fektet nagy súlyt az ingó vagyon megállapítására, holott valaki nagyon gazdag ember is lehet anélkül, hogy ingatlan felett rendelkezne.

Ámde még mindig csak a *vagyoni* viszonyoknál tartunk, pedig az erkölcsi és vagyoni bizonyítvány adataival már végeztünk. Az elbírálás szempontjából ugyanilyen súllyal bíró *kereseti* és *jövedelmi* vi-

szonyok felől az erkölcsi és vagyoni bizonyítvány egyáltalában nem tájékoztat.

Kétségtelen ennél fogva, hogy a terhelt vagyoni bizonyítványból ki nem vehető adatait, valamint a kereseti és jövedelmi viszonyait teljes mértékben a nyomozó járőrnek kell felderítenie. Ennek a felfogásnak a helyességét igazolja, hogy egyes kir. ügyészségek, amidőn a közvetlenül hozzájuk beküldött bűnügyi feljelentéseket nyomozás végett az örsöknek kiadják, a felhívásba rendszerint belefoglalják azt is, hogy az örs a gyanúsított vagyoni, kereseti és jövedelmi viszonyait tegye külön nyomozás tárgyává.

A *vagyoni viszony* fogalma az előbb elmondottak után világos. Ez alá a fogalom alá vonunk tehát minden *ingó* és *ingatlan* dolgot, aminek értéke van. Fontossággal bír természetesen a dolgok pengő értéke is, ezért ennek a megállapítását és feltüntetését sem lehet elmulasztani.

A *jövedelmi viszony* képe abból alakul ki, hogy valakinek mi a főfoglalkozása és vannak-e s ha igen, milyen mellékfoglalkozásai. Továbbá, hogy a vagyona után mekkora a bevétele és mik a kiadásai. Például: egy háztulajdonosnak, földbirtokosnak, bérlőnek, bankigazgatónak mennyi jövedelme van havonta vagy évente; egy hivatalnoknak mekkora a havi fizetése. De nem lehet mellőzni annak a felemlítését sem, hogy mekkora *kiadása* van például a földbirtokosnak, vagy bérlőnek évente a birtok üzembentartására. Mennyi kamatot fizet a be nem táblázott váltó- és egyéb kölcsönei után, avagy milyen kamatozásra és hol helyezte el a készpénzét s az értékpapírjai után mekkora a jövedelme. Vagy: egy fuvarosnak mit hajt évi, havi átlagban a vállalata, egy orvosnak

idő múlva a tisztáson másztak, a krumpliföld felé. Felhők burkolták be a holdat, sejtelmes sóhajokat dudorászott az esőt hező szél. Egyetlen puska lövés se hangzott s a döbbenetes csendben megborsózott a háta a két mákvirágnak. Pillanatra erőt vett rajtuk a sokszor átélt érzés, hogy a két drótmező között, a senki földjén, minden emberi közösségtől elszakadtak.

Egyszer észrevették, hogy ott előtt valami motoszkál. Meglapultak.

— Oroszok! — súgta Novák.

Lapítottak. De hátul is neszezett valami. Csak úgy, ahogy a pók a vízre pottyán, de ők most ezt is meghallották s úgy nekihasaltak a földnek, hogy a papirosnál is vékonyabbak lettek.

Hátulról valaki közeledett feléjük. Elhúzott mellettük, de csak a zaját hallották, a sötétségben semmit se láttak belőle.

— Ez csak a Szalai lehet — szólta Novák.

— Mifelőlünk jött, csak ő lehet. Nekimegy a muszkáknak... Mit csináljunk? — aggodalmaskodott Kocsis.

— Mondtam már, hogy lapulunk... — morgott Novák.

— Hát a Szalai?... —

— Kicsit begyullad a tolvaj, aztán ő is lapul — kuncogott kárörvendőn Novák. — Ne fájjon érte a fejed, fogott ő már muszkát... — vigasztalta aztán Kocsist.

Szalai pedig csak kúszott előre. Megszokott útvonalra volt ez, nem is nagyon óvatoskodott. Amint az esőtől elsárosodó földön macska módjára, finomkodva rakosgatta a tenyerét, mintha valami neszt hallott volna a krumpliföld felől. Meghökölt s kövé dermedten figyelt bele az éjszakába. Nem hallott semmit. Arra magyarázta a dolgot,

hogy a szél suhogtatja az indákat, de most már óvatosabban kúszott tovább.

A különös nesz azonban megismétlődött. Most már egészen közel, alig néhány lépésnyire előtte.

— Ez már nem a szél! — villant át agyán a gondolat. Lehasalt a krumpliindák közé s a lélekzetét is visszafojtotta. — Orosz! — döbönt fel. — Itt cselekedni kell Szalai, innen visszalőgni nem lehet, ... — morfondírozott magában. — Két hét szabadság gebür, ha elevenen beviszem, ... — biztatta magát. A szíve azonban úgy vert, hogy a mellkasát majd kidöntötte és szorongás fojtogatta a torkát. Nem volt nála fegyver... Csak a két ökle, meg a fogai.

Kidugta a fejét az indák közül. Kimeresztette a szemét, de nem látott mást semmit, mint a sűrű, kövér sötétséget, amely szinte csurgott a komor égből. Az eső vigasztalan egyhangúsággal szemelt, a vízcseppek vaktában is megtalálták az utat a földre.

Szalai fölött mintha megállott volna az idő. Ebben az ideggyilkoló figyelésben örökkévalóságnak tűnt fel minden pillanat. Hiába meregette a szemét, hiába hegyezte a fülét, nem látott semmit s nem hallott egyebet, mint a szél esőhangú sustorgását.

— Nyul is lehetett... — kezdte más oldalról fontolgatni a helyzetet. De meg is akart erről bizonyosodni, nekidurálta magát, néhány centimétert előrecsúszott. Így, macskaóvatossággal kúszott arrafelé, ahonnan az előbb a neszt hallotta.

Egyszer csak a jobb tenyere nem ért földet. Fennakadt valamin. Ruhára tapintott s ettől a tapintástól ereibe dermedt a vér.

Ember volt a ruhában...

a rendelője, egy ügyvédnek, közjegyzőnek az irodája stb.

A kereseti viszony megállapításánál a foglalkozást kell figyelembe venni, vagyis azt, hogy valakinek mi a (tisztességes) kenyérkereseti forrása. S ha e foglalkozása mellett, például egy asztalos, vagy egyéb iparos egyúttal, kereskedő, korcsmáros, egyéb alkalmazottja, ügynök, munkás vagy napszámos is, milyen napi, havi vagy évi átlagos bevétele (keresete) van a mellékfoglalkozása után? Itt persze nem csupán a készpénzbeli jövedelem, kereset vagy haszon lényeges, hanem az esetleges természetbeni járandóságokat is fel kell sorolni.

A vagyoni, kereseti, jövedelmi és egyéb egyéni viszonyokat is puhatolás, de ha szükséges, nyomozás során kell a járőrnek megállapítania. Ezeknek az adatoknak lehető pontos és hiteltérdemlő módon egybegyűjthetése végett a legtöbb esetben tanukat is ki kell kérdezni, kiknek előadását a feljelentés „Tanuk” fejezetében éppen úgy kell tárgyalni, mint a bűnügyre nézve kikérdezett többi tanukét.

A vagyoni, kereseti és jövedelmi viszonyokra vonatkozóan adatokat szolgáltathatnak maguk a gyanúsítottak, továbbá azok alkalmazottai, segédei, személyzete, ugyanabba a társadalmi osztályba sorolók, vagy ugyanolyan életviszonyok között élő más oly egyének is, kik a gyanúsított ebbeli körülményeit és helyzetét ismerik, szomszédban lakók, szomszéd földtulajdonosok, helyi pénzintézetek vezetői, a gyanúsítottak munkaadói, a községi előljáróságok.

A gyanúsított egyéniségére támpontot nyújtó tanukat is könnyen talál a járőr a munkaadók, alkalmazottak, községi előljárósági tagok, lelkészek, tanítók, stb. körében.

A szóbanforgó anyagnak az örsökön való oktatása során tapasztaltam, hogy a csendőrök maguk is nagyon jól ismerik a legtöbb polgár vagyoni, kereseti és jövedelmi viszonyát és egyéniségét. Így olykor az is előadhatik, hogy ezeknek az adatoknak nyomozás útján való külön megállapítása felesleges, hanem elegendő, ha mindezekre a járőr, vagy az örsparancsnok a feljelentés „Megjegyzés” fejezetében rámutat, mint saját tapasztalatára, ismeretére, nézetére és véleményére. Főleg a pénzbüntetés alkalmazása által kiváltandó hatás kifejezésre juttatásánál kerülhet előtérbe a járőr vagy az örsparancsnok véleménye, akik a gyanúsított egyéniségét közvetlen tapasztalatból ismerik.

A vagyoni, kereseti, jövedelmi és egyéni viszonyok felderítésénél nagy alaposítást és körültekintést kell a járőröknek kifejteniük; a beható és részletes adatgyűjtésre nagy súlyt kell helyezni azért, hogy az ítélelhozatalra hivatott bíróságnak vagy hatóságnak már a csendőri nyomozás alapján és a feljelentés idevonatkozó adataiból is módjában álljon megnyugtatóan eldönteni, hogy a gyanúsítottat meg kell, vagy meg lehet-e pénzbüntetéssel büntetni s ha igen, mekkora legyen annak összege és hogy elérje-e annak révén azt a célt, melyet az 1928. évi X. törvénycikk megkíván.

Korántsem lehet tehát ezeket a fontos körülményeket a feljelentésben csupán egy pár semmitmondó szóval elintézni, mert a vagyoni, kereseti, jövedelmi és egyéni viszonyok alapos kinyomozása néha éppen olyan fontos és elengedhetetlen követelmény lehet, mint annak a megállapítása, hogy magát a bűncselekményt ki követte el.

Ez bizony munkát és néha tetemes munkát ró a járőrökre és az örsökre. Mert amíg egy évvel ezelőtt

— Megvagy! — remegett át rajta a bizonyosság borzongató öröme. A szabadság jutott az eszébe.

Minden ereje a karjába feszült s egyetlen ugrással az oroszra vetette magát.

— Csak a torkát! — biztatta magát.

Sikerült is a muszka nyakát elkapnia, de még meg se szorította, máris elengedte. Irtózatos ökölcsapást érzett a pofacsontján, a hasába meg, mintha belerugott volna valaki. Meglepetéssel, ezt nem várta a muszkától.

Összeakaszkodtak. Rugták, tépték, csépték egymást. Elsötétült bennük is a világ, kialudt az értelem fénye s korlátlan úrrá lett rajtuk a féktelen életösztön. Hol az egyik, hol a másik kerekedett felül, életre-halálra ment a tusa-kodás. Egyszer lihegés, aztán hörgés kísérte a vad küzdelmet s a leheletük is fenyegetőre forrósodott, amint az egymás torka felé markolóztak.

Nem bírtak egymással. Már a fogakra is sor került. Szalai lángoló fájdalmat érzett a nyakán s ekkor egy irtózatos káromkodással próbált lelket önteni magába és vadul beletérdelt a muszkába.

Abban a pillanatban, ahogy Szalai eikáromkodta magát, kitört a keserűség a muszkából is:

— Jaj... hasam! — És nekieresztett egy tömör, de zamatos káromkodást ő is.

A váratlan magyar szó úgy vágta homlokán Szalait, hogy a szíve verése is elállott. Ki az, akibe ő most belekötött? Magyarul beszélő orosz, vagy talán német a szomszédos Gronau divízióból, avagy csakugyan magyar lenne?

Újabb támadásra készen, bizalmatlanul hebegte:

— Ki... ki vagy te?

— Jaj... hasam! — nyögte a másik.

— Te is százegyves vagy? — kérdezte Szalai most már határozottan és zordan.

A másik keserű-gúnyosan felvihogott:

— Nem... én a bulgár király vagyok... De te... te ki vagy, azonfelül, hogy barom vagy!...

— Szalai vagyok a hatodiktól. Te meg, a hangod után ítélve, Kenyeres Pista az öttől, mi?

— Mért nem kérdezted előbb? Minek rontottál nekem?

— Muszkának véltelek — suttogta lehangoltan Szalai s kimerülten terült el a lucskos indákon.

— Hát csak neked terem itt krumpli, meg a muszkának? — vicsorgott a másik.

— Közel van ide a muszka árok... — ugratta Szalai Kenyerest.

Az felfortyant:

— Más legény nincs is tán a földkereken, csak te?!...

— Hát, ha el nem jaidítod magad, akkor eddig már szétszedtelek volna! — szította Szalai a tüzet.

Feszülő inakkal, verekedő kakasok indulatával már már újra egymásnak ugrottak, de Szalait lefékezte a helyzet bölcs felismerése:

— Nanana! Nem az endrödi nagykoksmába vagyunk... Jó lesz pucolni innet, mert a nyakunkra jöhetnek!

Ez a kilátás Kenyeres indulatát is lehütötte. Sebtiiben felszaggattak néhány fészeknyi krumplit, csodálatos ösztönükkel megtalálták a helyes irányt s amikor a drótok alatt becsúsztak az árokba, két teletarisznya krumplival lett gazdagabb a központi hatalmak hadereje, két

is például egy egyszerű kihágás esetében a gyanúsított kikérdezésével, személyi adatainak feljegyzésével és a néhány sornyi feljelentés megszerkesztésével az örs már el is végezte a maga feladatát, addig ma a vagyoni, kereseti, jövedelmi és egyéni viszonyok utáni nyomozással olykor hosszadalmasan kell foglalkoznia. Mert mindegy, hogy büntettet, vétséget vagy csak kihágást követett-e el a gyanúsított, minden esetben egyforma alapossággal kell a tényeknek ezen a téren is utánajárni. De mert ezzel az újabb megterheléssel és munkatöbblettel a kir. bíróságok és rendőri hatóságok munkájába kapcsolódunk szorosabban bele, a csendőrség ezt is szívesen vállalja és ambícióval, iparkodással el is végzi.

Azt talán felesleges is mondanom, hogy a csendőrség ilyen irányú megállapításainak és jelentéseinek is a való tényállást mindenben a legpontosabban fedniök kell. Nemcsak azért, mert egy szándékosan vagy felületességből helytelen jelentés igazságtalan ítéletnek lehet az okozója, hanem azért is, mert mindennek, ami egyszer egy csendőr vagy egy örs jelentésébe bekerül, az igazságot hajszálnyira, a tőlünk mindig megszokott és elvárt becsületességgel kell fednie.

Itt említem meg, hogy tudomásom szerint a közeljövőben rendelt jelenik meg, amely szerint kihágási ügyekben a csendőrségnek nem kell a gyanúsítottól erkölcsi és vagyoni bizonyítványt beszereznie, hanem azt olyan esetekben, amikor szükségesnek mutatkozik, a hatóság szerzi be. Ez a csendőrséget sok felesleges munkától fogja megszabadítani, mert különösen jelentéktelenebb kihágások esetében, amikor a büntetés nem tesz ki többet két-három, legfeljebb öt pengőnél, az erkölcsi és vagyoni bizonyítványnak nem sok értelme van. Ilyen esetben nézetem szerint is elég, ha az

sapkával ellenben szegényebb, mert azok ottragadtak a krumpliföld szurkos sötétjében.

A hajnal aranyos sugarai kacagva simogatták a pocskék sárosodott, összepüfölt, dagadt képű két krumplihóstit. Rajtuk mulatott, nem is mulatott, de röhögött az egész zászlóalj. Legjobban Novák és Kocsis, amint alkonyatkor krumplit — újkrumplit! — sütöttek a század mögött, abban a kis cserjés mélyedésben. A hiénák!...

Pár nap múlva pedig dögvével hozták a krumplit a konyhaágyúk s a legények vigyorogva tartották Szalai orra alá a tetejeseen teli csajkákat:

— Nesze krumpli, Szalai!

Szalai döfni szeretett volna tehetetlen dühében. De nem hagyta magát:

— E' csak burgonya. Az volt a krumpli, amit magam szereztem, magam sütöttem és — magam ettem meg!...

Kellett ebben valami nagy igazságnak lennie, mert a legények morogva ódalogtak el mellőle és komor képpel kanalazták a szakácsfőzte — burgonyát...

Bátori pedig komolyan megharagudott Szalaira. Morgorván ripakodott rá:

— Tudod-e, mit kapsz ezért?

Szalai gyanította:

— Két pofont, de lehet, hogy hármat is...

Némi ingadozás után így szólt Bátori:

— Nem barátokozunk! Pofont nem adok. Mátulfogva nem vagyunk egymásnak se rokonok, se földiek, csak cugszfürer úr Bátori, meg infanteriszt Szalai! — Ezzel ott hagyta Szalait, aki elsápadva somfordált utána s könyörgésre fogta a dolgot, de hiába...

Két hét múlva aztán, amikor együttesen emeltek ki egy orosz géppuskát az erdő sarkából, Bátori cugszfürer újra földijének és rokonának fogadta infanteriszt Szalait.

örs a feljelentésben bejelenti, hogy a gyanúsítottnak milyenek a vagyoni, jövedelmi vagy kereseti viszonyai, a hatóság ebből is tájékozódhatik a kiszabandó pénzbírság mértékét illetően.

Az 1928. évi X. törvénycikk alkalmazása valószínűleg ki fogja váltani az erkölcsi és vagyoni bizonyítvány nyomtatványának megfelelő módosítását is. A tapasztalat legalább is erre kell, hogy készítse majd az illetékeseket. S ha majd az erkölcsi és vagyoni bizonyítvány-nyomtatvány kellőleg módosul és kiegészül, akkor az ezekkel járó munka nagyrésze is valószínűleg a községi előljáróságokra fog átszállni. Addig azonban a mi dolgunk ez, ami pedig a mi dolgunk, azzal csak elismerést szabad szereznünk.

A kuruc hadsereg büntetőjoga.

Írta: Dr. Cziáky Ferenc őrnagy-hadbíró.

(Befejező közlemény.)

Pénzbüntetés és vagyonvesztés elvileg csak tisztekre és a hadsereg nemes rangú tagjaira volt kiszabható.

Igy pénzbüntetést szab ki a káromkodó és Istent káromló regimentbeli felsőbb tisztekre. Ugyisint azokra is, akik ezt hallják és be nem jelentik a Hadi Birónak.

Az I. Tit. IV. Art. 100 forint pénzbüntetést ír elő „a hamisan esküvő tisztekre és nemes emberre”, akit „a Hadi bíró tartozik mindjárt executióba venni”.

Az „Isteni szolgálat alatti részegeskedőket” ingó táborbeli javaik elvesztésével bünteti a törvény. „A kémekek pedig jószágukat vesztik” — mondja ki a VI. Tit. XX. Articulusa.

Érdekes megismerni azt is, hogy az öngyilkosokkal szemben milyen álláspontot foglalt el a jogszabály?

„Magát aki megöli, minden keresett java, jószága a nyije a mezőben vagy a Had közt találta, a Fő Tisztie, a külső jószága pedig — valamint a nótában (hazaárulás) esteké az Ország Törvénye szerint való confiscatio alá vettetik annak az ő rendi szerint.” (I. Tit. XIV. Art.)

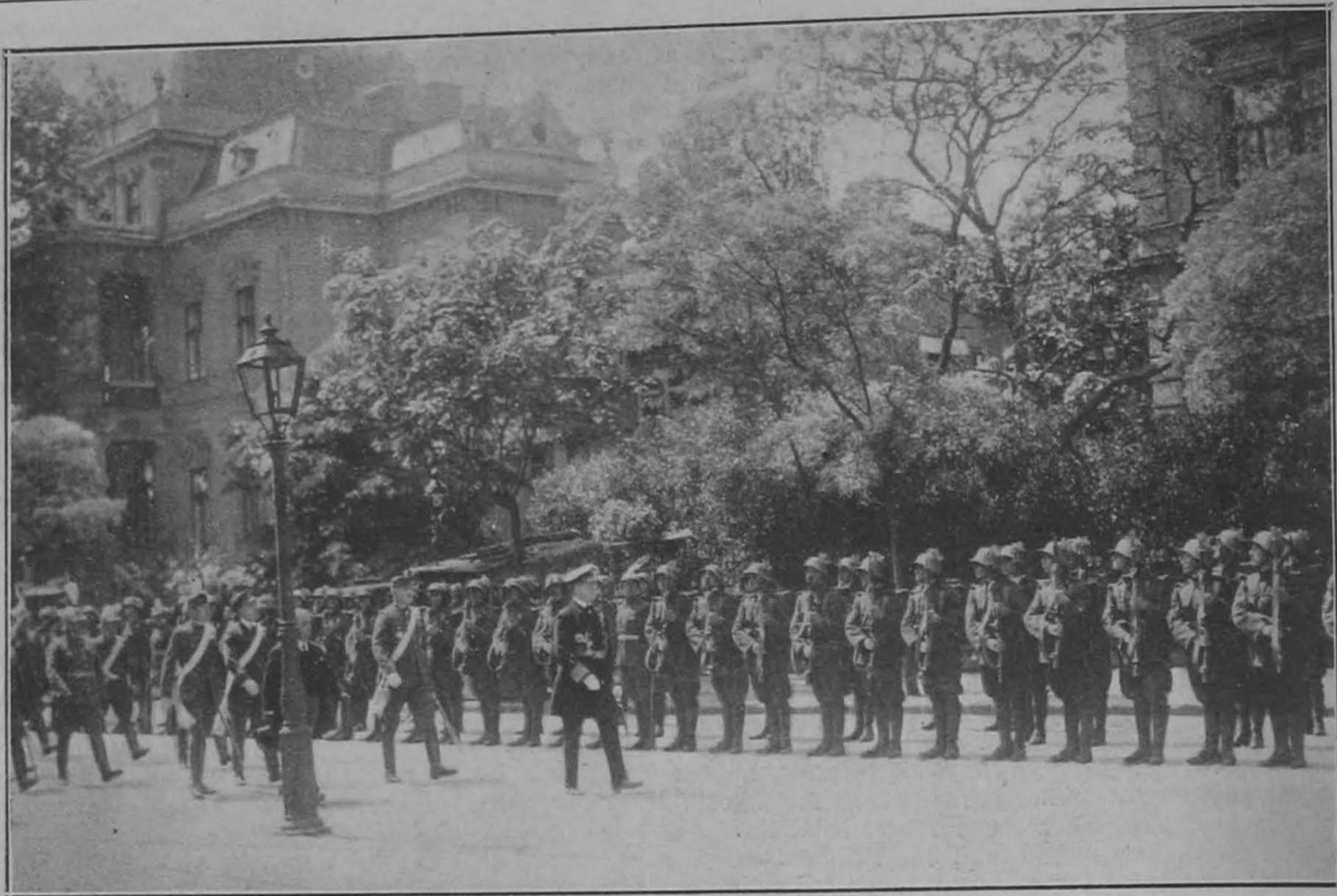
A bűncselekmény folytán jogaiban megsértettnek vagyoni jogi kártalanítását az alábbi rendelkezésekben találhatjuk meg:

A mai büntetőtörvénykönyvünkben halált okozó súlyos testisértés fogalma alá vonható esetekre vonatkozóan az I. Titulus IX. Articulusa azt írja elő, hogy a tettes vagy „halállal” vagy „díjának letételével fog bünhödni”, míg a mai polgári büntetőtörvénykönyvünk gondatlanságból okozott emberölés és testisértés vétségeinek megfelelő esetekben pedig az I. Tit. X. Art. kimondja, hogy az ilyen tettes a meghalt „díját fizesse meg”, illetve „meggyógyulható sérelmeit, s költségeit adgya meg”. Előbbire nézve még ugyanilyen rendelkezést találunk az I. Tit. XXV. Articulusában is.

Végül az ingó vagyon elkobzásának egy érdekes jogtörténelmi alakját találjuk a gyujtogatás büntetéséről intézkedő VIII. Tit. II. Articulusában, mely illetékesen hangzik: „Valakik a Commendérozó Generálisink engedelmé és parantsolattya kívül a Tábor helyet szánt szándékkal meggyujtják, az olyan ember vele lévő javaitól elesik, melyek azon Hadi Birákra szálianak, akik Törvényt láttatnak reájuk; őket illetvén az ilyekre való vigyázás”.

A kuruc hadseregben dívó bíraskodás szabályainak világosabb megérthetése céljából meg kell ismerkednünk a XVIII. század hadseregeinek berendezkedésével és életmódjával is.

A hadseregek kötelékén belül a tulajdonképeni harcosállományon kívül sok polgári élethivatást üző, a hadhoz

Kormányzó Úr Öföméltósága a hősök emlékünnepejére való érkezésekor elhalad a csapatok előtt. (Schäffer felv.)

szoros értelemben nem tartozó olyan egyén élt, akik állandóan kísérték a hadsereget és annak mindenféle táborozásában résztvettek. Ilyenek voltak például a markotányosok, akik a hadseregek élelmezéséről gondoskodtak. A csapatok szekértáborában éltek a harcosok feleségei, gyermekei és háztartási tagjai is. Ezek az adott helyzetek azt tették szükségessé, hogy a hadsereg vezetőségének arról is gondoskodnia kellett, hogy a hadi fegyelem ezekre a csapatot árnyékként kísérő egyénekre is kiterjesztessék. Így állott elő azután a tényleges viszonyokból folyóan az a jogi helyzet, hogy ebben a korban a katonai igazságszolgáltatás ezekre a polgári nőkre és gyermekekre, valamint a markotányosokra is kiterjedt.

Figyelembe kell vennünk még azt is, hogy e kor hadseregei jórészt zsoldosokból állottak, akiknél a katonáskodás élethivatás volt; a harc nemcsak veszélyt, hanem — esetleg megengedett zsákmányolás révén — vagyonszerzési lehetőséget is jelentett. Viszont a zsákmány felosztásának kérdése körül magánjogi viták, nézeteltérések és perkedések fordulhattak elő, amik szintén bírói eldöntést igényeltek.

Az ilyen zsoldos katona az ütközetek előtt a táborban levő ingó, vagy azon kívül található ingó és ingatlan vagyonáról halálesetre szóló végintézkedést is óhajtott tenni. Tehát gondoskodni kellett olyan hitese egyénről, akinek az ilyen testamentumok és végső meghagyások érvényesítésére gondja legyen, másfelől a harcosok hozzá e célból bizalommal fordulhassanak.

Gondoskodni kellett továbbá a békés táborozások alatt a tábor rendészeti feladatairól, menetelések közben a csapatok összetartásáról és rendjéről; végül a harcok közepette a rend és fegyelem fenntartásáról. Hiszen mióta hadseregek vannak, amióta harc és háború dúl a földön, azóta mindig voltak, vannak és lesznek: szökevények, békebontók,

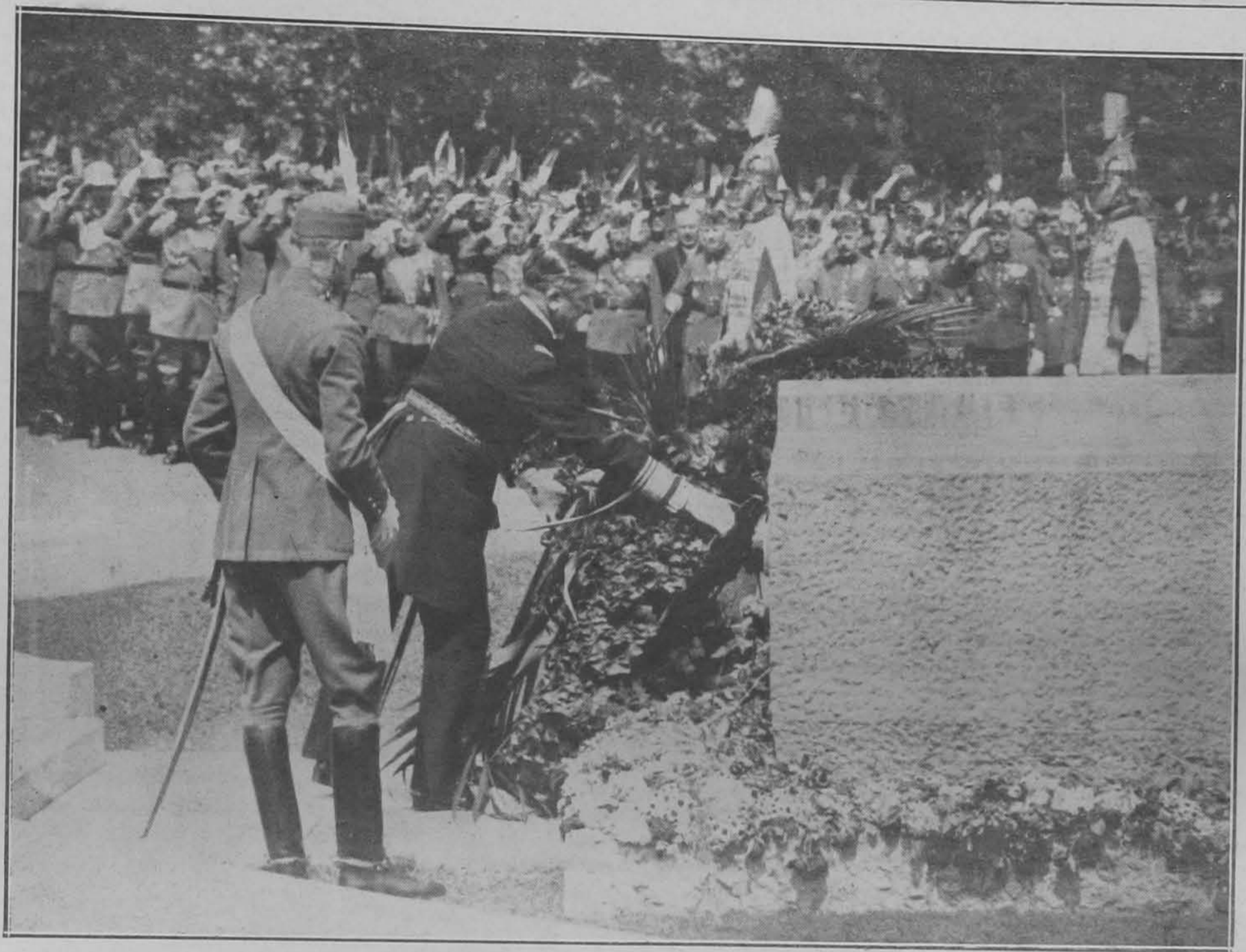
maradozók, fosztogatók és kémek. Mindezeknek ártalmatlanná tétele és a harcoló csapatok belső nyugalmanak biztosítása a tábori rendészet feladata volt akkor és az ma is.

Ezeken, e kor zsoldos ezredeit jellemző tényleges helyzeteken kívül a kuruc hadseregnél még az alábbiakra is figyelemmel kell lennünk:

A kuruc hadsereget az a veszélyérzet hozta létre, amelyik a magyarságot önálló állami létében, fennmaradásában és életirányának önálló megszabásában fenyegette. Ez okból benne a magyar népnek minden rendű és ragú lakossága résztvett: a főuraktól a középnemességig és a városi polgárságon át le a legszegényebb jobbágyig mindenki. Ezek nemcsak rendjük szokásait hozták magukkal, hanem polgári életviszonyukban élvezett kiváltságait és jogi intézményeiket is. Abban a korban ugyanis elvitathatatlan elvet képezett az a szabály, hogy a nemes ember felett *elvilég* csak a király — vagy az őt a magyar alkotmány szerint megszemélyesíteni hivatott, a király bíráskodási jogkörét gyakorló nemesi táblák, nemesi törvényszékek — ítélezhettek, míg ezzel szemben a jobbágyok felett az úri székek; a városi polgárok felett pedig az önjogú városok bírói tanácsa ülhetett törvényt.

Mindezen bírói testületek más alapelveken nyugvó szabályok szerint szolgáltatták a kisebb, vagy kényesebb igényű igazságot. Már most ez a rendi széttagoltságból folyó állapot erős akadályát képezte annak, hogy a kuruc hadsereg vezetősége ebből a különböző rendiségű, különböző jogi helyzetű egyénekből egy egyeséges szabályok szerint élő, fegyelmezett hadsereget képezzen és a fegyelmet egyöntetű eljárási szabályokkal megszabott igazságszolgáltatás útján tartsa fenn.

Képzeljük csak bele magunkat annak a kuruc óbesternek a helyzetébe, akinek a csapatában a legénység közt ott volt a nemes földesúr fia, a városi polgár önérzete és a

Kormányzó Úr Öföméltósága megkoszorúzza a hősök emlékművét. (Schäffer felvétele.)

mindenét vesztett, még a hitéért is üldözött jobbágy elkeseredése. Ahány katona: annyi jog, annyi egyéniség, annyi akadály az egyöntetű kiképzésben, vezérlésben és fegyelemben. Mindeniket a hazaszeretet érzése vitte a fedelmi zászló alá, de mindenik magával hozta rendiségének vele járó jogait, vagy jogtalanságát.

Katonai szempontból lehetett valaki Tiszt, Főtiszt, vagy esetleg vezérlő Tábornok, avagy legénységi állományú Gregárius, rendi szempontból a Gregárius éppúgy nemes ember lehetett, mint a Főtisztje, vagy Öbestere.

A kuruc hadsereg katonáira tehát azért nem lehetett az akkori kor zsoldos ezredeiben általában dívó igazságszolgáltatást egyszerűen alkalmazni.

A kuruc hadsereg ezen viszonyainak megismeretése után lássuk közelebbről az igazságszolgáltatás alakai szabályait:

Az igazságszolgáltatási szervezet vizsgálatánál azt olvashatjuk a XII. Titulus I. Articulusában, hogy minden ezredben volt egy Hadbíró és ezen kívül „minden *distructualis* commandérozó Generálisnak *Corpusai* mellett kellett 1—1 Hadbírónak lennie”.

„Ezenkívül szükségesnek ítéltük” — olvassuk ugyanott — hogy „Magyarországban lévő egész *ármádiánkban* egy Generális, vagy Országos Fő Hadi Bíránk is legyen, akinek az egész Hadaink közt *interveniáló nagyobb confederatióju Caususokra és Causákra* *Inspectiója* lévén, amelyek azok közül az ő székire tartozandók lesznek”. „Ennek a Fő Hadi Bírónak távolléte vagy akadályoztatása esetén a Generalstáb mellett egy másik Hadi Bírónak is kellek lennie”.

Ezen bíróság tisztéről a következőket rendeli: „Az igazságot és törvényt a *Mi nevünkkel, Isten törvénye, a Hadi világos Articulusok és a Haza törvényei* szerint és ítélje és szolgálta és amint szokás egyáltalában minden törvények előtt legyenek”.

Hogy a hadbírák tábori rendészeti szervek is voltak, illetve ilyen szolgálatot is elláttak, azt az alábbiakkal tanúsíthatjuk:

„Ugyanezen Hadi Bíró a ringeket és egyéb akármilyen mértéket a Táborban *revideállyá* és adásnak, vételnek árát *rendelyle s helynek* és az időnek *alkalmatosságához képest, mellyet ha a kereskedők meg nem tartanának, ugy a Korts márosok, Markotányosok, avagy tsalárdságban tapasztaltatnának, mindennemű árujuk és portékájuk confiscaltatnak a mi nagy Generálisink* *hírével s engedelméből*”. „Tartoznak azért a Regimentek Fő Tisztjei, a Hadi Bírák *dispositiójának egyaránt engedelmeskedni, máskint az engedetlenségért a Hadi Bíró procedalhat ellenek és érdekhez képest legyen törvényes büntetések*”.

Annak a bizonyosságául, hogy a tábori életben előforduló magánjogi kérdések rendezése és illetve a magánjogi érdekek közhitelű — perenkívüli — biztosítása is a hadbírák hatáskörébe tartozott, a XI. Titulus III. Articulusában a következőket olvashatjuk:

„A Hadak között tett *Testamentumoknak, Obligatióknak, Contractusoknak s egyéb levelbeli árkapótoknak, mellyek Törvényes processussal vagy megegyező akarat-*

ból is véghez mentek, tellyes erejek legyen kiváltképen a midőn Hadi Bíró által subscriáltattak és ratificáltattak”.

Hogy az ingókra vonatkozó magánjogi pereket a Hadi Bírák intézték el a táborokban, arra nézve álljon itt a XI. Titulus V. Articulusának következő rendelkezése:

„Mindennemű nehézségek a Táborban lévő Kereskedők vagy Kalmárok és Markotányosok közt és más Hadi emberek között is, amelyek interveniálnának, a Hadi Bíró által revideáltassanak és igazítottassanak el az oly Causákon kívül, a melyek ingatlan jószágokról s azokhoz tartozó accessoriumokról valók”.

Maga a szoros értelemben vett büntető igazságszolgáltatás a következőkben folyt le:

A bünvádi eljárás megindításához a Regimentbeli Commendánsok, a Districtuális Commendérozó Generális, a Fő Generális, illetve a Fejedelem „parantsolattya” volt szükséges. Vagyis a mai helyzettel teljesen azonos elvi alapon volt akkor is a bünvádi üldözési jog szabályozva és az a magasabb önálló csapattest, illetve csoport és seregtestek parancsnoki állásával velejáró jog volt.

A tisztekkel szemben csakis a Fejedelem, vagy helyettes Generálisai adhattak ki bünvádi üldözési parancsot, amint azt az XI. Titulus XVIII. Articulusa a következőkben rendeli:

„A Hadi Tisztekre is jól vigyázzon a Hadi Bíró, hogy a vétkesek keményen megbüntetessenek, kik ha remissusok volnának, Néünk vagy Generálisinknak hirt tévén, az aránt adandó parantsolatunk szerint törvénybe fogattatnak és a törvények relatiója után érdemekhez képpst megbüntetnek. A szerint több egyéb törvénytételek — is minek előtte executioban vétetnék, tartozik előnkbe, vagy Commendérozó Generálisunk eleibe relatióra vinni a Hadi Bíró és azoknak ratificatioját onnat várni s az executio tételt is ahoz alkalmaztatni”.

Viszont ezen jog azon kötelezettséget is magában foglalta, hogy e joggal az arra hivatott parancsnokok adandó esetben — a fegyelem és közrend érdekében — élni is tartoztak, mit a XII. Titulus XVI. Articulusa így ír körül:

„Valamelly Ezredben vagy Régimentben azokban a dolgokban, kik a Régiment székit illetik, a Tisztnek községes negligatiójuk miatt az igazság ki nem szolgáltatik, vagy Szánt Szándékkal akarva hógattatik, az olyan Régiment Bírói tisztit, tudniillik ius gladiumát veszi el s eo in casu a Commendérozó Generális rendel Birákat más Regimentekből, az ott való Causáknak dijudicatiójára; de ha tsak egy Tiszt találtatnék azon vétkében, azért egész Regiment nem Szenvedhetvén, az olyan remissus Tiszt juxta Tit. II. Art. 17. büntetessék”.

Míg a büntető per az u. n. accusatorius eljárás szabályai szerint folyt le.

A vádlottat egy vádlevéllel idézte a hadbíró maga elébe, amely „írásban” közölni kellett a vádottal a vád tárgyává tett tényeket. A váddal szemben a vádlott is tartozott a mentségére felhozott tényeket bizonyítani.

Az ítélőbíróság lényegében a mai haditörvényszékek alapelveinek megfelelően a vádlott csapatállományához tartozó bajtársak köréből állítottatott össze.

Arra nézve, hogy ez hány tagból és miképen állíttassék össze, a következő rendelkezéseket olvashatjuk a

hadi regulamentumban: „A terminuson revisióra kelvén a dolog, az apróbb causákban legalább 12 személyt, a nagyobbakban kétannyit rendeljenek Commendérozó Tiszteink Hadi Biráink mellé Assessoroknak, értelmes, jólelkű embereket, Tiszteket és Gregáriusokat is”. Ezek tartoztak „a Hadi Bíró hévatalába elmenni és minek előtte a törvényhez szólnak, az igazságra és törvényre erős hittal meg is esküdni!” Az így összeállított hadiszéken a peres felek a panaszos és vádlott előadván panaszaikat és bizonyítékaikat, annak eredményéhez képest sorban eszközölt szavazás útján hozatott a határozat. A szavazásról a következőket olvashatjuk: „Voksa pedig a dissensus után az alsótól kezdve nem egy mértékben, hanem kinek-kinek grádusa szerint több és kevesebb számot tégyen”. „És ha idegen nemzetbeli ellen volna a pör, azok közül a Tisztek és Gregariusok (ki ne hagyassanak s minden rendbelieknek Voksa külön felirattassék és azok után úgy következék a delibératio”.

A hadiszék elnöke az ezred és kerületi hadiszékeken egy Főstrázsameszter volt. „Míg a Generális Hadi Bíró törvénytételében, — ahol két perlekedő fél között forog az igazság kiszolgáltatása: hatalmaskodás, kártétel, adósság, contractusok, legátumok s más efféle keresetek állapotjában — amennyiben azok a hadiszéket illetik — praesideál a Generális Hadi Bíró”. Végül a fontosabb természetű s a tiszteknek becsületvesztést maga után vonó ügyekben a Generális Hadi Bíró mellett egy Generális Strázsa Mesternek is kellett lennie.

Mai felfogásunkkal nem egyeztethető bár össze, az akkori időkben általános szokásként jelentkezett azonban azon szabály, hogy a hadiszékhez vezényelt nem egyenlően 1—1, hanem rendfokozatukhoz mértén emelkedő értékű szavazati joggal bírtak az ítélethozatalnál.

A meghozott ítéletek ellen a félnek — elvileg — perorvoslati joga volt.

Az ezredhadiszéken hozott ítéletek ellen a vádlott a regiment felett álló Kerületi (districtuális) hadibíróhoz apellálhatott.

Ezen „apellatio”-nak az első fokon hozott ítéletre akkor volt felfüggesztő hatálya, ha az 14 napon belül adatott be. A fél a fellebbezésének idejében történt benyújtásáról a Hadi Bírótól egy bizonyosság levelet (processus servicus-t) kapott, annak igazolásául, hogy az ítélet még nem jogerős.

Ha azonban ezen határidőn túl adta volna be perorvoslatát a vádlott, úgy, „ha nagy akadékinak helyes okút nem adja, az Apellátának semmi ereje nem léssen” — mondja a hadi regulamentum.

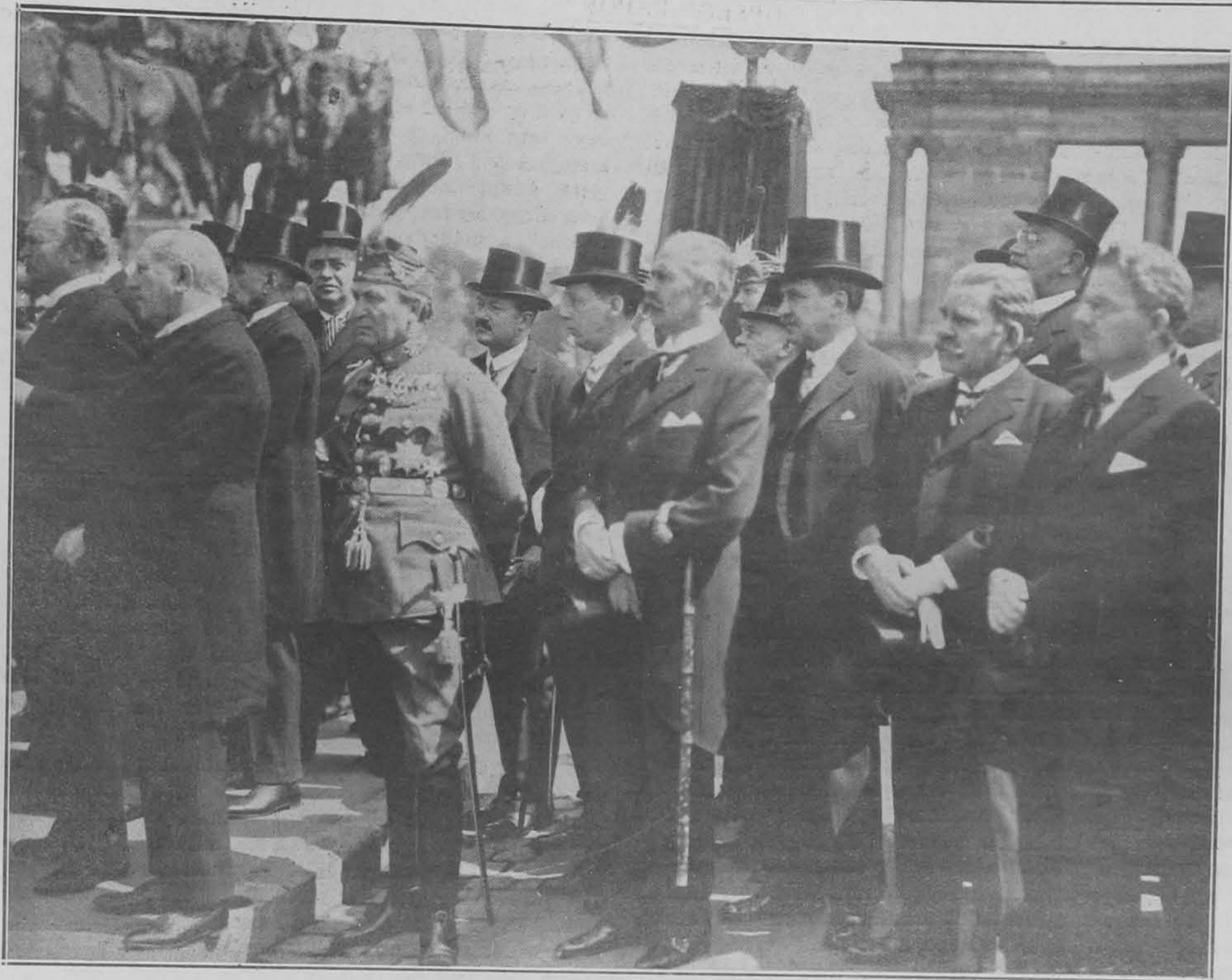
A perorvoslat elvileg egyfokú volt. Vagyis ha az ezredhadiszék ítéletét a districtuális hadiszék felülvizsgálta, az végrehajthatóvá vált, akár helyesnek találta utóbbi, akár módosította az első bírói ítéletet.

„A Districtuális Hadi Bírák elől pedig épen nem lehet Appellatio, ha az ottvaló törvényt a Districtuális Generális ratificálja” — mondja ki a XII. Tit. VII. Articulusa. Ilyen esetben a marasztalt fél — ha az ítéletet igazságtalannak tartja — az ellen csak rendkívüli perorvoslattal élhetett, a fővezér, vagy a Fejedelem széke elé. Ugyanezen helyzet állt elő akkor is, ha a Districtuális Hadiszéken az elnöklő Generális és a Hadi Bíró nem voltak egy véleményen.

A rögtönbíráskodás kihirdetése esetén az ilyen esetekben sem rendes, sem rendkívüli perorvoslatnak helye nem volt.

Érdekes végül annak a ténynek felismerése, hogy az alaki védelem elve is érvényesülhetett az eljárás során, amiről a következőket olvashatjuk:

Az utászoknál a XIX. század közepén a katona csak négy és háromnegyedévi tényleges szolgálat után kaphatott szabadságot. Abban az időben a tényleges szolgálat ideje nyolc év volt, de az utászoknál igen sokan továbbra is megmaradtak katonának.

Előkelőségek a hősök emlékünnepeén Budapesten. Egyenruhában vitéz jákfai Gömbös Gyula tábornok, m. kir. honvédelmi miniszter. (Schäffer felvétele.)

„Confideráltatván pedig, hogy sokszor élet és halál között forog a Hadiszék előtt sokaknak dolga, kik közt olly maga gondolatlanok s rész szerint együgyűek is vannak, hogy ha más nem segíti, a ki helyes mentségekre való volna és elmélyekkel fel nem érik, Szükségesnek ítéltetik, hogy az olyaknak (ha nem provideálhatnak szegénységek miatt magok) Prokátor rendeltessék, vagy ha más jóakarójokhoz biznának, azoknak tanátsával élhesenek és mentségeket is azok által proponáltathassák s allegáltathassák a törvényben. A mint hogy más egyéb Causansoknak is nem tiltatik a Hadi Széken maguk dolgainak Prokátorok által való folytatása. Hogy pedig a nagyobb confiderációju Magistratuális Cuasákban jobb renddel folyhassanak a Hadi Széken a Törvények, Szükséges, hogy a Generál Stáb mellé egy állandó vagy continuus Fidens rendeltessék, aki egyszersmind Causarum Militarium Director is legyen és a Fiscalis állapotokra és a Hadak közt vigyázzon s gondot viseljen”.

Végül a bírói hatalomnak és a bíraskodás szabadságának törvényes biztosítékát tisztelhetjük a XI. Titulus XVI. Articulus alábbi soraiban:

„Mivel Hadi Biráink az igazságnak kiszolgáltatásában foglalatoskodnak, kiváltképen való gratiánk és Protectionk alá vétessenek”.

Ime ezekben ismertük meg ezeréves katonai multunk egyik hadtörténelmi ereklyéjét: a kuruc hadsereg büntetőjogát.

KATONAI ISMERETEK.

A sötétség.

Írta: ÜREGDY-NAGY LÁSZLÓ százados.

Az erdő és sötétség rokon egymással annyiban, hogy látásunkat mind a kettő korlátozza s ezáltal cselekedeteinkben óvatossá, sőt bizonytalanná tesz. Ezzel szemben mindkettő előnye az, hogy rejt. Ezek a közös tulajdonságok hatványozott mértékben vonatkoznak a sötétségre. Emiatt a sötétségben sokkal nehezebb dolgunk is van, mint az erdőben, de kétségtelen, hogy ellenfelünket igazán meglepni és a sikerült meglepés óriási előnyeit tökéletesen kihasználni, valóban csak a sötétségben lehet.

A csendőröknek már a szolgálatukból kifolyóan sem

idegen a sötétben végzett munka. De azt mégse felejtsük el, hogy ha nem látunk, a bizonytalanság érzete nehezedik reánk, ismeretlen terepen pedig felcsigázott képzelőtehetségünk és esetleg kimerült idegeink mindent veszedelmesebbnek éreznek, mint amilyenek a dolgok valójában. Ezt a fokozott idegműködést tompíthatjuk azáltal, hogy sokszor gyakoroljuk a sötétben való munkát, amely gyakorlatok által fokozatosan a sötétség is megszokottá válik.

Az éjszaka, mint már mondtam, a meglepések és meglepetések időszaka. Alapvető fontosságú tehát, hogy ne legyünk észrevehetőek, illetve megfigyelhetőek. A *zajtalan menet*, valamint *szerepvényeink mozdulatlan megerősítése* — nehogy azok egymáshoz ütődve zajt okozzanak — olyan követelmények, amelyek elmulasztása időelőtti elárulásunkkal jár, tehát végzetes lehet. Éppen ilyen szigorúan betartandó szabály, hogy csak akkor beszéljünk vagy parancsoljunk, ha az elkerülhetetlenül szükséges. Akkor is *suttogva*, azaz csak olyan hangosan, amennyire azt a helyzet feltétlenül megköveteli. *Ne gyujtsunk világosságot, ne döhányozzunk*, mert a fény a legbiztosabb árulónk. A fény terjed a leggyorsabban, a legélesebb elentétben áll a sötétséggel és ezért a legtávolabbról is látszik.

Fontos szerepe van éjszaka a *hallgatódzásnak*. Sötétben, mikor látásunk nagyon szűk körre szorul, a figyelemmel és a hallgatódzással kell látásunkat pótolnunk, illetve kiegészítenünk. Minden elővigyázatosság mellett sem kerülhető el tökéletesen a zaj, így a sötétben éppúgy, mint az erdőben nagy előnyt jelent, ha a hallott zajból meg tudjuk állapítani annak az okozóját is. Cselekvéseinkben sokkal határozottabbak leszünk, ha tudjuk, kivel állunk szemben. Természetesen a hallott és megfigyelt zajból annak okozójára biztosan csak akkor következtethetünk, ha ismerjük, hogy a különböző zajok mitől származhatnak?

Sötétségben a távbecslés természetszerűen csak hozzávetőleges lehet. Fontos ez abból a szempontból, hogy közelharc távolságon van-e a zajt okozó, vagy távolabb? Ha egészen közei van hozzánk, gondolkodásra nincs idő, ha távolabb van, már meglephetjük a közeledőt.

Bármilyen valószínűtlenül is hangzik, a látás éjszakai tájékozódásnál és éjszakai harcban annyira fontos, hogy anélkül úgyszólván téleneknek kell maradnunk. Semmiféle eredményt nem várhatunk nevezetesen a sötétben való céltalan hadonászástól. De bármilyen sötét éjszaka is legyen, bizonyos idő után a szem hozzászokik a sötétséghez és ha nem is sokat, de valamit mégis lát.

Igaz, hogy a legvilágosabb holdvilágos éjszakán sem látunk tovább 50—80 lépésnél. Úgy érve a látást, hogy arról, amit látni vélünk, tényleg tudjuk is, hogy mi.

Minden esetben igazság az, hogy éjszaka csak ropant erős figyellel vesszük észre az előttünk levő dolgok körvonalait. Sohase felejtsük el, hogy ha valamit látunk is, azt a képzelőtehetségünk fantasztikus módon egészíti ki. Így aztán nagyokat tévedhetünk, ha nem gyakoroljuk a sötétben való látást, ilyképpen tág teret engedünk a bennünk rejlő képzelőerőnek.

Úgy nappal, mint éjszaka sokkal tisztábban látunk meg valamit világos háttér előtt, mintha ugyanannak a tárgynak, vagy személynek sötét háttére van.

Nem állhatunk meg tehát a látóhatáron, ahol háttérünk az égbolt, mert éjszaka is világosabb háttér előtt könnyen felfedezhetők leszünk. A mozgás természetesen még jobban szembetűnik, különösen ha gyors. Eszerint hegygerincen csak akkor lépünk át, ha azt nem kerülhetjük el, egyébként keressük a nyergeket, hágókat, ahol a magasabb hegyek sötét háttérét nyujtanak. Ha a megfigyelés veszedelmével számolnunk kell, akkor a hegy gerincén át kell kúsznunk. A kúszó ember olyan kicsiny

pont, hogy a gerinc kontúrját (körvonalát) alig változtatja meg. Jóformán észre sem lehet venni. Hegygerincek átlépése alkalmával csoportok is akkor cselekszenek helyesen, ha egyenként és ugyanazon a helyen kúsznak át, mert egyébként könnyen megfigyelhető hullámzást idéznek elő a hegytetőn. Alig van azonban olyan kopár gerinc, amelyiken bokor, mélyedés, fa vagy egyéb rejtőzést nyújtó tereptárgy ne lenne. E tereptárgyakat természetesen előnyösen használhatjuk fel arra, hogy rejtve maradjunk.

Ha holdvilágos éjszaka távolabbról látunk is embereket, igen nehezen tudjuk megállapítani, hogy távolodnak vagy közelednek-e azok? Az arc világos lévén, közelről rendszerint észrevehető; ez némi támpontot nyújt a mozgás irányának megállapításához. Különböző pedig csak gyakorlat tesz képessé ilyen árnyalatbeli, de fontos különbségek megismerésére.

Sötétben tájékozódni még ismert terepen sem könnyű, ismeretlen terepen pedig kimondottan nehéz. Harcszabályzatunkban is olvasható, hogy az éjjeli vállalkozások színhelyét már nappal kell szemrevételeznünk. Megbízható vezető éjjel viszont csak az lehet, aki a terepet már nappali világítás mellett megismerte vagy legalábbis látta. A földműveléssel, de még inkább a pásztorkodással foglalkozó falusi népnél ki van fejlődve valamelyes ösztönszerű képesség, amely éjszakai tájékozódásnál könnyebbséget jelent, sötétségben azonban — ismétlem — csak az vezethet biztosan, aki a terepet nappal már ismeri vagy legalábbis látta.

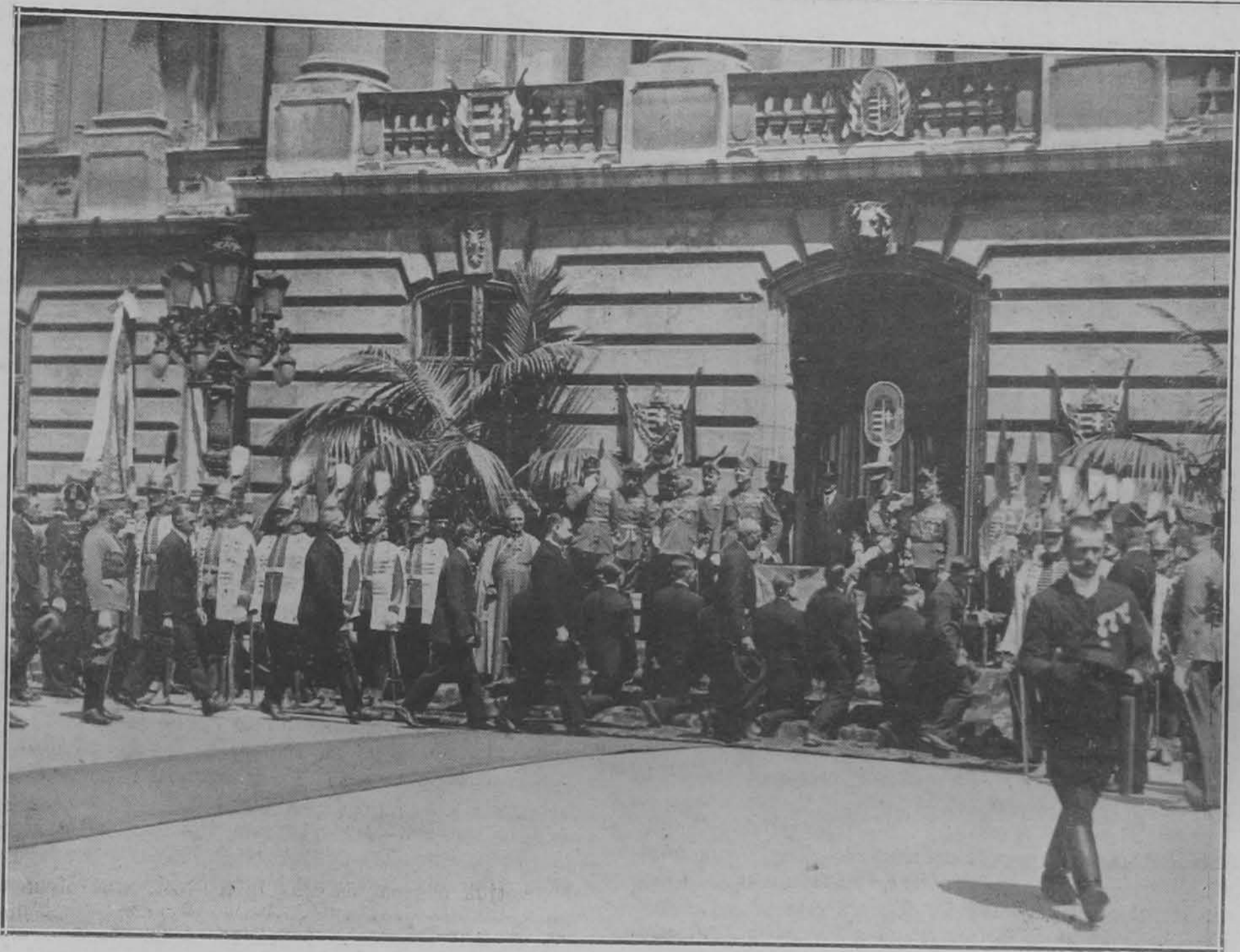
Az északi sarkcsillag, amelyet mindenki könnyen megtalál és amely mindig északra mutat, a tájékozódásnál igen kevésbé lehet segítségünkre, mert szinte lehetetlen pontosan irányt tartani reá. Csak hosszabb éjjeli menetnél vehetjük hasznát és csak biztosított, azaz olyan területen, ahol meglepetéstől tartanunk nem kell. Amellett a sarkcsillaghoz való tájékozódásnál teljes figyelmünket az iránybetartásnak kell szentelnünk, különben nagy eltérések adódhatnak elő.

Menetvonal betartása legkönnyebb éjszaka akkor, ha a vezetőnek a betartandó útvonalról egy vázlatot adunk. Elindulás előtt a vezető vesse jól emlékezetébe a tájékozódásra alkalmas tereprészeket, tárgyakat úgy, hogy menetközben csak időnként legyen szüksége a vázlat megtekintésére.

Az összeköttetés egyetlen módja, hogy csak látótávolságra legyenek egymástól azok, akiknek összeköttetést kell tartaniok. A sötétség foka szerint ez a távolság nagyobb lehet, vagy kisebb kell, hogy legyen; általában azonban az egymástól való eltávolodás mérve 20 lépésnél nem lehet nagyobb.

Az iránybetartás sötétségben sikerülhet, kétséget kizáróan azonban csak akkor biztos, ha fénypontok a segédíránypontjaink. Pl. tudjuk, hogy a tanya a hegyoldalon van, térképről is megállapíthatjuk. Oda kell mennünk.

A tanya egyik ablakából, mint a tőlünk legtávolabbra eső pontról gyenge fény világít felénk. Ezzel mondjuk egyvonalba esik egy vasúti jelzőlámpa és a város utolsó utcai lámpája. Ha a világító (fénypontokat) használjuk fel segédíránypontokként, bizonyosan a legrovidebb úton jutunk el a tanyához. Kétségtelen, hogy nem lesz mindig ilyen kedvező a segédíránypontok helyzete, sőt háborúban egyáltalán nem is lesz mihez tájékozódnunk. Ez esetben magunknak kell még világosságunkat — rejtőzve természetesen — felállítanunk kis járőrök (2—3 ember) útján ilyen iránybetartásra alkalmas világító lámpákat. Ha nagyjából egyirányba, de több csoportban kell valamely vonalat így megközelítenünk, akkor színes lámpákkal segítünk az egyes csoportoknak

Vitézavatás május 25-én a királyi várpalotában. (Schäffer felvétele.)

az iránybetartásban. Ugyanazon színű lámpák jelentik egy-egy csoport menetvonalát. Ezt a módszert használva nem fordulhat elő a menetirányok kereszteződése. A lámpák alkalmazásánál azonban ügyelnünk kell arra, hogy azok csak felénk, tehát csak egy irányban világítsanak. Szakaszlámpa például erre kiválóan megfelel, ha oldalait egy pokróccal betakarjuk.

Váratlan megvilágítás esetén, amely bekövetkezhetik azáltal, hogy fényszóró kévéjébe kerülünk, vagy világítópisztoly fénycsóvjába jutunk, — ha nem akarjuk magunkat elárulni —, leghelyesebben cselekszünk, ha lefekszünk és mozdulatlanok maradunk. A mozdulatlanság addig tartson, míg a fénykéve tovább halad, vagy a fénycsóva kialszik. A lefekvéssel azonban csak akkor érünk célt, ha még *nem* láthattak minket, tehát a fénykéve megvilágítása előtt, vagy a világító-töltény felszálló ágánál. Fényben a mozgás igen jól megfigyelhető. Ha tehát nem sikerült lefűknünk mielőtt még megvilágítottak volna, jobb, ha állva, de mozdulatlanul várjuk a sötétség beálltát.

Sötétségben a harc éppen úgy, mint az erdőben, úgy szólván a kézitusából áll. Miután a sötétség legnagyobb előnye, hogy kiválóan rejt, ezt a legteljesebb mértékben ki is használjuk.

A roham és kézitusája teljesen úgy folyik le, mint nappal. Csupán az a két különbség áll fenn a nappal és az éjszaka végrehajtott támadás között, hogy

1. míg nappal nem helyezünk súlyt a rohamot megelőző csendre, addig éjszaka ez a siker alapfeltétele;
2. a csatárok közötti térközt annyira kisebbiteni

kell, hogy láthassák egymást, mert csak így tudnak a kézitusában segíteni egymásnak. A csatártérköz éjjel tehát a sötétség mértékétől függ.

Az éjszaka végrehajtandó *védelem* az egyes emberek részéről tulajdonképpen az éjjeli lövésre való berendezkedésből áll. E berendezkedésnek a legegyszerűbbnek kell lennie, hogy minden anyagösszehordás és különösebb előkészület nélkül elkészíthető legyen. Legtöbbször csak a helyszínen talált anyagból készíthetjük.

Az éjjeli lövésre való berendezkedés abból áll, hogy a puskát szűk, csak az éppen előttünk levő akadályok pásztázására elegendő mozgathatósági határok közé szorítjuk.

Az egyes fedezékek megfelelő elhelyezése folytán így is létrejön azonban a keresztűz. Pásztázatlan tér nem marad tehát seholsem.

Éjjeli lövésre a következőképpen rendezkedünk be: A fedezék mellvédjébe olyan lejtő alatt vájunk mélyedést, hogy a mélyedés alapjára szorított puskával célzás nélkül is éppen az akadályokra löhessünk. A keresztűlvágott mellvéd mélyedésének az aljára két lécet erősítünk le kampós cövekekkel. A lécek lehetővé teszik egyrészt a puska leszorítását anélkül, hogy az bepiszkolódnék, másrészt módot adnak a puska szükségszerű jobbra-balra csúsztatására az egyes lövések között. A kampós cövekek egyrészt szilárdan tartják a léceket, másrészt határt szabnak a puska oldalba való eltolásának, vagyis szabályozzák a lövések legyezőjét.

Természetes, hogy az éjjeli lövésre ilymódon még nappal kell előkészülnünk,

A mellvédbe vágott mélyedés azonban nappal igen éles árnyékot mutat, amely a fedezékek hollétének megállapítását a repülőnek nagyon megkönnyítené. De mert nappal különben is csak a mellvéden keresztül szabad tüzelnünk, a mélyedést gyepetglákkal befedjük, illetve a mellvéd felső szintjével egyenlővé tesszük.

A védelmet megkönnyíthetjük, illetve az ellenség éjszakai támadását idejekorán felismerhetjük még azzal az egyszerű műszaki előkészülettel is, hogy az akadályöv legkölső részére csengőket, kolompokat akasztunk, vagy az akadályok elé üres konzervdobozokat (hasonló tárgyakat) dobálunk szét. Az ellenség közeledésekor ezekbe belebotlik és zajt üt, vagy az akadályok eltávolításakor a csengőket megszólaltatja és így erőteljesen hívja fel figyelmünket jelenlétére. A támadás e legnehezebb szakaszában egy élénk tüzelés megsemmisítő hatású lehet.

A harcelőörsök felállítása azonban még ilyen berendezkedés mellett sem maradhat el.

Cigányüldözés.

Írta: Krajcsovic János g. tiszthelyettes (Szeged).

Lapunk múlt évi 12. számában közölt „Emlékezetes napok” című cikkemben kilátásba helyeztem, hogy az ott felemlített rablás és gyilkossági esetek elkövetésével gyanúsított kóborcigányok üldözését és elfogását részletesen le fogom írni.

Ezen ígéretemnek — bár kissé megkésetten — az alábbiakban teszek eleget.

Mielőtt a cigányok üldözésének és elfogásának leírására térnék — tekintve, hogy előző cikkemet többen nem olvasták, vagy ha olvasták is, de arra már nem emlékeznek — szükségesnek tartom, hogy a cigányok által elkövetett bűncselekményeket újból ismertessem. De félmunkát is végeznék, ha a nyomozás alapjául szolgáló esetekről jelen cikkemben nem emlékeznék meg.

Több mint három évtizeddel ezelőtt, tehát még a kilencvenes évek egyikének karácsony első napján a mezőkovácsházi csendőrlaktanyában kedves ünnepélyre készültünk. Szabó István őrmester őrsparancsnokunk névstílusával kapcsolatosan az őrmester egyetlen Irénke leányának egy derék csendőr, Kovács Imre lovas címzetes őrmesterrel való eljegyzését akartuk megünnepelni.

A vendégek a nős lakásban este 7 órakor kezdtek gyülekezni és 8 órára már mindannyian együtt voltak, az asztaloknál elhelyezkedve várták a vacsora feltalálását.

Mielőtt azonban az ételt behozták volna, felpattant az ajtó és berontott a szobába az egyik nagybirtokos gazdasági intézője és izgatottan közölte Szabó őrmesterrel, hogy míg ő családjáért a vasútállomáson járt, egy nagyobb cigánykaraván a Béla-majort váratlanul megtámadta és kirabolta. Azután a cigányok kocsikra kapva, a keletre fekvő szomszédos község irányában gyorsan eltávoztak. A majorbeliek közül azokat, akik ellenszegültek, illetve a fosztogatást megakadályozni megkísérelték, a cigányok kérlelhetetlenül leölték vagy többé-kevésbé súlyosan megsebesítették. A rablótámadásnak eddig három halottja és több súlyos sebesültje van, a halottak között van a gazdasági gyakornok is, akit több lövéssel terítettek le.

Őrsparancsnokom az asztaltól azonnal felállott és kérte vendégeit, hogy bocsássanak meg, hogy őket ott kell hagynia, azután felénk fordulva, kiadta a parancsot: gyorsan felszerelni, azonnal indulunk. Az őrsparancsnokhelyettes és mi is valamennyien megkíséreltük kérlelni őrsparancsnokunkat, hogy csak maradjon a vendégei között, mi

majd elintézzük az ügyet, illetve elvégezzük a nyomozást s ő esetleg majd utánunk jön. Szabó őrmester azonban hajthatatlan maradt és kijelentette, hogy egy ilyen nagyszabású bűntény nyomozásánál és ily veszélyes gonosztevők kézrekerítésénél közöttünk a helye.

Tehát induljunk!

Már indultunk kifelé, amikor őrsparancsnokom észrevette, hogy a leendő vőlegény ott ül Irénke mellett. Rászólt:

— Hát te, Imre fiam, miért nem indulsz? Nem halottad, hogy a cigányok a te örskörleted felé vették útjukat?

— Igaz! Nekem is mennem kell — válaszolt Kovács őrmester. Azzal ő is felkelt és Irénkéhez fordulva kérte, hogy ne haragudjék, hogy ő is távozik.

Irénke azonban nemhogy neheztelt volna, inkább rosszszólólag mondotta a vőlegényének:

— Ugyan, Imre, hogy kérhet már ilyet, hát nem tudja, hogy én is csendőrgyermek vagyok, aki tudom, hogy a csendőrnek mindenekelőtt első a szolgálat?

Ezekután Kovács őrmester is igyekezett örsét mielőbb elérni.

Mikor a lakást elhagytuk, őrsparancsnokom neje, a jó Szabó néni mindegyikünk kezébe nyomott egy-egy csomagot, mondván:

— Vigyék magukkal fiaim, ezt a kis harapnivalót, mert nem tudhatják, hogy mikor kerülnek haza.

Távozásunk után Szabó néni és Irénke gondoskodtak a vendégekről, akik késő éjjelig maradtak együtt.

A laktanyába érve gyorsan átöltöztünk és felszereltünk. Amíg a lovakat felnyergelték, őrsparancsnokom gondoskodott arról, hogy a történetekről a környékbeli örsök is értesüljenek s kérte őket, hogy vegyenek részt a cigányok bekerítésében és elfogásában.

Csendőrök kilencen indultunk neki a már előre is viszontagságos útnak. Négy gyalogos az intéző szánján, ötven lóháton. Nagyobb mennyiségű kötszert is vittünk magunkkal.

A helyszínre érve megtudtuk, hogy a cigányok a sötétség beállta után a majort minden oldalról egyszerre támadták meg. Azokat, akik véletlenül az épületeken kívül tartózkodtak, kegyetlenül leütötték vagy más módon ártalmatlanná tették, hogy a majorépületekben levőket fel ne lármázhassák. Azután berontottak az épületekbe és mivel többen a fosztogatást, illetve a major kirablását meg akarták akadályozni, azok között valóságos vérfürdőt rendeztek. A vérengzésben a cigánynők is a férfiakkal egyformán résztvettek.

A gazdasági gyakornok és a béresgazda felnőtt fia beszélgetésbe merülve, bent tartózkodtak az irodában, mikor a cigányok a major épületeibe behatoltak és mert a gyakornok — hogy a pénztárban elhelyezett pénzt megmentse — revolvert fogott az irodába berontott cigányokra, azok öt megelőzve, több lövéssel mindkettőjüket kérlelhetetlenül lelőtték. Az egyik fiatal béresnek a fejét fejszével és botokkal teljesen szétverték, mert meg akarta akadályozni, hogy lakását, illetve éléskamráját kifosszák.

A súlyos és könnyebb sebesülések is lövéstől, vagy pedig súlyos vágó- vagy ütőeszköztől eredtek. A számbeli túlsúlyban levő cigányok vérengzését csak azok kerülhették el, akik idejekorán el tudtak valahová rejtőzni.

Midőn a majorbelieket már ártalmatlanná tették, a cigányok a majort kifosztották. Összeszedtek minden pénzt és értékesebb holmit, amit csak találtak, továbbá nagymennyiségű élelmiszert, füstölthúst és szalonnát. Négy igásló és nagyobb mennyiségű takarmány elviteléről sem feledkeztek meg. S midőn munkájukat elvégezték,

Kormányzó Úr Öfőméltósága Szabó Sándor alhadnagyak a magyar ezüst érdemérmét a zöld szalagon, Bruder József alhadnagyak az V. osztályú magyar érdemkeresztet és vitéz Józsa József tiszthelyettesnek a magyar ezüst érdemérmét a zöld szalagon adományozta kötelességük és érdemes szolgálataik elismeréséül. A kitüntetetteket május 13-án díszítette fel vitéz Bakó László százados ceglédi szárnyparancsnok a ceglédi örslaktanya udvarán ünnepélyes keretek között.

— mint később megállapítottuk — sebesültjeiket magukkal víve, gyorsan eltávoztak.

Hogy gyorsan a cigányok után vethessük magunkat, azonnal megejtettük a helyszíni szemlét.

A feldúlt iroda padlóján találtuk a fiatal gazdasági gyakornokot és a béresgazda fiát nagy vértócsában, holtan. A gyakornokot két lövés érte: egyik a jobbszeme alatt az arcában, másik a bal mellében, ami halálos volt. A béresgazda fián három lövési sérülés volt: kettő a mellén, egy pedig a gyomrában. Ez a fiatalember bizonyára székkel védekezett a támadók ellen, mert a törött szék karját még holtan is szorongatta a kezében.

A harmadik halott, vagyis a fiatal béres, ott feküdt arcraborulva éléskamrájának küszöbén. Ennek a szerencsétlennek a fejét teljesen szétroncsolták; hanem ő sem adhatta olcsón az életét, mert a támadó cigányok ellen védekezésül ő is elég hatásos eszközt, egy elég súlyos és éles baltát használt.

A három halotton kívül találtunk még hat súlyos és több könnyű sebesültet.

A helyszíni szemle és a majorbeliek kikérdezése után őrsparancsnokom az esetről lovasküldönc útján távirati jelentést küldött a szakasz-, szárny- és kerületi parancsnokságoknak, valamint a szegedi ügyészségnek.

Midőn mindennel végeztünk és gondoskodtunk arról, hogy a három hulla a bizottság kéréséig érintetlenül megőriztessék, a sebesülteket az orvosok gondjaira bízva, elindultunk a cigánykaraván üldözésére. Hogy gyorsan haladhassunk, az intéző a négy gyalogszendőr részére szánt bocsátott rendelkezésre.

Kiérve a majorból, a karaván nyomán gyors iramban a keletnek fekvő szomszédos község irányába haladtunk;

elől a lovasok, hogy a nyomokat figyeljék. A havas úton nem volt nehéz a karaván nyomát követni, bár a hó még kissé esett, de mert a cigányok nem sok idővel azelőtt haladtak ott keresztül, a kocsik nyomát elég jól lehetett látni.

A szomszédos községig, Reformátos Dombegyházáig terjedő, mintegy nyolc kilométernyi utat elég rövid idő alatt tettük meg. Mikor aztán ebbe a községbe érkeztünk, újabb meglepetésben volt részünk. Az első utcakeresztződésnél G. Lipót zsidó szatócs háza előtt nagyobb embercsoportot pillantottunk meg, amely valamit izgatottan tárgyalt. Odaérve az emberekhez, megtudtuk, hogy az ott átvonult cigánykaraván a szatócsot is meggyilkolta és kirabolta.

Itt is a helyszíni szemlét azonnal megejtettük és megállapítottuk, hogy a cigányok a házat körülállva az épületbe az udvar felől behatoltak s mert a szatócs segítségért kiáltott és ki akart a házból menekülni, az útját álló cigányok baltacsapásokkal és több késszúrással megölték, majd a feleségét, két kis gyermekét és a cselédleányt a konyha egyik sarkába hurcolva megkötözték, szájukat betömtek és összerugdosták. Midőn a házbéliek így ártalmatlanná lettek téve, a lakást és a boltot kifosztották. Összeszedték és elvitték az összes pénz- és értéktárgykészletet, továbbá nagyobb mennyiségű ruha- és ágyneműt, a boltból pedig sok élelmiszert és fűszerárut. A fosztogatásban természetesen a nők is résztvettek. Mikor munkájukkal végeztek, ismét kocsira kapva, gyorsan elhajtottak.

A közelben lakók között akadtak többen, akik a karavánnak a szatócs háza előtt való veszteglését látták, de nem tulajdonítottak annak fontosságot. A kikérdezett

egyik szemtanu előadta, hogy midőn ő az estéli órákban egyik szomszédjához kártyázás végett át akart menni, látta, hogy a szatócs háza előtt több kocsi áll. Előbb azt hitte, hogy a bolt előtt lakodalmások állottak meg s bementek a házba valamit vásárolni. Mivel útja arra vezetett, gyanutlanul haladt a bolt felé. Mikor azonban a szatócs háza közelébe ért, egyszerre két hatalmas, nagy fütőkösökkel felszerelt cigány toppant eléje és fenyegetés mellett kényszerítették a visszafordulásra. Nála semmiféle fegyver nem volt s ezért tanácsosabbnak látta visszafordulni, mert látta, hogy a szatócs háza körül még több gyanus egyén is forgolódik. Visszament tehát a házához és ott a kapu alá húzódva leste, hogy a gyanus idegenek mikor távoznak el. Léskelődés közben látta, hogy az idegenek a szatócs házából több mindent hordanak ki és raknak kocsira, de akkor még nem sejtette, hogy mi történt a szatócs házában. A kapuból csak akkor lépett ki, amikor a cigányok a kocsijaikon már eltávoztak. Elindulása előtt elhatározta, hogy majd bekopogtat a csatócshoz és megkérdezi tőle, hogy ugyan kik voltak azok a mogorva idegenek, akik nála ilyen későn megfordultak. De bizony nagy volt a meglepetése, amikor a szatócs házában kapuját tárva-nyitva találta, nem volt szükség kopogtatásra. A nyitott kapu rögtön gyanut keltett benne és most már gyorsan a házba ment. A befeszített és megrongált konyhaajtót behúzva találta, midőn pedig a sötét konyhába lépett, nyöszörgés ütötte meg a fülét. Azonnal gyufát gyújtott és midőn világosság támadt, szörnyű látvány tárult eléje. A szatócs a bejáratától jobbra bevett koponyával nagy vértócsában a konyha földjén holtan feküdt, míg a többiek a konyha belső jobbsarkában betömött szájakkal le voltak kötözve. Ő szabadította meg a lekötözötteket kötelékeiktől és csak akkor tudta meg, hogy a szatócséknál rabló cigányok jártak.

Az illető szemtanu közölte továbbá, hogy a cigánykaraván nem vonult keresztül a községen, hanem az ottani keresztutcán jobbra térve hagyta el a községet.

A helyszini szemle megejtése után Szabó őrmester erről az esetről is elküldötte a parancsnokságoknak és az ügyészségnek jelentéseit, nemkülönben gondoskodott arról, hogy a bizottság kéréséig a szatócs hullája a községi bíró által kijelölt hivatalos személyek által érintetlenül megőriztessék. Azután ismét elindultunk a cigányok üldözésére.

Mielőtt a meggyilkolt szatócs házat elhagytuk volna, Kovács Imre lovas címzetes őrmester, a szomszédos őrparancsnoka, Irénkének a vőlegénye termett előttünk ötödmagával lóháton. Jelentkezett Szabó őrmesternél és jelentette, hogy őrállomásáról elindulva, azért választotta az ide vezető utat, mert remélte, hogy az intéző előadása szerint a Béla-majortól erre tartó karavánt sikerülni fog a menekülésben feltartóztatni; de, mint látja, már elkéstek, mert a cigányok másfelé vették az útjukat. A község háza előtt hallották, hogy itt is mi történt.

Szabó őrmester elrendelte Kovács c. őrmesternek, hogy legénységével együtt csatlakozzék hozzánk, azután a tíz lovas lóháton, a négy gyalogcsendőr pedig szánon folytattuk utunkat.

A szemtanu által megjelölt keresztutcán haladva hagytuk el a községet. Szerencsénkre a hóesés már elállt és az ég is kidérült s így nem kellett tartani attól, hogy a hó betemeti a karaván nyomait. Azután már holdvilág és elég csípős hideg mellett folytattuk utunkat. Fázni azonban nem fáztunk, mert a csendőrbicció és a cigányok mielőbbi elfogása utáni vágy eléggé fűtött bennünket.

Szótlanul ügettünk a szán mellett, a nagy csendben csak a lovak patkóinak csattogása, prűszkölésük és szerelvényeink zörgése hallatszott. Hogy útközben ne unatkozzunk

és az idő is gyorsabban teljék, Szabó őrmester — mint mindig — most is kihasználta az alkalmat csendőreinek oktatására. A szán mellett lovagolva, maga köré gyűjtötte csendőreit és a cigányszokásokról és ravaszságokról előadást tartott nekünk.

Többek között elmondotta, hogy a kóborcigányoknak az a szokásuk, hogy ha valami nagyobb szabású bűncselekményt követnek el, akkor az üldöző csendőrök megtevéstése végett kisebb csoportokra oszolva szerteszednek és egy előre megbeszélthelyen csak napok vagy hetek múlva jönnek ismét össze a zsákmány felosztása végett. A cigányok — ha abban egyébként akadályozva nincsenek — feltűnő rövid idő alatt igen messze eljutnak a tett színhelyétől. Rövid pihenésekkel napokig képesek utazni és ha a szükség úgy kívánja, a kóborcigány még gyalog is képes 30—40 kilométert egyhuzamban megtenni. Ne felejtsek — mondta —, hogy a cigányok azokat a községeket, ahol csendőrörsök állomásoznak, rendszerint elkerülik, nehogy a csendőrkörökkel találkozzanak. Felhívta a figyelmünket továbbá arra is, hogy az elvonuló kóborcigánykaraván a fontosabb utak elágazásánál legtöbbször bizonyos jeleket hagy maga után, mely arra szolgál, hogy esetleg elmaradt vagy más utánuk jövő társaikat tájékoztassák, hogy az elhaladt karaván merre vette az útját. A cigányok ezen tájékoztatójelei olyan ravaszul vannak kieszelve, hogy azokon az avatatlanok nem igen tudnak eligazodni. Hogy illetéktelenek azt ki ne tanulhassák, a cigányok a maguk között megállapított ezen tájékoztatójeleket különböző időközökben meg szokták változtatni. Szabó őrmester — mint mondta —, igen nagy súlyt fektetett mindig arra, hogy a cigányok eszén túljárjon, azok szokásait és ily titkait kiismerje, mert őket tartja a közbiztonság legveszélyesebb ellenségeinek. Ő, ha anyagi áldozatába került is, mindig szerzett magának olyan besúgókat, akik neki a kóborcigányok eme titkait elárulták. Így azután tudja, hogy a cigányok most is milyen tájékoztatójeleket használnak, azokat szükségesnek tartja velünk megismertetni, hogy az esetleg tőle elváló csendőröknek az üldözéssel járó feladatát azzal is megkönnyítse. Azután a kérdéses jeleket velünk nyomban közölte.

Őrsparancsnokom alig fejezte be előadását, mikor az első nagyobb útelágazáshoz érkeztünk. Itt azután a nyomokról meggyőződhattünk, hogy az őrsparancsnok állítása, hogy t. i. a karaván szétválva, a menekülésben különböző utakat használ, helyes volt. Az út itt háromfelé ágazott. Az általunk követett út egyenes folytatása keletnek, míg az abból jobbra és balra elágazó útnak egyike délkeletnek, másik pedig északkeletnek tartott.

Ennél az útelágazásnál a cigányok tájékoztatójeleket nem hagytak hátra, bizonyára azért, mert nem akartak azzal is időt veszíteni. De a karavánnak ily módon háromfelé válásából azt lehetett következtetni, hogy a cigányok, bár három úton, de mind keletnek igyekeznek menekülni.

A nyomokból nem lehetett megállapítani, hogy a szétvált karaván hány kocsiból állt, de azt ki tudtuk venni, hogy délkeleti irányban négy, északkeleti irányban pedig három kocsi tért el; a többi pedig egyenes irányban, keletnek tartott. Karácsony első napjának éjjele lévén, alig volt hihető, hogy az utat mások is használták volna, tehát biztosra vettük, hogy a havas úton látható kocsinyomokat csak a cigányok kocsijai hagyhatták hátra.

Miután a karaván szétválását megállapítottuk, Szabó őrmester is elrendelte, hogy nekünk is szét kell válnunk és az üldözést most már három irányban kell folytatnunk. Nyomban fel is osztott minket három részre. A hozzánk csatlakozott Kovács Imre lovas c. őrmestert négy csendőrével délkeleti irányba, a mi másodaltisztunket, Faragó

Kormányzó Úr Öfőméltósága a nyíregyázai gyalogtanalosztály állományába tartozó Tamás György tiszthelyettesnek kötelességű és érdemes szolgálatai elismeréséül a magyar bronz érdemérmét a zöld szalagon adományozta. A kitüntetést vitéz Fábry György százados alosztályparancsnok május hó 11-én ünnepélyesen tűzte Tamás tiszthelyettes mellére.

Lajos lovas őrsvezetőt pedig két lovascsendőrrel északkeleti irányba rendelte ki, míg az egyenes irányban keletnek tartó utat magának tartotta fenn és maga mellé Molnár Sándor lovascsendőrt és a négy gyalogcsendőrt választotta. Szabó őrmester — mint mondta — azért tartotta magának az egyenes irányban, keletnek tartó utat, mert a kocsinyomokról ítélve, a karavánnak nagyobb része arra vette útját és mert a további nyomozást is lehetőleg maga akarta irányítani. A gyalogcsendőröket pedig azért tartotta magánál, mert közöttük volt a cigányul jól beszélő Lénárt Sándor csendőr is, akire majd szüksége lesz.

Ez a csendőr Szabó őrmesternek a cigányok ellen folytatott nyomozásoknál már több ízben megbecsülhetetlen szolgálatot tett.

Őrsparancsnokom, mielőtt Kovács őrmestert, Faragó őrsvezetőt és társait eligazította volna, figyelmeztette őket, hogy lépjenek a szomszédos őrszel telefonon vagy más módon érintkezésbe és vegyék segítségüket igénybe. Arra ne számítsanak, hogy az esetleg útbaeső folyók a cigányoknak útjukat állják, mert a nagy hidegek miatt a környékbeli folyók mind úgy be vannak fagyva, hogy azokon a kocsival való átkelés nem ütközik semmi akadályba. A cigányok ha észreveszik, hogy a nyomukban vagyunk, bizonyára még több részre oszolva mellékutakon kísérlik meg a továbbmenekülést. Az elfogott cigányokat, a náluk talált bűnjeleket és a rablott holmikat — mondá — biztos helyen őrizték meg addig, amíg ő azok elszállításáról nem intézkedik; az üldözések, illetve a nyomozások menetét pedig neki azonnal jelentsék és a további parancsait kérjék ki. Megjelölte azon helyeket, illetve őrsállomásokat, ahova neki a jelentések továbbítandók.

Egyszerre indultunk el s mi hatan — két lovas és négy gyalogos — Szabó őrmester vezetése alatt egyenes irányban keletnek vettük utunkat. A lovakat a hideg is ösztökélte, tehát meglehetősen gyorsan haladtunk a keletnek fekvő Kurtics község irányába.

Őrsparancsnokom most sem volt tétlen, a rendelkezésre álló időt most is kihasználta; szánunk mellett lovalogolva különböző cigányravaszkodásokról tartott nekünk előadást.

Mintegy jó óráig haladhattunk már, midőn Kurtics község közelébe érve, előttünk egy lassan haladó kocsit pillantottunk meg. A kocsihoz érve örömmel állapítottuk meg, hogy egy, az előttünk haladó cigánykaravántól lemaradt kocsit értünk utól. A kocsi azért maradt le, mert az egyik ló hátsó jobblábára sántított, bizonyára nyilalást kapott.

Hogy valaki meg ne ugorhasson, a sátoros kocsit rögtön közrefogtuk és egyikünk a járőrtáskában lévő gyertyatekercsét meggyújtva, a kocsit átnéztük. A kocsiban csak egy öreg cigány férfit, — aki a lovakat hajtotta — négy cigány nőt és több gyermeket találtunk. Mivel arra időnk nem volt, hogy a kocsit most átmotozzuk, mert célunk az volt, hogy az erre vonult egész karavánt elfogjuk, csak a személymotozást ejtettük meg, azután pedig a cigányokat bekísértük a kurticsi őrsre ideiglenes megőrzés végett.

A kurticsi őrs akkor még nem tudott a cigányok garázdálkodásáról, mert az értesítést még nem kapta meg s így az őrs legénysége, egy helyi járőr kivételével odahaza tartózkodott. Ez a körülmény ráknézve előnyös volt, mert

így ismét erősítésekhez jutottunk; természetesen odaérkezésünk után a helyi járőr azonnal be lett vonva.

Mikor a cigányokat a kurticsi őrsparancsnoknak való átadás végett a kocsiról leszállítottuk, egy 17—18 éves cigány lány felszólításunkra nem akart a kocsiról lejönni; erőszakkal kellett őt onnan levenni. Ennek a lánynak — aki igen szomorúnak látszott — az arca csupa véres, a ruhája pedig feltűnően tépett és rongyos volt. Kérdésünkre, hogy mi történt vele, megtagadott minden felvilágosítást. Nekünk persze az volt a meggyőződésünk, hogy a lány a sérüléseit csakis a Bélamajorban lefolyt harcban szerezhette. Szabó őrmester azonban más nézetet volt: szerinte a cigánylányt a társai verték meg; aminek természetesen valami különös hátterének kellett lenni.

Mivel lovaink a hosszú úttól már ki voltak fáradva, a kurticsi őrsparancsnok gondoskodott arról, hogy pihent lovakkal két előfogat részünkre haladéktalanul előálljon. Továbbá egy őrsvezetőt és három csendőrt bocsátott rendelkezésünkre.

Amíg az előfogatok előálltak és fáradt lovainkat elhelyeztük, a cigánylány sérüléseit kimosattuk és bekötöttük, egyben gondoskodtunk arról, hogy a cigányok által követett út irányába eső őrsök a cigányok meneküléséről értesüljenek.

A jó lovakkal vont szánokból álló két előfogat hamarosan előállott. Mielőtt azokra felszálltunk volna, Szabó őrmester figyelmeztette Lénárt csendőrt, hogy útközben a cigánylányt ő is figyelje meg s az esetleg elejtendő szavait vele közölje, azonban el ne árulja a lánynak, hogy ő is tud cigányul, nehogy az a kézrekerülő társaival valami módon közölje, hogy a csendőrök között van olyan is, aki a cigány nyelvet érti.

Mivel a fáradt csendőrlovakat is Kurticson visszahagytuk, őrsparancsnokom velünk, saját csendőreivel az első szánt foglalta le, s mikor felszálltunk, a megfázás ellen pokrócokkal letakart cigánylányt maga mellé ültette. Az első szán belsejében Szabó őrmesterrel együtt őt csendőr és a cigánylány ült, míg a kocsis mellé Molnár csendőr került, hogy a karaván nyomát figyelje.

Kérve a községből, mikor arra a helyre visszaérkeztünk, ahol a karaván nyomát a községbe tértünk elhagytuk, megállapítottuk, hogy idegen kocsi vagy szán még arra nem járt, mert a cigányok kocsijai által visszahagyott nyomra általunk keresztbefektetett hosszú fűzfagally érintetlenül helyén volt. A havas úton a cigányok nyomát tehát érintetlenül találtuk.

Gyors iramban most már Újszentanna irányában folytattuk utunkat. Az ég most is felhőtlen, tiszta volt és kezdett már hajnalodni.

Őrsparancsnokom a közte és Lénárt csendőr között ülő cigányleányhoz nem szólt egy szót sem, hagyta őt magában buslakodni s várta, hogy magától szólaljon meg. Ahelyett, hogy a leánnyal foglalkozott volna, felszólított bennünket, hogy a felesége által az eljegyzési ennívalókból mindegyikünk részére készített csomagokat járőrtáskáinkból vegyük elő és végezzük el az elmaradt vacsoránkat, mert — mint mondta — már reggel felé jár az idő és addig ugyancsak megéhezhetünk. Bizony, az már időszerű volt, mert valamennyien igen éhesek voltunk.

A jó Szabó néni csomagjai a járőrtáskákból elő is kerültek. Volt azokban minden jó: sülttyúk, pulyka- és libacombok, nemkülönben többféle jó sütemény. Mind-egyikünk jó étvágyal evett, mert előre lehetett látni, hogy hamarosan nem lesz újra időnk az evésre.

Jóízű falatozásunk a cigányleányt is megszólaltatta. Mivel ő is éhes volt, nem bírta nézni a jó falatokat. Kért bennünket, hogy adjunk neki is enni, mert nagyon éhes.

Most jöttünk azután rá arra, hogy Szabó őrmester miért rendezte az általános étkezést. Azért, hogy a cigányleány étvágyát felcsigázza és őt ezen keresztül megszólaltassa bírja.

A leány azon kérésére, hogy neki is adjunk enni, őrsparancsnokom azzal felelt, hogy mindentől kap ő is, de csak ha megmondja, hogy a sérüléseit kik és miért okozták. A leány előbb küszködött magával, nem akart semmit sem elárulni, később azonban meggondolta magát és beszélni kezdett. Kezdetben azt állította, hogy őt Lakatos Csurár Pörének hívják és hogy a sérüléseit akkor kapta, mikor a kocsi velük a kurticsi útban felfordult. De Lénárt csendőr rögtön ráolvasta, hogy nem az a rendes neve, azt csak maguk között használják. A cigányok között a felfelt Lakatos Csurár kettős vezetéknévvel azok használják, akiknek az apjuk Lakatos, az anyjuk pedig Csurár volt, így tehát neki csak Lakatos Erzszi (Pöre) lehet az igazi neve. Szabó őrmester pedig hozzáfűzte, hogy az sem igaz, hogy sérüléseit a kocsi felfordulása okozta, mert a kurticsi útban sehol sem találtunk olyan nyomot, ami kocsifelfordulást mutatott volna, pedig ily nyomot a havas úton könnyen fel lehetett volna fedezni.

A cigányleány, látva, hogy a csendőroket nem tudja félrevezetni, beismerte, hogy őt tényleg Lakatos Erzsinek (Pörének) hívják és hogy a rajta lévő sérüléseket a cigánytársai okozták, mert rablásaikban nem akart résztvenni.

Erre a kijelentésre őrsparancsnokom is elérkezettnek látta az időt, hogy a cigányleányt egy jódarab kaláccsal és egy nagyocská pulykacombbal megetesse.

A leány, mint az éhes farkas, úgy esett neki az evésnek, látszott rajta, hogy nagyon ki van éhezve. Falatozása közben azután Szabó őrmester folytatta a további kérdegetést, kilátásba helyezve a leánynak, hogyha mindent elárul, akkor ráadásul még a süteményekből is jóllakatja.

A leány erre csak szomorúan legyintett egyet a kezével és cigányul mormogott magában valamit. A halk beszédet Lénárt csendőr megértette és a leány háta mögött áthajolva, azt súgta az őrmester fülébe, hogy legényhűtlenség van a dologban, a leány azért szomorú. Szabó őrmester most már megértett mindent. Tisztába jött vele, hogy mi történt a leánnyal; a hűtlen kedves más leányhoz vagy fiatal asszonyhoz pártolt és az mardossa a leány szívét.

Minden nőt bánt a férfi hűtlensége, hát még a hevesvérű cigánynőt hogyan bántaná, mikor ő állati módon ragaszkodik kedvelt emberéhez. A cigánynő, bármi történetjék is vele, mindenben megnyugszik, de a szeretőjének hűtlenségébe nem tud belenyugodni. Szerinte az a legnagyobb bántalom, amit ellene elkövethetnek; nem is nyugszik addig, amíg az valami módon meg nem bosszulja.

Őrsparancsnokom most már süteményt nyomott a leány markába és részvétellel kérdezte:

— Mondjad, Pöre, ugyan ki volt az az istentelen nő, aki tőled a kedvesedet elrabolta?

A leány rámeredt az őrmesterre és kíváncsian kérdezte:

— Ugyan honnan tudja „királyi” őrmester úr, hogy a Jóskát elcsábították?

(Folytatjuk.)

Szerintem a legszebb hódolat, mellyel Istennek adózni lehet, az, ha harag nélkül kelünk védelmére, valamint hogy az a legméltatlanabb kép, melyet festhetünk róla, ha bosszúállónak, dühöngőnek festjük. Ő maga az Igazság; az igazságnak nincsenek szenvedélyei.

Voltaire.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK.

A francia csendőrség.

(32. közlemény.)

A hajóraszállítás előtt az örkiséret parancsnoka a hajózási társaság helybeli ügynökénél a szállítási költségek felől, valamint, aziránt, hogy azok a szerződési feltételeknek megfelelnek-e, érdeklődni köteles. Az örkiséret parancsnoka az elindulás helyére való visszatérésekor az ottani igazságügyi hatóságnak, amelyik a fogolykísérésre megkeresést adott, átadja a megkeresésnek egyik példányát, amelyet a rendeltetési helyre való megérkezéskor a köztársasági ügyész vagy a csendőrparancsnok láttamozott, s amelynek hátlapjára a szállítási költségjegyzék rá van vezetve, beleértve az örkiséretnek a rendeltetési helyről a kiindulási pontig való visszautazásának költségeit is.

Ha a rendeltetési helyről visszatérő járőr polgári vagy katonai foglyok örkisérésével bizatnék meg, akkor az ezekre vonatkozó kiadásokat a költségjegyzékbe szintén fel kell vennie.

A költségjegyzéket hitelesítése után kiegyenlítés végett a vádhatóság jegyzőkönyvvezetőjének kell megküldeni.

Kérem fentieket alárendeltjeivel közölni és rendeletem csatolt példányait azok között szétosztani.

Rendeletem átvételének elismerését szintén kérem.

E. Vállé.

A pecsétőr igazságügyminiszter nevében:

a bűnügyi osztály vezetője:
F. Malepeyre.

A légióparancsnokságoknak kötelességükké tétetett, hogy a rendeletnek a csendőregyénekre vonatkozó részét azokkal megismertessék.

Folytatólagos örkiséretnek költségjegyzékének átadásáról szóló rendelet módosítására vonatkozó igazságügyminiszteri körrendelet.

Páris, 1903. november 7.

A pecsétőr és igazságügyminiszter a főügyészekhez.

Elrendeltetett, hogy a foglyok kísérése ugyanazon járőr által csak 500 kilométerig foganatosítható. Másrészt, hogy a csendőregyének költségeinek megtérítése megkönnyíthessék, elrendeltetett az is, hogy folytatólagos örkisérések esetében a kiadásokat a költségjegyzék és a megkeresés felmutatása ellenében az elindulási hely igazságügyi hatósága térítse meg. Említett iratoknak másik példányai a rendeltetési hatóságnak adatnak át, hogy a felmerült költségek megtéríthetők legyenek.

Ezen rendelkezések folytán azonban félreértések állottak elő, miért is a hadügyminiszterrel való megegyezés alapján a következőket rendelem:

1. Hogy a csendőrök folytatólagos örkiséret esetében a felváltási hely igazságügyi hatóságának adják át a költségjegyzék egyik példányát olyan módon, hogy az a foglyot rendeltetési helyére kövesse és annak bűnügyi irataihoz csatolható legyen a költségek elszámolhatása végett.

2. Hogy a csendőrök őrizték meg a költségjegyzék másik két példányát a foglyszállításra vonatkozó megkereséssel együtt, az elindulási hely igazságügyi hatóságának leendő átadását végett.

Kérem ezen rendeletem átvételét a hozzácsatolt nyomtatványokkal együtt elismerni.

A pecsétőr és igazságügyminiszter felhatalmazása folytán: a bűnügyi osztály vezetője:

Geoffroy.

Utasítás a katonai foglyok szállítására és örkisérésére nézve Franciaország és a gyarmatok között, Algier és Tuniszt kivéve.

Páris, 1905. december 7-én.

Az örkiséret kijelölése a gyarmati behajózási kikötőben
Ha katonai elítélteket vagy vádlottakat kell Franciaországba kísérni, a behajózási kikötő parancsnoka a csapatok főparancsnokának vagy a különítményparancsnoknak a rendeletére az örkiséret tagjait vagy az ugyanazon hajóval utazó visszahonosított csendőrök közül, vagy csendőrök hiányában a Franciaországba visszatérő katonai különítmények tagjai közül állítja össze.

Ebben a tekintetben a gyarmatügyi miniszternek 1895. április 30-án kelt rendeletéhez kell alkalmazkodni.

Az örkiséretnek mindig tiszt vagy altiszt a parancsnoka, ha az örkiséret nem csendőregyénkből, hanem katonákból áll.

Az örkiséret parancsnoka a hajón utazó katonai csapatok parancsnokának alá van rendelve. A katonai parancsnok köteles az örkiséret parancsnokának feladata teljesítéséhez szükséges útmutatásokat megadni és azt egyúttal a rábízott foglyok magatartása és jellemtulajdonságai felől felvilágosítani.

A behajózási kikötő gyarmati főnöke köteles az örkiséret parancsnokának jelen utasításnak és a katonai csapatoknak vízen való szállításáról szóló szabályzatának egy-egy példányát átadni.

Az örkiséret tagjait ismétlőpisztollyal és 12 tölténnyel kell felszerelni.

Az örkiséret parancsnokának egyébként bizonyos számú bilincset és fűzőláncot is át kell adni, aki azokat saját felelősségére a csendőrségi Szervezeti és Szolgálati Utasítás 262-ik szakaszában megjelölt feltételek mellett alkalmazhatja.

Foglyok behajózása. A foglyoknak a behajózását a katonai parancsnok végzi. Az örkiséret parancsnoka a foglyokat a hajón veszi át, amikor azoknak személyazonosságáról meggyőződni köteles.

Ugyanekkor átveszi mindazokat az iratokat, amelyek a foglyok személyére vonatkoznak (kísérőlevelek, személyleírások, büntetési jegyzőkönyvi kivonatok, katonakönyvek, ítéletkivonatok stb.).

Óvatossági rendszabályok a szállítás közben. A behajózott foglyok szállításánál betartandó óvatossági rendszabályok azonosak a büntetőkülönítményekre vonatkozó 1905. június 20-án kelt utasítás rendelkezéseivel. Mindazonáltal a katonai foglyok büntető különítményekhez tartozó katonáktól, ha a hajón ilyenek lennének, elkülönítendők.

Az örkiséret parancsnoka a behajózott csapatok parancsnokának a szükségesnek vélt rendszabályokról jelentést tesz és a foglyok őrzésének a Földközi-tengeri kikötőkben és a Szezi-csatornán való áthaladáskor leendő biztosítása végett katonákat és tiszteteket kérhet megerősítésül.

Az esetleg előfordult eseményekről neki jelentést tesz. Hozzáfordul, ha annak közbelépését szükségesnek látja s ha kényszereszközt kellene alkalmazni, erről azt tudomásba helyezi.

Partraszállás Franciaországban. A gyarmatügyi miniszter a kihajózási kikötő gyarmatügyi főnökét a foglyok érkezéséről és azok számáról értesíti. Ez a foglyok megérkezéséről a katonai parancsnokot két nappal előbb értesíteni köteles, hogy az a foglyok átvételére örkiséretet rendelhessen ki.

A foglyoknak és az iratoknak átvétele a partraszálláskor a hajón történik, éppen olyan feltételek mellett, mint ahogy az átvétel a behajózáskor történt.

Az örkiséret partraszálló parancsnoka a fegyvereket, töltényeket, kényszereszközöket és a két utasítást további eljárás végett a kikötő gyarmatügyi főnökének adja át.

Katonai elítéltek és vádlottak szállítása egyik gyarmatból a másikba.

Az előbbi rendelkezések egyes szükséges módosításokkal katonai foglyoknak az egyik gyarmatból a másik gyarmatba való átszállításakor irányadóul veendő.

A hadügyminiszter: A gyarmatügyi miniszter:

Eugene Etienne.

Clémentel.

(Folytatjuk)

A legérdekesebb regények önéletrajzi tanulmányok vagy olyan események előadásai, mik a világ óceánjában el lévén temetve, onnan ismét felhozatnak napvilágra — a lángész szigonya által.

Balzac.

CSENDŐR LEKSZIKON.

103. Kérdés. Köteles-e elfogni a csendőr azt az egyént, aki súlyos testisértés vétségével van gyanúsítva s hat év előtt meg volt büntetve lopás büntette miatt?

Válasz. A Szut. 312. A. 6. pontja értelmében az elfogás jogcíme betű szerint megvan ugyan, de ha nincs oka a járőrnek feltennie, hogy a gyanúsított a bűnvádi eljárás alól magát kivonja, az elfogást mellőzni kell. Amint a Szut. 311. pontja világosan mondja: az elfogás célja biztosítani a gyanúsítottnak az illetékes bíróság vagy hatóság elé állítását. Ha ez a cél veszélyeztetve nincsen, minthogy kisebb súlyú bűncselekményről (vétségéről) van szó, az elfogás felesleges. Természetes azonban, hogy ha a gyanúsított munkakerülő életmódot folytat, vagy rendes tartózkodóhelye nincsen, az elfogást foganatosítani kell, mert hiszen ezek miatt a személyi viszonyok miatt a gyanúsított ellen megindult bűnvádi eljárás sikere nem látszik biztosítottnak abból a szempontból, hogy a gyanúsított a bíróság elé állítható-e vagy sem. Akkor is megokolt az elfogás, ha a büntetett előéletű gyanúsított előző büntetésének kitöltése után nyomban bűncselekményt követ el, mert ebből már látszik, hogy a gyanúsított a büntetés nem fogott, a törvények tiszteletére nem tanította meg a büntetés, tehát olyan egyén, akivel a törvény teljes szigorúságával kell lesújtani a társadalom védelme érdekében. Ellenben az olyan egyén, aki a kiállott büntetés után évekig megbecsülte magát, még nem szolgált rá erre a bánásmódra, ha kisebb súlyú bűncselekményt elkövetve újból megtévedt.

Ez az elv, illetve ez a magyarázat, amelyet ezek a sorok magukban foglalnak, természetesen csak a kérdésben foglalt vagy ehhez hasonló esetre szól, mert nagyobb súlyú bűncselekmény esetén már nem lehet szó a gyanúsított személyi viszonyainak, megbízhatóságának mérlegeléséről. Ily esetben ugyanis, bárki legyen is a gyanúsított, maga az a tény, hogy a gyanúsítottat halálbüntetés vagy hosszabb tartamú szabadságvesztés-büntetés fenyegeti, elegendő annak feltételezésére, hogy a gyanúsított, ezt kikerülendő, meg fog szökni; az elfogás ily esetben tehát feltétlen szükségesség s magyarázatot nem tűrő rendelkezés.

104. Kérdés. A Szut. 393. pontja 2. bekezdése szerint főmagánvád eseteiben a nyomozás elrendelésére és megszüntetésére a rendőri hatóság főnöke jogosult. Mily vonatkozásban van annak jelentősége a csendőrség nyomozása szempontjából?

Válasz. Főmagánvád esetei: az egyszerű rágalmas és becsületsértés vétsége (1914: XLI. t.-c. 1., 2. §.), levél- és sürgönytitok megsértésével elkövetett vétség (Btk. 327. §.), magánlaksértés vétsége (Btk. 332. §.), ingó dolog rongálásával elkövetett vétség (Btk. 418. §.), ingatlan rongálásával és elfoglalásával elkövetett vétség (Btk. 421. §.), könnyű testisértés vétsége (Btk. 301. §.), tisztességtelen versenyzéssel elkövetett szédelgő feldicsérés, bitorlás, utánzás, üzleti vesztegetés, üzleti vagy üzemi titok megsértésének vétsége (1923: V. t.-c. 16—21. §§.), védjegybitorlás vétsége (1921: XXII. t.-c. 7. §.), továbbá lopás kihágása (Bn. 51. §.), vagyronglás kihágása (Kbtk. 127. §.).

Ezekben az esetekben tehát a nyomozás elrendelésének joga a rendőri hatóság főnökeinek hatáskörébe tartozik. A rendőri hatóságokat a Szut. 394. pontja sorolja fel. Gyakorlati jelentőséget már most a Szut.-nak a kérdésben jelzett pontja annyiban nyer, hogy míg a csendőr a tudomására jutott hivatalból üldözendő bűncselekmények esetében köteles megindítani a nyomozást, addig főmagánvád esetében nyomozást megindítani nem köteles a rendőri hatóság főnökének rendelkezése nélkül, bár saját kezdeményezésből jogosítva van megindítani (Szut. 393. p. 1. bek.). A főmagánvádra üldözendő bűncselekmények esetében a csendőrség eljárását egyébként a Szut. 400. pontja szabályozza.

Megemlítjük végül, hogy a főmagánvádra üldözendő bűncselekmények legnagyobb része a kir. járásbíróság ha-

táskörébe tartozik, tehát a nyomozás elrendelése végett is a kir. járásbíróság intézkedik.

Ha a főmagánvádas cselekmény törvényszéki hatáskörbe tartozik (ez a másik eset), vagyis a tisztességtelen verseny, a felmenőn elkövetett könnyű testisértés esetében és ha a cselekményt sajtó útján követték el, a feljelentést a vizsgálóbíróhoz kell megküldeni s a panaszost is ide kell esetleg utasítani. mert ilyen esetben a vizsgálat kötelező. Semmi esetre sem hiba azonban, ha a csendőr a Szut. 400. p. keretei közt a szükséges nyomozást megejti.

Mindezekből egyébként kitűnik, hogy a rendőri hatóságnak a kérdésben érintett hatásköre a csendőrség szempontjából elenyésző jelentőségű.

105. Kérdés. Mit kell tekinteni erőszaknak vagy veszélyes fenyegetésnek a hatóságok büntetőjogi védelméről szóló rendelkezések szempontjából?

Válasz. A törvény nem határozza meg közelebbről sem az „erőszak,” sem a „veszélyes fenyegetés” fogalmát a közhatóságok és a hatósági közegek szabad működését akadályozó és veszélyeztető bűncselekményekkel kapcsolatban. Erre nézve tehát a gyakorlati élet tapasztalataiból levont általános szabályok irányadók. Erőszak: akadályozás, kényszerítés, bántalmazás fizikai (tettlegetes) erővel, a passzív ellenállás (a hatósági parancs nem teljesítése) tehát nem. Veszélyes fenyegetés: lelki kényszer bizonyos súlyosabb alakja, valamely kár, baj, kellemetlenség közvetlen bekövetkezésének kilátásba helyezése, nem szükséges azonban, hogy az így előidézett lelki kényszer ellenállhatatlan erejű legyen. Az 1914:XL. t.-c. előtt hatályban volt törvényes rendelkezések meghatározták a veszélyes fenyegetés fogalmát a következőképpen: olyan fenyegetés valamely büntett vagy vétség elkövetésével, amely a fennforgó körülményeknél fogva alkalmas arra, hogy a fenyegetett személyben veszély közvetlen bekövetkezése iránt alapos félelmet gerjesszen. Az 1914:XL. t.-c. mellőzte ezt a meghatározást, nyilván azért, mert szabadabb megítélést kívánt biztosítani a fenyegetés értelmezése tekintetében, hiszen egészen bizonyos, hogy nemcsak a büntett vagy vétség elkövetésével való fenyegetés veszedelmes.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Egy pénzhamisító banda sikeres leleplezése.

Nyomozta: a komádi-i örs.

Varjú Zsolt* komádi-i lakos fényképészt a komádi-i örs 1921. évben pénzhamisításért feljelentette, mely bűncselekményért a bíróság nevezett 4 évi fegyházra ítélte el. Mikor Varjú ezen büntetésének egy részét letöltötte, feltételes szabadságra bocsátották. A feltételes szabadság idejét Varjú Komádiban töltötte, hol ez alatt az idő alatt rendőri felügyelet alatt állott. A felügyeleti idő elteltével Komádiból eltávozott és azóta ismeretlen helyen tartózkodott.

1928 decemberében közvetlen a karácsonyi ünnepek előtt, a komádi-i örs ibizalmas úton arról értesült, hogy Varjú Zsolt Komádiban való tartózkodási ideje alatt Markos János és Markos Pál komádi-i lakos gyanús egyénekkel volt összeköttetésben s alapos a gyanú, hogy ezek ismét pénzhamisításon törnek a fejüket.

Ezen bizalmas értesülés után a komádi-i örs parancsnoka a legnagyobb titokban, megbízható besúgókkal

* A nevet megváltoztattuk. — Szerk.

figyeltette Markosékat és puhatoltatott Varga után. A puhatolásoknak azonban határozott eredménye nem volt. Annyit azonban a bizalmi egyének mégis megállapítottak, hogy Varjú Zsolt a karácsonyi ünnepekre Komádiba fog jönni.

Az őrsparancsnok látszólag semmiféle intézkedést nem tett, mellyel gyanúsítottak figyelmét a csendőri nyomozásra felhívta volna, mert attól tartott, hogy ezáltal gyanúsítottak igen óvatosak lesznek s az esetleges bűnjeleket, bizonyítékokat megsemmisíthetik.

Varjú Zsolt a karácsonyi ünnepekre valóban Komádiba érkezett és testérénel, Varjú Mária komádi-i lakosnál szállott meg.

Husi Lajos tiszthelyettes őrsparancsnok, midőn tudomására jutott, hogy Varjú Zsolt Komádiba érkezett, arra határozta el magát, hogy Varjú Zsolt szállásán, továbbá a Markos fivérek lakásán egy-egy járőrrel egyidőben meglepetésszerűleg megjelenik és a nevezetteknek házkutatást tart.

Igy is történt. A komádi-i őrs két-két főből álló három járőre meghatározott időben megjelent Varjú Zsolt szállásán, Markos János és Markos Pál lakásain és felszólították azokat, hogy a pénzhamisításnál használt eszközöket és hamisított bankjegyeket adják elő.

Ezen erélyes és körültekintő fellépésnek meglepő eredménye volt. Markos János a lakásán megjelölt járőr láttára annyira meglepődött, hogy a járőrnek beismerő vallomást tett és a birtokában levő, a hamisításhoz használt fényképl mezeket és a már hamisított 1,000.000 koronás bankjegyeket a járőrnek önként átadta. Varjú Zsolt és Markos Pál egyideig tagadásban voltak, azonban később, amikor megtudták, hogy bűntársuk, Markos János bűnjeleket szolgáltatott be, ők is töredelmesen bevallották, hogy a pénzhamisításra már 1925. év nyarán szövetkeztek s az ehhez szükséges anyagi támogatást Markos János szolgáltatta. Varjú Zsolt 4,700.000 koronát kapott Markos Jánostól, hogy a hamisításhoz szükséges eszközöket, vegyszereket és papírt beszeresse. Varjú Zsolt a bevásárlások után megkezdte a hamispénz előállítását. A kísérletezés folyamán azonban forgalomba hozható hű utánzatú hamis pénzjegyet készíteni nem tudott. Ezért az eredménytelen kísérletezést abba hagyta s ezt a Markos fivéreknek is tudomására hozta. Az 1,000.000 koronás bankjegyekről készített és jól sikerült fényképlemezeket azonban nem adta át Markoséknak, hanem azokat magához vette és eltávozott.

Markos János és Markos Pál nyugtalankodtak, fájlalták a hiába kidobott sok pénzt és az a gyanújuk támadt, hogy Varjú meg akarja őket csalni és a jól sikerült lemezekről az ő kizárásukkal forgalomba hozható bankjegyeket fog hamisítani. Ezért Markos Pál egy alkalommal, mikor Varjú nem volt a lakásán, feltörte annak ajtaját és a jól sikerült fényképlemezeket magához véve eltávozott.

Markos Pál a kikérdezés során azt is beismerte, hogy ő Varjú Zsoltot 1925. év december 24-én éjjel ölési szándékkal megtámadta és egy köpüvel ellátott ásonyállal

Az emberi természetben fekszik s fekszik még inkább a nép természetében, hogy minél inkább küzd a sors terhével és csapásaival s minél kevésbé felvilágosodott értelmű, annál inkább ragaszkodik a vallássossághoz és ugyan inkább annak külformáihoz, mint lényegéhez. E külformákat megsérteni a népre nézve annyi, mint azzal vallásos érzelmeit sérteni.

Deák.

fejbeütötte. Varjú ekkor eszméletét veszítette és összeesett. Markos Pál azonban azon szándékát, hogy Varjút megölje, végrehajtani nem tudta, mert közben léptek zaját hallotta és a helyszínről elmenekült.

Az őrsparancsnok nem elégedett meg ezzel az elért eredménnyel, hanem figyelme abba az irányba is kiterjedt, hogy Varjú azon időben míg Komádiból távol volt, hol járt, mivel foglalkozott és miből élt?

A puhatolások során beigazolódott, hogy Varjú Zsolt 1926. év tavaszán Magyarhomorog községbe távozott s ott Szomjas Miklós ottani lakossal szövetkezett pénzhamisításra, majd később Tókos Jenő körösszegapáti lakossal szövetkezett 20 pengős hamis bankjegyek készítésére. Majd midőn Szomjas Miklós lakásán, ahol ugyanakkor Tókos Jenő is jelen volt, a körösszegapáti-i őrsnek egy járőre jelent meg s Tókos Jenőt őrizetbe véve, elkísérték, Szomjas Miklós megijedt s Varjút Körösszegapáti községbe költöztette át Pártos Áron ottani asztaloshoz. Ott folytatta tovább Varjú a hamis bankjegyek készítését.

Az őrsparancsnok célirányos fellépése, a nyomozás szakszerű vezetése, valamint a járőrök meglepetésszerű megjelenése egy több tagból álló pénzhamisító bandát leplezett le, melynek célja az volt, hogy az országot hamis bankjegyekkel árasszák el. A házkutatások során előkerültek azok az eszközök és vegyszerek, melyeket a pénzhamisítók a könnyűnek remélt pénzszerzéshez használtak fel.

Az őrs Markos János komádi-i lakostól őrizetbe vett 6 darab felvételi lemezt 1,000.000 koronás bankjegyekről, 11 darab kis felvételi lemezt 1,000.000 koronás bankjegyen levő női fejről (részlet felvétel) 9 darab sorszámokat tartalmazó részlet felvételt, 14 darab 1,000.000 koronás papírra átvitt másolatot (kópia) 1 darab papírszalagokból készült időmérőt, 1 darab 80 cm hosszú, 4 cm átmérőjű akácfa dorongot ásóköpüvel, mellyel Markos Pál Varjút akarta agyonütöni. Varjú Zsolttól 9 darab részlet felvételi lemezt 20 pengős bankjegyekről, 1 doboz fényképezési kelléket, 1 doboz fényképezési vegyszert és különböző színű gombfestékeket, 1 dobozban 23 tubus olajfestéket, 8 darab művészecsetet, 1 üveg negatív lakkott, 1 tégely szublimátot és 1 darab fényképezési zsebkönyvet. Pártos Áron körösszegapáti-i lakostól 1 darab 18/24-es fényképezőgépet, 2 kazettával, 2 darab fűrésztő tálat, 3 darab másolóramát, 7 darab objektív fényszórót, 5 tubus előhívót, 1 darab 10/15-ös lemezt, 6 csomag másolópapírt, 6 darab fényképezési füzet t, 2 darab festékhengert, 7 doboz különböző festéket, 11 tubus különböző olajfestéket és 1 darab felszerelt vörös lámpát, végül egy Izsák Imre berettyóújfalui lakostól 1 darab fényképezőgépet 3 darab kazettával.

*

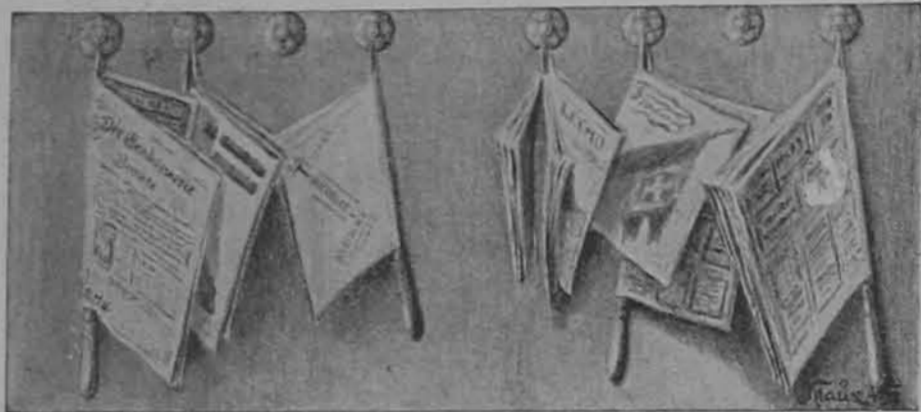
Az őrizetbe vett tárgyakat azért soroltuk fel részletesen, hogy olvasóink lássák, mennyi minden szükséges ahhoz, hogy valaki a legprimitívebb pénzhamisítási kísérletezéshez egyáltalában hozzákezdhesen.

Lássuk már most, hogy miben állott az őrsparancsnok és járőrök leleményessége:

Helyesen cselekedett az őrsparancsnok, hogy a bizalmas értesülés után nem vezette be azonnal a nyomozást, hanem megbízható bizalmi egyénekkal figyeltette a gyanúsítottakat. Ezáltal nem hívta fel a gyanúsítottak figyelmét s így azoknak a bűnjeleket nem volt alkalmuk elrejteni, vagy megsemmisíteni. Helyes volt az őrsparancsnoknak az a fellépése is, hogy a gyanúsítottakat váratlanul lepte meg akkor, mikor azok mindannyian Komádiban s külön-külön szállásukon, illetve lakásaikon tartózkodtak. Fent leírt nyomozásnál a személyismeret is

döntő befolyással volt, valamint a megbízható bizalmi egyéneknek a tudósítása is.

Ebből a nyomozásból is láthatjuk, hogy csakis az alapos felkészültségnek, szakszerű tudásnak birtoklása, valamint a nyomozás alapelveinek ismerete tette lehetővé ennek a bűncselekménynek a kiderítését s egy veszedelmes bűnszövetkezetnek a leleplezését és az igazságszolgáltatás kezére való juttatását.

LAPSZEMLE.

(Spanyolország). Revista Técnica de la Guardia Civil.

243. szám.

A címkép Si. D. Enrique Mazo Balaguer altábornagy új minszterelnököt ábrázolja.

A vezércikkben Espana J. cs.-százados számol be Don Miguel Cutillas Lópezről, a kubai csendőrség hadnagyával folytatott beszélgetéséről, aki a spanyol csendőrség szervezetének és szolgálatának tanulmányozása végett Spanyolországban időzött. Köztudomású, hogy Kuba többszörös lázadással lerázta a 400 éves spanyol igtát és 1891 óta az Amerikai Egyesült-Államok védnöksége alatt áll. Ha ennek dacára nem Amerikából importálja a kultúrát, az abban leli magyarázatát, hogy a közel 2 millió kubai lakosnak legalább a fele spanyol származású. A kubai köztársaságnak is van csendőrsége és pedig elég tekintélyes. Szervezete annyiban tér el a szokásostól, hogy tisztán lovasított katonai alakulat, amennyiben a hadsereg nagyobb része egyúttal csendőrségi szolgálatot végez. Mivel szolgálata kizárólag a vidékre szorítkozik, címe: „Kubai vidéki őrség” (Guardia Rural Cubana). A hadsereg 12.819 főből áll. Ebből 8084 a lovasság, melynek háromnegyedrésze (6320 ember) csendőrség. Ez a kontingens 42 lovasszázadra van osztva (100—200 ember). Minden század több szakaszra oszlik; a szakaszok őrsökre. Egy őrs legalább 8—10 emberből áll. A tisztikar a csapattisztekből kerül ki; a legénység önként jelentkezik. Felvételi feltételek: 21 éves kor, írni-olvasni tudás, büntetlen előélet és befejezett katonai kiképzés. Altisztté csak az léphet elő, aki az altiszti iskolát elvégezte. Illetmények ugyanazok, mint a hadseregben, csak a legénység kap többet. Évi fizetés: őrmester I. oszt., 624, II. oszt., 552, III. oszt., 432; őrsparancsnok (Cabo) 336; csendőr 312 pézo. A legénység minden 4 szolgálati év után havi 16, az altisztek pedig ezenkívül az ötödik évtől kezdve minden évben még havi 8 pézóval többet kapnak. Élelemre és ruházatra napi 3.20 pézo jár. A legfelső szolgálati határ a betöltött 54. életév. A csendőrségi szolgálatot illetőleg a csendőrség a polgári hatóságoknak van alárendelve.

José Pastor őrnagy folytatja tanulmányát a személyazonosság megállapításáról bűnesetekben. Ennek a szolgálati ágának a csendőrségnél való meghonosítására irányuló indítványában a következő további fejezetekhez érkezett: II. C. A (személyazonosságot megállapító) központ tudósításainak kiadása (a technikai lebonyolításnak célszerű módja); — D. A kért grafikai munkák szétküldése. — III. A csendőrsöknél felállítandó személyazonossági kartoték megszervezése és működése. Ezeknek munkájához tartozik a következő kategóriák nyilvántartása: személy- vagy vagyónbiztonság ellen elkövetett cselekedetek miatt a csendőrség által feljelentett személyek; 2. büntetett előéletű személyek; 3. ideglenesen szabadlábra helyezettek.

Újabban a spanyol csendőrségi lapban is jelennek meg a csendőrség gazdasági helyzetének javítására irányuló cikkek. Ezek ugyan nem oly nyomatékosak, mint egyes más külföldi csendőrségi lapok cikkei, de igen alaposak és komoly érvekkel vannak alátámasztva. Az előttünk fekvő lap három ilyen cikket is tartalmaz. Az egyik a vezénylési pótdíjakkal

foglalkozik. A spanyol törvény rendkívüli munkáért mindenkinek pótdíjat szab ki, — kivéve bizonyos testületeket. Ilyenek a csendőrségen kívül még a rendőrség, a távirászkok, erdőőrök stb. Addig rendben volna a dolog, amíg a kivételt képezők nem kénytelenek rendes lakhelyüket elhagyni és másutt éjjelezni. Erre egyik testület sem köteles, — csak éppen a csendőrség. A csendőrséget tehát nem lehet ezek közé számítani, hanem pótdíjak dolgában külön kell elbírálni. A másik cikk — alkalmasint kapcsolatban a kormányváltozással — minden oldalról felmerülő kombinációkkal foglalkozik, melyek szerint az állami személyzet illetményeinek rendezése a közeljövőben várható volna. A cikk fantáziának minősíti ezeket a híreket, de ha már fizetésrendezésről volna szó, a maga részéről az egész kérdéstömeget egységes elbírálás alá vonja. Szerinte nem lehet a fizetések rendezéséről komolyan beszélni, amíg az eddigi hivatalnoki létszámrendszert nem vonják revízió alá és nem törlik, ami felesleges. A harmadik cikk helytelennek minősíti azt a rendelkezést, hogy a katonai érdemkereszt tulajdonosai a csendőrségben vállalt szolgálatuk idején nem részesülnek a különben azzal kapcsolatos pótdíjban.

Spanyolországban szintén a csendőrség van megbízva az útforgalmi rend fenntartásával. Dacára annak, hogy a lap csak nemrég adta ki melléklet alakjában az összes idevágó törvények és rendeletek gyűjteményét, szükségesnek tartja magyarázatokkal is szolgálni, mert nem minden rendelkezés oly világos, hogy azt első olvasásra összefüggésbe lehetne hozni a vonatkozásban álló egyéb rendelkezésekkel. Az e célt szolgáló 9. közlemény pl. a következő módon magyarázza, hogy bizonyos cselekmények milyen elbírálás alá esnek: Az útjelzéseknek háromszögű alakjuk van. Ezt nem szabad sem utánozni, sem megrongálni. Ez ellen vétő 10 pezetát fizet. Igen, csak hogy a megrongált vagy elrontott jelző nem figyelmeztethet veszélyre. A cselekmény tehát az 595. §. szerint 2—6 hónapi elzárással vagy 1000—5000 pezeta pénzbírsággal is büntetendő. Balesetnél a balesetet okozó jármű vezetője köteles segélyt nyújtani. Az ez ellen vétő 100 pezetát fizet. Ezt a bírságot minden körülmények között meg kell fizetnie, ha rászolgált, tekintet nélkül arra, hogy a balesettel kapcsolatban más miatt is felelős a törvény előtt, ú. m. sebeshajtás, hajtás tiltott vonalon vagy engedély nélkül stb. A segély megtagadása esetén még a 823. §. alapján 1—10 napi elzárás vagy 5—300 pezeta büntetés is jár, mert saját személye veszélyeztetése nélkül sebesültektől vagy nehéz betegetektől segélyt megtagadni nem szabad.

Francisco Granell Genis (Hénisz), abból kiindulva, hogy sokan tévesztik össze a két fogalmat, világosan megmagyarázza, hogy mi a „jog” és mi a „kötelesség”. Pl. a csendőrségnek nem „joga” a törvény ellen vétőket letartóztatni, hanem „kötelessége”.

A „hasznos tudnivalók” rovata egyéb törvényes rendelkezések magyarázatán kívül az állatvédelemről is megemlékezik, ami elég jellegzetes fényt vet a spanyol nép hajlamaira. Tudjuk, hogy a spanyol nem használ ostort, hanem hosszú, hegyes szeget erősít botja végére és azzal rendesen véresre szurkálja az igavonó állatot. Miután a múlt júliusban az állatkínzás ellen kiadott rendeletnek nem volt elég fogamatja, a folyó év áprilisában új és szigorúbb rendelet jelent meg. Aki állatot szurkál, első esetben 50, visszaesésnél 50—100 pezetát fizet.

A csendőrtisztek között sok az autós. Mivel a csendőrségnél a szolgálati autó még nincs bevezetve, a tisztek sürgős szolgálati esetekben saját autójukat használják. Mivel ez majdnem mindennapi eset, igazságos volna a tisztek autóját addig is épp úgy adómentesíteni, mint a szolgálati autót, amíg ilyenek nincsenek elegendő számmal a csendőrségnél bevezetve.

Kapcsolatban az autó, oldalkocsi és motorkerékpár terjedésével a csendőrségben, Juan (Huán) Parra Fernandez szükségesnek tartja, hogy a hosszú puskát kurtállal cseréljék ki. Azonkívül a szíjazaton és tölténytáskán is kell könnyíteni és a köpenyt gallérral és esőköpennyel helyettesíteni.

A melléklet az 1930 február 1-én életbelépett új népfelkeles törvényt teljes szövegében tartalmazza.

—0—

(Csehország.) Četnický Obzor.

Dr. Voš a lap vezetőcikkében támadja a belügyminisztériumot, mert a legutóbbi előléptetések alkalmával az oda-vágó rendeletek homályossága miatt az igényjogosultsággal bíró altisztek kimaradtak. Így pl. a történelmi Csehországban semmi hiba nem történt, de már a Felvidéken és a Ruténföldön igen sok volt az igazságtalan mellőzés. Idézi a szolgálati idő számítására vonatkozó rendeletet és megállapítja, hogy ilyen homályos rendeletek mellett a történeteken nem is

lehet csodálkozni. Olyan zavart lehet tapasztalni ezen a téren, hogy igen sok most előléptetett őrsparancsnok kevesebb illetményt kap, mint az alája beosztott alacsonyabb rendfokozatú csendőr. Ezeket felhívja, hogy kinevezési okmányaikat szeressék be, küldjék be a lap jogvédő irodájához, ahol mindegyiket egyénekenként elbírálják és a legfelsőbb közigazgatási bírósághoz betérjesztendő panaszirattal szakszerűen felszerelik.

Kifogásolja, hogy bár minden téren újításokat, javításokat rendelnek el, a csendőrségnél minden a régiben marad. A csendőrségi szolgálati utasítás hű másolata a régi osztrák hasonló utasításnak, sőt ha változtattak is rajta, azt csak a csendőrség hátrányára tették. Az új kor új intézményeket és új eszméket kíván, melyek elől a csendőrség vezetősége sem zárkózhatik el. A képviselőház felhívta a kormányt, hogy a hadsereg és a csendőrség számára új szolgálati pragmatikát terjesszen be. A hadsereg szorgalmasan dolgozik is már rajta, de a csendőrség részéről senki sem törődik a dologgal. Valószínű, hogy szívesen akarják átvenni a hadsereg által kidolgozott utasítást. Figyelmezteti azonban a belügyminisztériumot, hogy ebben az esetben a csendőrség tömött sorokban fog tiltakozni. Kívánja, hogy ezen alkalommal az összes sérelmes ügyeket végleg rendezzék. A kérdés tárgyalásánál a külszolgálatot teljesítő csendőröket okvetlenül meg kell hallgatni. A gyakorlat embereit szóhoz kell juttatni, mert az elmélet a legritkábban válik be a gyakorlati életben. Példának említi a határpénzügyőrséget, amelynek szabályzatát korszerűen módosították. Így a minősítést nyitná tették, a fegyelmi bizottságok tagjait választják, a ruházati járulékot évi 1200 koronára emelték, a testület tagjait fényképes személyazonossági igazolványokkal látják el. A napi 8 órai szolgálatot téli vagy rossz idő esetén a szükséghez képest meg lehet rövidíteni. A külföldre távozást a testület felügyelője engedheti meg, ugyanaz megengedheti, hogy a hozzátartozók 4 héten át a laktanyában lakhassanak. Megbetegedésnél 6 napon át nem szükséges orvosi bizonyítvány. Iskolázás havonta négyszer lehet csupán s ezenfelül csak egy írásbeli feladatot kapnak a határőrök. A szolgálati és a kimenőruházat színben is különbözni fog, télen báránysüveget fognak viselni, stb. Ha a pénzügyminiszter így tud gondoskodni az embereiről, miért ne tehetné meg a belügyminiszter is? A csendőrségnél sokkal inkább van szükség okos és üdvös újításokra és javításokra, mint a pénzügyőrségnél.

Egy cikkíró a pihenőkkel foglalkozva kifejti, hogy a szabályzatok idevágó rendelkezéseit csak a cseh- és morvaországi viszonyokra alkalmazva dolgozták ki s egyáltalán nem vették tekintetbe a felvidéki és ruténföldi helyzetet. Emitt a bíró kis kalyibában, télen háziállataival együtt lakik, olyan levegőben, amelyben kultúremler nem tartózkodhatik, a csendőr számára tehát nincsen pihenőhely, mert a kocsmákat és vendéglőket erre a célra nem szabad igénybevenni. Errenézve a szerkesztőség megjegyzi, hogy a csendőr kocsmában is pihenhet, ott italt fogyaszthat és akár kártyázhatik is. A cikkíró azt mondja, hogy a „bürokrata és mágnás” Magyarország több megértést tanúsított a csendőrséggel szemben, mert minden faluban lennie kellett egy szobának, ágyakkal és mosdókészlettel felszerelve, a csendőrök pihenésére, ahol még írásbeli munkát is végezhettek. Az államfordulat után, ezzel a mindenesetre praktikus megoldással nem törődtek, az feledésbe ment. Ez eléggé bizonyítja, hogy a történelmi területek viszonyait nem lehet alkalmazni, az új területekre. Úgy látszik, a csendőrfelügyelőség azt hiszi, hogy az egész köztársaságban olyan a helyzet, mint Prágában. Intézkedéseiből csak ezt lehet következtetni.

„Idegen csendőrségek” rovatában írja, hogy Paganini, a világhírű hegedűművész, 1805—1809 közötti években csendőr volt.

Franciaországban erős mozgalom indult a frontharcos csendőrök előnyözése érdekében. Jónak vélné ezt a mozgalmat Csehországban is meghonosítani.

Közli, hogy az új osztrák kancellár első dolga volt a csendőrség helyzetének javítása. Csehországban az állam fennállásának 12. évében fogadta a miniszter először a csendőrlégionisták képviselőit, a többi 10.000 csendőrrel nem áll szóba senki.

Farkas József és Balog Miklós magyar csendőröknek Cegléden elkövetett öngyilkosságát rövid hírben közli.

Egy csendőrt hadbíróóság elé állítottak azért, mert vasút-ügyeleti szolgálatban fájós fogát dörzsölte a kezével s arcát így eltakarva, nem látta meg az ellenőrző előljárót.

Szóvá teszi, hogy a már ismert Benko százados az alsó-kubini őrsparancsnoknak elrendelte, hogy egy csendőrnek jobb minősítést adjon, mert az illető, annak dacára, hogy szabadságon volt, megjelent a szemlén és az oktatásnál különös figyelmet tanúsított. A lap nemcsak Benko intézkedését ítéli el, hanem az illető csendőr „stréberségét” is kifogásolja.

A Masaryk-alap tárgysorsjátékának sorsjegyeit, mint tudjuk, a csendőröknek kell árulniok. A napisajtó is elítéli ezt az intézkedést, mert nem tartja megengedhetőnek, hogy a sorsjáték iránt egyébként teljesen közömbös közönség hatósági nyomást lásson ebben az akcióban, másrészt nem szabad megengedni, hogy akik mégis vesznek sorsjegyet, azt higgyék, hogy ezzel a csendőrséget lekötözték a maguk számára. A testület jóhírve ellen van, hogy a csendőr úgy szaladgáljon a sorsjegyekkel, mint újevkor a kéményseprő a naptárakkal.

Pozsonyba és Kassára új rendőrigazgatókat neveztek ki. Ezen kinevezés összefüggésben van a felvidéki közbiztonsági szolgálat átszervezésével, amire főként a magyar határ mentén van nagy szükség. A határszolgálatot a rendőrség, határpénzügyőrség és csendőrség együtt fogja ellátni. Arról azonban nincsen szó, hogy a határon szolgálatot teljesítő csendőröknek anyagi előnyöket is nyújtsanak.

A vonatokon semmiféle ellenőrzés nincsen. A bűnös akkor van a legnagyobb biztonságban, ha vonaton ül. Ezzel a szolgálattal a rendőrség nem sokat törődik, viszont a csendőröknek csak alkalomszerűen, egyéb szolgálat közben szabad a vonatokon igazolbatni vagy eljárni. A csendőr vigyáz, hogy a paraszt krumpliját el ne lopják, hogy a kirándulók a füvet el ne tapossák, ez rendes szolgálat, de a vonatokon mozgó sokmillió vagyona csak mellékesen szabad felügyelnie. Intézkedést kíván, mert ez így nem mehet tovább.

Nagybocskón egy boncolásnál az ukrán-kommunista irredentával telített lakosság három csendőrt súlyosan megsebesített.

Egyik adófelügyelőség a csendőrökkel iratta össze az állami adóköteles járműveket, azzal az indokolással, hogy nem ér rá erre a munkára. Tiltakozik ilyen illetéktelen helyről jövő rendelkezések ellen, melyek kényelemszeretettől több munkát adnak az amúgy is túlterhelt csendőröknek.

A Felvidéken a csendőrijárőrök két főből állanak, akiknek, mint a számi ikreknek, sohasem szabad különválniok. A hadbíróóság olyan esetben is marasztaló ítéletet hozott, amikor a csendőrök csak 40 lépésre voltak egymástól. Kifejti, hogy a szabályzat sehol sem mondja meg, hogy hány méterre lehet egymástól a két csendőr, tehát nem váltak el, ha látó- és halló-összeköttetés van közöttük.

A Felvidéken hat helyen új csendőrlaktanyát építenek.

Egyik csendőrrasszony levelét ismerteti, aki leírja, hogy miután férje illetményei a család eltartására nem elegendők, karácsonykor a fiúkat kántálni küldte. Az így szerzett kalácsokon napokon át jól éltek, sőt a fiúk még készpénzben is hoztak 40 koronát haza.

Utóbbi időben mindgyakrabban jelennek meg parancsok, melyek valaminek „alkalmas vagy célszerű módon” való végrehajtását rendelik el. Ehhez megjegyzi, hogy a parancsnak határozottnak és világosnak kell lennie. A parancs ne kerteljen, hanem parancsoljon.

A már ismert Benko százados tótnyelvű beadványokat követel a cseh csendőröktől. Még csak az kell, — írja a lap, — hogy ezt a rendelkezést a sajtó szóvá tegye, — kész a nyelvi háború a Felvidéken.

—0—

(Csehország.) Četnické Listy.

1930/9. szám.

A legtermészetesebb dolgok a legfontosabbak. Ilyen a csendőr megbízhatósága is. E megbízhatóság minden oldalról sok bírálatnak van kitéve. A megbízhatóság a csendőr erkölcsi alapja, azt azonban nem az országos parancsnokság raktárából kapja, mint a fegyvert és a ruhát, hanem a polgári életből hozza magával. A jelentkezők előéletének részletes kinyomozása tehát alapos figyelmet kíván. Ha vizsgáljuk, mit tesz a testület, hogy ezt a megbízhatóságot megtartsa, sőt növelje, azt lehet mondani, hogy semmit. A megbízhatóság teljes nyugalmat és okszerű vezetést kíván, különben vége.

A lap egyik olvasója állást foglal ama — itt már ismertett — nézet ellen, hogy az őrsparancsnokképző tanfolyamok felvételi vizsgáit töröljék el. Cikkében kifejti, hogy a tanulást nem a jelentkezés után kell kezdeni, hanem az egész szolgálat alatt tanulni és jegyezni kell, akkor is, ha a többi bajtárs kineveti érte. Éveken át szorgalmasan kell dolgozni és akkor a vizsga nem jelent munkát. Elméleti tudás nélkül senki sem lehet jó parancsnok. Ma már az elméletet mindenütt megkövetelik, jogos tehát, ha a csendőröktől is megkívánják. A vizsgákon csodát senkitől sem várnak, de aki nem tanult éveken át, az bizony nem teszi le őket. A vizsga különben is alapjában véve csak formális, mert az osztályparancsnokok már előre megállapítják a bevezénylendőket s a vizsga csak ellenőrzés

az országos parancsnok részéről, hogy az osztályparancsnokok megállapításai helyesek voltak-e.

Az őrsparancsnokképző tanfolyamba való bevezénylések ügyében a belügyminiszter az interpellációra a következőket felelte: A bevezényléshez legalább 4 szolgálati év, legutóbb már 5 esztendő kellett, de emellett a jelöltnek megfelelően minősítve is kell lennie. A jelöltek kor és szükség szerint hívják be, az oktatási rend 31. §-a előnyt biztosít a volt határontúli csapatok tagjainak (légionistáknak). Ezt be is tartják, de újra el fogja rendelni. Sem ebben, sem kinevezési idő tekintetében nem hajlandó kivételeket tenni.

A csendőrségi törvényben ki van mondva, hogy a csendőrök a hadsereg azonos rendfokozatú tagjaival azonos rangban vannak. Ebből következne, hogy egyik sincsen alárendelve a másiknak. Azonban a hadsereg szolgálati szabályzata kimondja, hogy a hadsereg tagjai előtt a csendőrség azonos rendfokozatú egyénei a tiszteletadást előre tartoznak teljesíteni. Ez a rendelkezés törvényellenes és módosítást kíván. Intézkedés a belügyminiszter kötelessége. Igen sok ferde helyzet és túlkapást kell ezzel sürgősen megszüntetni.

A belügyminiszter elrendelte, hogy áthelyezéseknél az illető személyi és családi viszonyait és kívánalmait a legmeszszebmenően tekintetbe kell venni. Reméli, hogy e rendelkezés hálás megnyugvást fog előidézni az egész testületben, de a belügyminisztértől is erős kezét vár a rendelet betartására.

Mint ismeretes, a pénzügyminiszter a közalkalmazottiaktól vár javaslatokat az anyagi helyzetük javítására a költségvetés újabb megterhelése nélkül. A „České Slovo” c. napilap 2.500 koronától 40 koronáig jutalmakat tűz ki a legjobb javaslatokat beküldő olvasói részére.

A szesz dicsérete.

A csendőrség sajtóirodájának egyik közleményéből vesszük: Nyírgyulaj községben a napokban a mullaőző legények Bakró Mihály nyírgyulaji lakos legénnyel két és fél liter 90 fokos denaturált szeszt megittak. Bakró szeszmérgezés következtében az eset után egy nappal meghalt. A csendőrség az elhalálozás ügyében nyomozást indított és megállapította stb., stb.” ...

Az ember igazán nem tudja, hogy szomorkodjék-e vagy diühöngjön az emberi ostobaság, ekkora fokánál látván és ha a gondolkodásban megfeszített agy szétrepesztí a koponyát, akkor sem képes megérteni, hogy ma, amikor az Amerikai Egyesült-Államokban tilos még a barna sör árulása is, tilos minden alkohol, amikor egy szomszédos állam a hadseregének kávé helyett — mert az egészségre ártalmas — tejet ad, akkor nálunk a legényvirtuskodásnak még mindig legkedvesebb, leggyakoribb formája és módja, hogy ki tudja magát minél jobban leinni. Persze sok a bortermelő vidék, miből élnének meg az emberek az ilyen vidékeken, ha nem innánk és mit csinálnánk a szőlővel, ha meghagynók szőlőnek, ha nem préselnénk belőle bort, mit csinálnánk, hiszen a szőlő csak gyereknek, kisasszonyoknak, meg gyomorbeteg nyugdíjasnak való. Mihez fogna a sok korcsmáros? Kenyerüket vesztenék. Csakugyan, lám erre nem is gondoltunk. Az Egyesült-Államok, — az is más. Nálunk is egészen más. Mi nem mérhetjük a katonának, hát ez igazán nevetnivaló, tejet a katonának! — az is más. Nálunk is egészen más. Mi nem mérhetjük a mi viszonyainkat más államok viszonyaihoz. És hogy

ilyen Bakró-féle denaturált esetek is előfordulnak!? Hát igen, persze, ez sajnálatos. De azért az ilyen szörványos esetekből nem lehet és nem szabad — általánosítani. És hogy az alkohol közvetlen vagy közvetett áldozatainak száma évenként százakra rúg? No igen, ez meglehet, de ebből sem szabad általánosítani. Hogy az emberek nagy része szombatunkint elüssza a kerését úgy, ahogy kapju, vagy hogy a legnagyobb részét a korcsmárosnak adja a heti szeszkontó fejében? Lehet, de ebből sem szabad általánosítani. És egyáltalában semmiből sem szabad általánosítani. Szesztermelő ország vagyunk s miután nem tudjuk eladni a szeszünket, nekünk kell meginnunk az utolsó cseppig. Ha belepusztulunk, akkor is. Punctum.

—o—

Átköltözködött a Csendőrségi Lapok szerkesztősége. A Csendőrségi Lapok szerkesztősége május 25-én 1., Orszagház-utca 30. szám alól I., Böszörményi-út 21. szám alá költözködött át. Kérjük olvasóinkat, hogy a szerkesztőség vagy a kiadóhivatal részére szánt mindennemű küldeményeiket ezentúl az utóbbi címre küldjék.

Hősök napja és vitézzé avatás a fővárosban. A törvényhozás minden év májusának utolsó vasárnapját a hősök emléknapjává avatta. A kegyeletes ünnepséget az idén is díszes, impozáns külsőségek között rendezte a székesfőváros a miléniumi emléknél elhelyezett Hősök Emlékköve előtt.

Már kilenc óra után gyülekezni kezdtek a meghívottak. Az emlékműtől jobbra az előkelőségek, az emlékműtől balra az idegen tisztek, katonai attasék, a tiszti küldöttségek állottak fel, hátrább a TESz hatalmas küldöttsége, odább a főiskolai hallgatók egyenruhás csapata, a Mücsarnok előtt a frontharcosok zászlóalja, mellettük a hadirokkantak, a vitézek küldöttsége, mellettük a levették, cserkészek, az utak mentén pedi gaz iskolák növendékei, a leányiskolások mind magyaros, pártás viseletben.

Az előkelőségek közül elsőnek Bezegeh-Huszágh Miklós főkapitány érkezett, majd Zsitvay Tibor igazságügyminiszter, Soós Károly gyalogsági tábornok, Suhay Imre tabornokkal, Dobrovsky Tamás tábornok, Schönner Odilo altábornagy, a vegyesdandár parancsnoka, budapesti állomásparancsnok, Beöthy László, a Felsőház alelnöke, Wlassics Gyula báró, a Felsőház elnöke, bárciházi Bárczy István miniszterelnökségi államtitkár, Karácsonyi Jenő gróf, a Máltai Lovagrend követe, Darányi Kálmán miniszterelnökségi, Mayer Károly földművelésügyi államtitkár, Samarjay Lajos, a MÁV elnöke, Mihályffy Ákos. Együttesen érkeztek Ripka Ferenc főpolgármester, Sipöcz Jenő polgármester és Németh Béla tanácsnok, a főváros reprezentánsai, utánuk Behidj bey török követ, meghatalmazott miniszter, Dsevad bey követségi titkár kíséretében, néhány perccel később tábornagi díszben és szárnysegéde kíséretében érkezett József királyi herceg. Háromnegyed tízkor érkezett meg Hlatky Endre dr. kíséretében Bethlen István gróf miniszterelnök, később Arlotta olasz követ, Rotta Angelo pápai nuncius, majd Hans von Schoen német követ, Bonzler Félix követségi tanácsossal, utána Csanády altábornagy. A rokkantak küldöttségét Ertl János dr. ezredes-orvos vezette. Pest vármegye képviselőjében Erdélyi Lóránt alispán jött el. Ekkor jött meg: Bentung gróf hollandi, Grazia del Real spanyol, Moraet Barrot brazilai követ, továbbá a különböző követségek kiküldöttei, majd Izsépi Aladár és Salárc Hugó tábornok, Gaár Vilmos felsőházi tag. Utána a tisztek csoportja előtt feltűnést keltve megjelentek a német, az osztrák és a bolgár hadsereg díszbe öltözött kiküldöttei.

A néhány perces szünet alatt felvonult méltóságos díszben az alabárdos testőrség az emlékmű két oldalára. Röviddel ezután Vass József dr. népjóléti miniszter érkezett Dréhr Imre államtitkárral, tábornoki díszben Gömbös Gyula honvédelmi miniszter és kísérete, majd Izabella királyi hercegasszony.

Az orosz szovjet eddig kivégeztetett: 32 püspököt, 1500 papot, 6000 szerzetest, 9000 orvost és ápolót, 54.800 katonatisztet, 61.800 csendőrt és rendőrt, 360.000 katonát, 386.800 tudóst, tanárt, tanítót, bírót, ügyvédet és mérnököt együttvéve, 201.230 munkást és 1.000.000 földművest. Ezekhez az adatokhoz nem kell kommentár.

Pontban tíz órakor az Aréna-út mentén felsorakozott katonai csapatok soraiban felharsantak a kürtök, jelezve *Horthy Miklós kormányzó érkezését*. A kormányzó tenger-nagyi díszruhában érkezett. A Himnusz hangjai mellett ellépett a csapatok arcvonala előtt. Az államfő ezután gyalog megindult a hősi emlék felé s az Aréna-út, Andrassy-út sarkán fogadta *Ripka Ferenc főpolgármester és Sipőcz Jenő polgármester és Némethy Béla tanácsnok* hódoló üdvözetét a székesfőváros közönsége képviselőjében.

A kormányzó ezután kíséretével az emlékmű elé állott, a katonazenekar a Hiszekegyet játszotta, majd néhány pernyi imába merült és letette az emlékköre hatalmas nemzeti-szín-szalagos babérkoszorúját.

A kormányzó most újra elfoglalta helyét és utána megkezdődött az emlékmű megkoszorúzása. Az országgyűlés felsőházának koszorúját *Wlassics Gyula* báró, az országgyűlés képviselőházának koszorúját pedig *Almássy László* elnök tették le.

A kormány koszorúját *Bethlen István* gróf helyezte el az emlékkövön.

A honvédség nevében háromtagú tábornoki küldöttség tette le a koszorút.

Izabella királyi hercegasszony és *Frigyes* királyi herceg koszorúját *Piret Bihain Gyula* báró tette le az emlékműre, *Albrecht* királyi herceg koszorúját pedig *Péchy Endre* hozta el. A német hadsereg háromtagú küldöttsége lépett most az emlék elé *von Hasse* tábornok vezetésével, aki a következő szavakkal tette le a koszorút:

— A hű fegyverbarátság emlékére és soha el nem múló hálával becsüli meg a német hadsereg a közös ügyért elesett hőseit.

Ezután *Karl Tarbuck* vezérőrnagy, az osztrák szövetségi hadsereg képviselője lépett az emlékmű elé két osztrák törzstiszt kíséretében s megkoszorúzta az emlékművet:

— Az osztrák szövetségi hadsereg nevében hozzuk e koszorút mindenkor hűséges emlékezéssel a mi közös dicsőséges multunkra és azon óhajtás kíséretében, hogy a változatos jelenen át új út nyíljon mindkét ország boldogabb jövője, mindkét nép és nemzet boldogulása felé.

A székesfőváros koszorúját *Sipőcz Jenő* polgármester helyezte el.

Erdélyi Lóránt alispán Pest vármegye és a törvényhatóságok koszorúját tette le. Három béna rokkant hozta a Hadirokkantak Országos Szövetségének koszorúját és nevükben *Ertl János* szólott.

A TESz, a különböző más társadalmi egyesületek koszorúinak elhelyezése után az ünnepség a Himnusz hangjával véget ért.

A kormányzó és kísérete ezután az Andrassy-úthoz ment, ahol megkezdődött a kivonult csapatok díszmenete.

Elöl a ludovikások, a gyalogság, tüzérek és huszárok vonultak el, majd a frontharcosok, a leventék és cserkészek léptek el a kormányzó előtt. Közben a Gellérthegyén huszonegyszer dördültek el az ágyúk, hogy hirdessék a világháború hőseinek emlékezetét.

Az ünnepséget megelőzően reggel, pontban nyolc órakor *József* királyi herceg jelent meg szárnysegéde, *Tanító* őrnagy kíséretében az emlékmű előtt és külön hozta el a maga koszorúját.

A hősök emlékkövénél tartott ünnepség után a kormányzó és kísérete, valamint a megjelent előkelőségek egy része a Várba hajtatott, ahol a királyi palota belső udvarán délelőtt tizenegy órakor vitézzé avatás kezdődött. *Horthy Miklós* kormányzó ez alkalmommal 455 vitézt, köztük 228 várományost avatott fel. Amikor a kormányzó autója befutott a várudvarra, az oszlopokban felállított felavatandó vitézek háromszoros harsány éljennel fogadták.

A zenekar a Himnuszot játszotta, majd harsonaszó vezette be az avatási szertartást. Ezután *Hász István* tábori püspök intézett buzdító szavakat a vitézekhez. Majd a kormányzó és kísérete a várudvar szemben lévő oldalán felállított emelvényhez vonult, ahol karddal vitézzé ütötte az előtte féltérdre ereszkedő vitézeket.

Fegyverhasználat. *Győri Boldizsár* tiszthelyettes és *Jakab Károly* őrmesterből álló járőr május 23-án fél 2 órakor Maglód községben betöréses lopáson tettenérte *Szlobodnik Gyula* maglói lakost, aki május 19-én meggyilkolta *Dózsa Erzsébet* 17 éves, maglói menyasszonyát. A tettenérés alkalmával *Szlobodnik* futásnak eredt és a járőr felszólítására kalmával *Szlobodnik* futásnak eredt és a járőr felszólítására sem állt meg. *Erre Győri Boldizsár* tiszthelyettes egy, *Jakab Károly* őrmester pedig három eredménytelen lövést tett. *Szlobodnik* ezután a községben levő házába beszaladt, az ajtókat bezárta, felment a padlásra, ott a szalmát és deszkákat

felgyújtotta, majd ismeretlen méreggel megmérgezte magát. Mire a járőr az ajtókat betörve, a padlásra behatolt, *Szlobodnik* a padláson eszméletlen állapotban feküdt. A járőrnek sikerült a tüzet eloltani. A súlyosan beteg gyanúsítottat a járőr Budapestre szállította és ott a gyűjtőfogháznak átadta.

Dicséretetek. *A m. kir. csendőrség felügyelője Hrabár Sándor* századost, csendőrségi szolgálati ideje alatt különféle beosztásokban, különösen pedig lovas alosztályparancsnoki minőségben a kiképzés terén, kiváló szorgalommal, nagy szaktudással és kezdeményező képességgel teljesített igen eredményes működéséért, alárendeltjeinek helyes neveléséért és vezetéséért; *besenyői Beöthy Kálmán* századost, csendőrségi szolgálati ideje alatt különféle beosztásokban, különösen pedig gyalog alosztályparancsnoki minőségben a kiképzés terén, kiváló szorgalommal, nagy szaktudással és kezdeményező képességgel teljesített igen eredményes működéséért, alárendeltjeinek helyes neveléséért s vezetéséért; *Körösmezey Miklós* századost, csendőrségi szolgálati ideje alatt különféle beosztásokban kiváló szorgalommal, fáradságot nem ismerő buzgalommal, nagy szaktudással teljesített igen eredményes működéséért, a kiképzés terén alárendeltjeinek helyes neveléséért és vezetéséért; *Kossuth József* századost, csendőrségi szolgálati ideje alatt különféle beosztásokban, különösen pedig szárnyparancsnoki minőségben a közbiztonsági szolgálat kezelése terén nagy szorgalommal és szaktudással teljesített igen eredményes működéséért, alárendeltjeinek, bajtársainak nyújtott igen jó példaadásért; *Bernáth Sándor* századost, csendőrségi szolgálati ideje alatt különféle beosztásokban, különösen pedig szárnyparancsnok helyettesi minőségben kiváló szorgalommal és kitartással, fáradságot nem ismerő buzgalommal teljesített eredményes működéséért, alárendeltjeinek helyes neveléséért és vezetéséért, valamint parancsnokának nyújtott hathatós támogatásáért; *Kovács Dénes, Németh János I., Péter Miklós, Hoobmayer János, Juhász Imre, Sipos Lajos* tiszthelyetteseket a közbiztonsági szolgálatban nagy szorgalommal és odaadással teljesített eredményes működésükért, alárendeltjeiknek, bajtársaiknak nyújtott kiválóan hazafias jó példaadásért; *Veres József III., Sárközi János és Ács Domokos* tiszthelyetteseket, hosszas csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat teljesítése terén, majd irodai segédmunkási minőségben fáradhatatlan szorgalommal, teljes odaadással, dicséretes szaktudással teljesített igen eredményes tevékenységéért, valamint alárendeltjeiknek hazafias szellemben való vezetéséért és azoknak nyújtott jó példaadásáért: *dicsérő okirattal látta el.*

A Nemzeti Lovarda május 18-án nagy lovasmérkőzést rendezett Budapesten. A díjlovaglásban indult *Hrabár Sándor* csendőrszázados is „Fitying” nevű (kincstári) lovával s a legmagasabb képzettségű lovasok sorában a hatodik helyezést érte el. Az első öt helyezett kivétel nélkül lovaglótanár. *Hrabár* századosnak a zsűri legmeszebbmenő elismerését és dicséretét fejezte ki, lova fehér szalagot nyert. Örömmel adunk hírt erről a szép lovasteljesítményről, melyet a legkiválóbb lovasok sorában és kétségtelenül magas szakértelmű zsűri előtt ért el *Hrabár* százados, lovaskörökben is elismerést biztosítva ezzel a csendőrségnek.

Csendőrségi Közlöny 13. szám. Személyes ügyek: *Kormányzó úr* *Ófőméltósága* elrendelni méltóztatott, hogy *Wachsmann Vilmos* ny. alezredesnek kiváló és eredményes szolgálataiért *dicsérő elismerése tudtul adassék*, adományozni méltóztatott továbbá: *Tabár Antal* és *Dicsőfi András* ny. g. tiszthelyetteseknek eredményes tevékenységükért és példás magatartásukért a *magyar ezüst érdemérmét a zöld szalagon*, *Farkas József* ny. g. tiszthelyettesnek eredményes tevékenységéért és példás magatartásáért a *magyar bronz érdemérmét a zöld szalagon*. — *A tényleges állományba visszavételek:* *Fekete József* I. kerületbeli idgl. ny. tiszthelyettes. — *Ideiglenes nyugállományban meghagyatnak:* *Kovács György* I., I. kerületbeli, *Szabó Gergely* VII. kerületbeli, *Albert Ferenc* I. kerületbeli, *Vincze Mátyás* V. kerületbeli tiszthelyettesek. — *Nyugállományba helyeztetett:* *Buchta István* II., *Pósa János* V., *Pálfi Péter* V. és *Gelencsér Ferenc* IV. kerületbeli idgl. ny. tiszthelyettes. — *Névváltoztatás:* *Csesznik Miklós* csendőrnek „Császár”-ra, *Gancz Lajos* őrmesternek „Göndör”-re *Sztán György* tiszthelyettesnek „Szabados”-ra, *Filip József* csendőrnek „Fenyves”-re, *Malota Péter Pál* próbacsendőrnek „Madarász”-ra, *Stefanovics Béla* próbacsendőrnek „Szilárd”-ra, *Kraft József* őrmesternek „Komlós”-ra, *Csernák András* törzsőrmesternek „Cserjés”-re, *Gavrulás Pánfil* törzsőrmesternek és *Gyula, János, Győző* nevű kiskorú gyermekeinek „Galambos”-ra való névváltoztatását a belügyminiszter megengedte. — *Nemességét elismerte* a belügyminiszter *simonyi és varsányi Simonyi József Gyula* századosnak. — *Szabályrendeletek:* Az I. oszt. magyar érdemkereszt tulajdonosait a nagyméltóságú cím illeti meg.

Örsparancsnoki kinevezés. A debreceni csendőrkerület parancsnoka vitéz Váci János tisztelyttest örsparancsnokká nevezte ki.

Előléptek: A budapesti csendőrkerületben törzsőrmesterré: Szulics Lajos, Pálkás János, Posztós Károly, Danca Mátyás, Kovács István III., Jakab Imre, Mátyás Ferenc és Mohácsi Balázs őrmesterek, őrmesterré: Pór Pál, Kiss Sándor, Jéger István, Gombos Sándor és Bankhardt József csendőrök. A szombathelyi csendőrkerületben törzsőrmesterré: Kálmán Imre II., Kregál József, Mészáros András, Göcze József, Ader Illés, Pintér István, Kiss János I., Kovács József VIII., Török Ferenc, Ferenczi Gábor, Takács Imre II. és Deák Antal őrmesterek, őrmesterré: Fekete József I. csendőr. A pécsi csendőrkerületben gazdasági tiszthelyettesé: Schnóbel László törzsőrmester (gth. jelölt), törzsőrmesterré Bánovics József, Szomor István, Tkalcsevics Ferenc, Fekete János I., Seher Béla, Tóth István IX., Halász Antal, Finta István, Baranya József, Németh Mihály III., Gelencsér Jajos, Nagy László, Dere József, Cserti János, Szabados István, Szabó Pál, Kiss Bálint, Hollán Lajos, Menyhárt Ferenc, Varga István V., Kiss Sándor és Németh József VII. őrmesterek, őrmesterré: Kovács János III., Lovas János és Tarnóczi János csendőrök. A debreceni csendőrkerületben törzsőrmesterré: Varga Demeter, Boros Károly, Gombos Gyula, Nagy Sándor, Csorba Mihály, Balázs József I., Maczkó János, Führer Sándor és Botos Pál őrmesterek.

Házasságot kötöttek. Vitéz Haraszthy István József százados Galánffy Ilona Emma Anna úrnővel, Ösz György g. százados Kovács Katalin Jolán Julianna Ilona úrnővel. A szombathelyi csendőrkerületben: Hubay András törzsőrmester Horváth Erzsébettel Sárváron, Kolonics Jenő törzsőrmester Kázmér Erzsébettel Alsóbagodon. A szegedi csendőrkerületben: Ujvári József őrmester Molnár Máriaival Bányán, Csipán Lajos őrmester Vigh Marcellával Páhiban, Brutyó Gábor őrmester István Mária Margittal Battonyán. A debreceni csendőrkerületben: Balázs András tiszthelyettes Béres Erzsébettel Csobajon, Tar János törzsőrmester Jakab Elvirával Kocsordon, Szórádi Pál törzsőrmester Supcsák Agnessel Nyírbátorban.

Rádiókészülékét (3 lámpás, hangszórós Philips) hasonló értékű írógéppert elcserélné Molnár Béla csendőr (Szászvár, Baranya megye).

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt közlés esetén megfelelően honoráljuk. A lapunkban megjelent közlemények tulajdonjogát fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnyomatni. — Kéziratokat nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ivnek csak az egyik oldalára, félhasábosan és írógéppel vagy könnyen olvasható írással írni. Kéziratok sorsáról csak a szerkesztői üzenetek között adunk választ, azért kérjük mindig megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. — A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levelet nem írunk. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jeligékből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. Ha jelige nincsen megjelölve, az érdekelt nevének kezdőbetűit és az állomáshelyét használjuk jelige gyanánt. Közérdekű kérdésekre a „Csendőr Lekszikon“ rovatban válaszolunk. Előfizetni csak legalább félévre lehet. A csendőrség tényleges és nyugállományu legénységi egyénei az előfizetési ár felét fizetik. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt penzküldeményeket kérjük a Nemzeti Hitelintézet Budapest-krisztinavárosi fiókjának (Budapest I., Krisztina körút 141) 1672. számú csekk számlájára befizetni, a csekkre pedig feljegyezni, hogy a befizetés a Csendőrségi Lapok javára történt. —

T Á R O G A T Ó

a legkönnyebb fuvóhangszer! Saját találmány! Óvakodás utánzatoktól! mert mind melyek nem gyáramból erednek, silány, külföldön készült utánzatok. Hegedűk, Trombiták, Harmonika és az összes hangszerek és hurok legfinomabb kivitelben szállítja az

ELSŐ MAGYAR HANGSZERGYÁR

STOWASSER kir. udvari szállító

Budapest, II., Lánchíd u. 5.

Kívánatra árjegyzék bérmentve.

Az egyedüli magyar hangszergyár az országban.

Csendőröknek kedvezményes részletfizetés!

A m. kir. csendőrség tagjai legolcsóbban

vásárolnak posztót, fehérneműt és textilárut

FEKETE JÓZSEF

á r u h á z á b a n

Budapest, VI. ker., Király-utca 84. sz.

Kedvező fizetési feltétel.

Kérjen költségmentes vételkényszer nélküli próbacsomagot!!

FUCHS SÁNDOR

Csendőrségi és egyenruházati felszerelési cikkek szaküzlete

BUDAPEST, VI, Gr. Zichy Jenő-u. 24.

Cégemnél a legjobb minőségű árút, legolcsóbb készpénzárban felár nélkül, a legkedvezőbb részletfizetésre vásárolhatja.

Árjegyzéket, szövetmintákat, legolcsóbb ármejelöléssel kívánatra azonnal és teljes készséggel küldök.

Az összes katonai kitüntetések, (miniatürben is) katonai érem-
zománcjelvények, sportérmek, versenydíjazások céljára szobrok, serlegek, vésetek, irodai gumi-
bélyegzők, felirati **Morzsányi Józsefnél Budapest,**
zománcablák **Budapest,**

IV. kerület Eskü-út 5. Kívánatra árjegyzéket küldünk.

Alapítva: 1870. Telefonszám: Automata 822-17.

A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I. kerület, Bösörmezyi út 21 szám“.

Zöld erdő. Betegszabadság az évi rendes, igényelhető szabadságba nem számít bele. Azt azonban ne feledjük el, hogy a szabadság nem olyan járandóság, mint a zsold. Ha a szolgálat megengedi, megadják, különben nem.

Csatára fel! Ön ugyan nagyszerű jellegével indul neki a házasságnak. Az okmányok szempontjából teljesen mindegy, hogy az ara szülei mindketten élnek-e, vagy csak az anya. A házassági anyakönyvi kivonatukat ígyis-úgyis csatolni kell. Olvassa el lapunk f. évi 14. számában „Orgonanyílás” jellegére küldött üzenetünk 1. pontját, ott felsoroltuk az összes okmányokat. A hozománnyal, úgy, amint azt írja, meg lehet elégedve. Azt azonban tudnia kell, hogy egyelőre nősülési kérvényt nem lehet benyújtani. 2. Azokat is el kell fogni, akik ellen nyomozólevél van kibocsátva, a nyomozókulcsba tehát ezeket is fel kell venni.

Szomorúfüz. 1., 2., 3. Választ a lekszikon-rovatban kap.

Budás th., Rakamaz. Megilleti a jubileumi emlékérem azokat is, akik 1908 októberében vonultak be katonai szolgálatra, önt tehát még inkább. Szolgálati úton kérje, hogy az igényjogosultsága az anyakönyvi lapja adatai alapján állapíttassék meg.

Tavas. A kitüntetések igazolása a tényleges állományúak részére még mindig folyamatban van, ilyen kérvényeket a belügyminiszter úrhoz (VI. c. osztály) fel lehet terjeszteni. Örskihallgatáson kérje, hogy ügye szolgálati úton felterjesztessék. Az engedély megszerzése előtt azonban a kitüntetések nem viselheti akkor sem, ha a jogosultságát igazoló nyilatkozatok a kezében is vannak.

„Salgóvára.” A beküldött nyomozást nem közöljük, mert csak általános természetű tanulságokat tartalmaz. Általános természetű tanulság az, hogy a csendőrnek a legnagyobb gondossággal kell megejteni a helyszíni szemlét, továbbá, hogy a sértett véleményének, illetve gyanújának értékelésénél elővigyázatos legyen és ne hagyja magát a sértett előítéletétől befolyásolni. A nyomozás lefolytatásához különben csak elismeréssel adózhatunk, azt helyesen és kifogástalanul végezte. A leírás is jó, stílusa gördülékeny, a mondatszerkezet

is helyes, ha tehát az esetet nem közöljük, azt csak azért nem tesszük, mert az előfordult esetet — amiről viszont Ön, mint nyomozó nem tehet — nem találjuk eléggé érdekesnek és tanulságosnak. Írásait szívesen vesszük, szívesen mondunk bírálatot és, mint ahogy a jó nyomozót a kezdet sikertelensége nem kedvetlenítheti el munkájában, ugyanúgy nem szabad annak sem rögtön letennie a tollat, akinek első írása nem került nyomdafesték alá.

B. J. A társasági sapka méretei: elől 11, hátul 13, vagy elől 12, hátul 14 cm. Az ernyő szélessége 4 és fél cm. Az ernyő mérsékelten lefelé hajlított.

Sarkad. Felvétel ebben a hónapban volt, újabb felvételei legalább egy féléven, de talán még hosszabb időn belül se lesz. Ha a csendőrséghez be akar jutni, jelentkezék kihallgatáson s kérje, hogy ügyét az illetékes csendőrkerületi parancsnokhoz tegyék át. Ha alkalmasnak mutatkozik s a honvédség átengedi, a legközelebbi felvételnél sorra kerülhet. A honvédségnél teljesített szolgálati idejét a nyugdíjába beszámítják, ha közvetlenül, vagyis a honvédségtől való leszerelése után 30 napon belül lép be a csendőrséghez. Csak egyévi próbaszolgálatot kell nálunk teljesítenie, mert kellő katonai szolgálattal rendelkezik. Az első évben havi 50, a második évtől kezdve havi 60 pengő zsoldot kapna. Ezenfelül a felvételtől kezdődően havonta 20 pengő étkezési támogatást, vidéken 45, Budapesten 54 pengő ételmezési pénzátalányt is. És természetesen elhelyezést, valamint a teljesített szolgálati óráknak megfelelő vezénylési pótdíjat. Menjen be a csendőrségre, kérje meg az örsparancsnokot, hogy a Cs.—1. utasítás 19. pontját elolvashassa. Az okmányokat annak megfelelően kell beszereznie.

Illetékes. 1. Vízhordási átalány illetékes az örsnek, ha a laktanyában iható vizet adó kút nincsen s a legközelebbi ilyen kút 500 m-nél távolabb esik. Ebből az átalányból az örsparancsnoknak gondoskodnia kell arról, hogy a laktanyabeliek vízszükséglete meglegyen, beleértve a laktanyában lakó nők vízszükségletét is. A vízhordási átalányt a laktanyában lakó nők és nőtlenek között összezszerűen megosztani nem lehet, illetve nem szabad. 2. Nem kell csatolni a jegyeket, a jegyváltást az állomás bélyegzője igazolja. Egyébként a menetrend adatai az irányadók az elszámolásnál. 3. Nyugállományban engedély nélkül nősülhet. Ha azt akarja, hogy családi pótlékot kapjon, akkor be kell jelentenie a házasságkötést, egyébként nem. Más kedvezmény nincsen.

MAGYAR

KERÉKPÁROSOK

ORSZÁGOS EMERGÉ VERSENYE

A pályázat lejár jun. 30-án. Résztvehet rajta minden magyar kerékpáros

Feladat: válaszolni kell erre a kérdésre, hogy

MI AZ EMERGÉ-PNEU LEGFŐBB ELŐNYE?

Versenyszabályok: Nem az a fontos, hogy valaki leírja, hogy az EMERGÉ-pneu a legjobb, legtartósabb, legmegbízhatóbb, legellenállóbb, hanem röviden azt kell megírni, hogy ki hol, mikor, milyen körülmények között tapasztalta az EMERGÉ-pneu valamilyen kiválóságát. Holnaptól kezdve minden üzletben egy vásárlási igazolványt adnak minden EMERGÉ-pneu-t vásárlónak és ezt az igazolványt a pályázat-minden EMERGÉ-pneu-t vásárolt. A pályázat határideje legalább egy garnitura EMERGÉ-pneu-t vásárolt. A pályázat határideje 1930 június 30. E napig kell a pályaműveket beküldeni az EMERGÉ Kaucsuk Rt címére, Budapest, V., Sas-u. 23. — Az eredményt e lapban fogjuk közölni

HARMINC DÍJAT TUZUNK KI
I. DÍJ 1000 PENGŐ

2. díj	500 P	16. díj	50 P
3. "	200 "	17. "	50 "
4. "	150 "	18. "	50 "
5. "	140 "	19. "	50 "
6. "	130 "	20. "	50 "
7. "	120 "	21. "	50 "
8. "	110 "	22. "	50 "
9. "	100 "	23. "	50 "
10. "	50 "	24. "	50 "
11. "	50 "	25. "	50 "
12. "	50 "	26. "	50 "
13. "	50 "	27. "	50 "
14. "	50 "	28. "	50 "
15. "	50 "	29. "	50 "
		30. "	50 "

A pályázatok elbírálására a Magyar Kerékpár Szövetség elnöksége jelöl ki pártatlan zsűrit

30

DÍJ

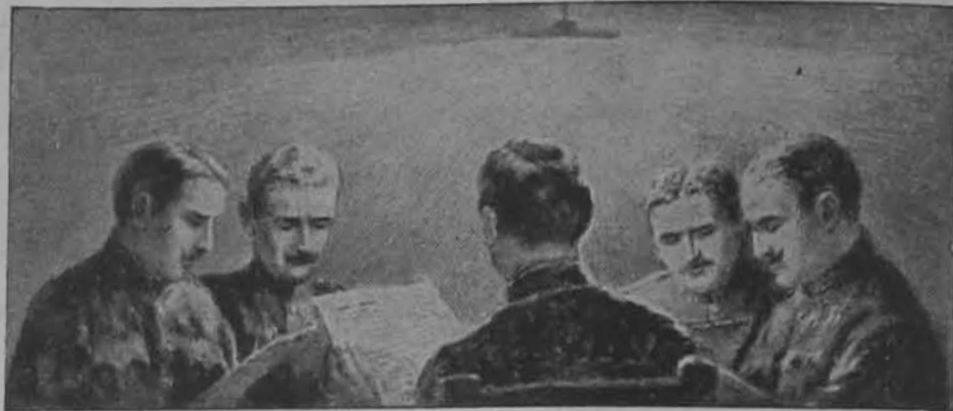
Temesvár. A vizum beutazási engedélyt jelent. A vizumot rendszerint 30 napos hatállyal adják meg, a külföldi hatóságoktól kell aztán az ott-tartózkodásra hosszabbítást kérni.

Mezőnyék. A csendőr címére érkezett magánküldemények (csomag, pénz) után a postai kezelési díjakat éppen úgy meg kell fizetnie a csendőrnek is, mint másnak. Miért volna a csendőr kivétel?

666. 1. Az őröket minden bűncselekmény érdekli, bárhol követték is el azokat az országban. Mostanában történt meg, hogy egy Nagylétán elkövetett betörés gyanúsítottját aznap Veszprémben fogták el. Annak nem volna értelme, hogy csak azokat vezesse be az őr a nyomozókulcsba, akiknek az a felfogása az őröt illetékeségből érdekli. Az ilyeneket az őr számúgy is nyilván tartja nyomozókulcs nélkül is. A nyomozókulcsnak éppen az a célja, hogy az őrök a nekik idegen területen elkövetett bűncselekmények elfogandó gyanúsítottjaira nézve is adatokkal rendelkezzenek. Csak így lehet az őrök országos hálózatának a működésébe összhangot hozni. 2. Ha a járőr egyik fősről a másikra portyázik, mint útijárőr és közben tereptárgyat nem portyáz le, részére a VI. időutiszabály szerinti óra illetékes, vagyis 22 km távolság után (oda-vissza) 14 óra 40 perc, kikerekítve 15 óra pihenővel együtt (sík terepen).

A mi hajlékunk. N. B. 1. Nem adják meg. 2. Nem jó ajánlólevél, de törvényes alap nincs rá, hogy emiatt állami szolgálatra alkalmatlan lenne. Akkor a csendőrség se tartaná. Viszont az a helyzet, hogy manapság fenytetés nélküli emberek se igen jutnak állami alkalmazáshoz. Még kevésbé a háromszor fenytettek. 3. Így önmagában nincs benne kivetni való, ha csak a látogatás mellékkörülményei nem voltak megszólásra alkalmasak. 4. Nagypénteken mindenütt munka folyik, az állam alkalmazottai se kapnak szabadnapot. Tekintettel azonban arra, hogy ez a nap különösen a protestánsoknak a legnagyobb vallási ünnepük, alkalmat kell adni reá, hogy az őr protestáns legénysége a templomba elmehessen. De ha a foglalkozás alól való teljes mentességre keres ebben jogcímet, azt nem találja meg. Istentisztelet után nagypénteken se bűn a munka. Sőt!

Fehér akác. Névtelen levélre nem adunk választ.

LEGÉNY A GÁTON.

16.

— Regény —

ÍRTA: BARÉNYI FERENC.

— Mennyi az? — firtatta Gál őrmester nevetve. Döme mindinkább zavarba jött. Pajtásai évődve szóltak rá: — Tán nincsen torony a falutokban, Pista, hogy nem tudod, milyen magas a templomtornya?

— Nyughassatok már! — kiáltotta Döme bosszúsan. — Van nálunk kéttornyú templom...

— Milyen magas? — kérdezte Gál őrmester.

Döme feleletét megelőzve kacagva kiáltott közbe a tréfáskedvű Pap népfölkelő: — Egyik torony negyven, a másik ötven méter.

Gál őrmester megrovó pillantást vetett Pap felé s aztán Döméhez szólt: — Maradjunk hát a negyvennél. Mondjuk, ennyi méter a maguk templomának a tornya. No most gondoljon vissza, hogy milyen magasan látta a repülőgépet és próbálja ebbe a magasságba a templomuk tornyát beletenni. Hányszor menne bele?

MAGYARORSZÁG

kereskedelmi, ipari és mezőgazdasági

CÍMTÁRA

harmadik teljesen átdolgozott kiadás

A könyv **20 PENGŐ**

ára:

megrendeléskor fizetendő

Megjelenés után 30 pengő

HIRDETÉSI DÍJAK:

A címjegyzék és szakmajegyzékben

Telefon- v. sürgőny cím	2 P	Dupla rekesz 40x40 m/m	35 P
Dűlt pótsor (30 betű)	3 P	Egész hasáb 100 P, fél	
Kövré pótsor (28 betű)	5 P	hasáb 60 P, negyed hasáb	
Rekesz 20x40 m/m	20 P	40 P, nyolcad hasáb	23 P

Az Ipari és Kereskedelmi Útmutatóban

Egész oldal 60 P Fél oldal 35 P

Előre fizetett hirdetéseknel 20% engedmény!

Kiadja és, megrendeléseket felvesz:

RUDOLF MOSSE RT.

BUDAPEST, IV. KERÜLET, VÁCI-UTCA 18. SZÁM
(Rudolf Mosse-ház.)

Telefonszám: Aut. 835 - 83 és Aut. 835 - 85.

SÁRGA JÁNOS
ÉKSZERÉSZ, ÓRÁS, MŰTŐVÖS

KIRÁLYI UDV. SZÁLLÍTÓ ALAPITVA: 1895. KOLOZSVÁR

BUDAPEST, IV. KIGYÓ-UTCA 5.
KÉPES ÁRJEGYZÉK INGYEN KLOTILD PALOTA

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb strapára, méterje	— — — — —	15'20 P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben	— —	17.—
Khaki kamgarn, szintartó, tiszta gyapju	— —	18'50
Ugyanaz extra finomban	— — — —	22'50—25.—
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelben van raktáron, tollforgókkal együtt		7.60

a 40 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

M Á R E R

egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 9.

a Keleti p.-udvar érkezési oldalán,

Telefon: József 321—78.

Egyenruhák külön mérték után 3—6 havi hitellel.
Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

Döme zavartan vakargatta a tarkóját: — Sokszor...
 — Bizony nagyon sokszor — felelte rá Gál őrmester. —
 Hússzor, mert körülbelül nyolcszáz méterre volt...
 — A már lehet — szolt Döme egyetértően.
 — No most gondoljon vissza katonakorára — folytatta
 Gál őrmester —, amikor a lövöldében nyolcszáz méterre lőtt
 egész alakra, mennyit talált?

Döme elgondolkozott: — Hát egyszer-kétszer eltaláltam...
 Gál őrmester legyintett — Elvéve egyet, ahogyan a vak
 tyúk is talál szemet. Az az egész alak pedig nem mozgott
 akkor és maga is fiatalabb volt egynéhány esztendővel...
 Nos, mit gondol, ezekután eltalálta volna a repülőgépet?

Döme restelkedve hajtotta le a fejét: — Most már tudom
 őrmester úr, hogy hiába löttem volna feléje, nem találtam
 volna el...

— No lássa — szolt Gál őrmester fölényesen. — Nem
 találta volna el, csak elárulta volna mozgásával az ellenseges
 repülőnek, hogy lám, itt vagyunk. Mert az most minket keres,
 a terepet kémleli...

— Őrmester úr! — kiáltott alulról az egyik őrszemnek
 kiállított népfölkelő — az ösvényen jön fel egy ember.

— Miféle? — kérdezte Gál őrmester és az őrszem felé
 fordult.

— Parasztember, falubeli lehet.

— Döme és Pap! — parancsolta Gál őrmester — men-
 jenek hamar az ösvényre a hegyoldalba. Fogják el azt a
 parasztembert és hozzák ide.

A két öreg népfölkelő korát meghazudtoló fürgeséggel
 sietett el. Örvendtek az öregek, hogy ők is kaptak feladatot.
 Tündöklő bíborköntösében akkor bukott le a nap a kékesen
 sötétlő bércek mögé. Hűvösödni kezdett.

— Őrmester úr, gyűjthetünk tüzet? — kérdezte az egyik
 medvevadász.

— Kint nem — felelte Gál őrmester. — Battának mond-
 tam, hogy a barlangban rakjon tüzet és készítsen oda vizet is.
 A sebkötöző csomagokat is odatétem, ha valaki megsebe-
 sülne, menjen a barlangba. Ott Batta ellátja kötéssel. Ha
 valaki megéhezik, vagy fázik, rövid időre bemehet a bar-
 langba, de mihelyt evett vagy felmelegedett, azonnal jöjjen
 vissza a helyére.

Döme és Pap egy öreg paraszttal kapaszkodott fel a
 hegyre. Döme Gál őrmester elé vezette és jelentette, hogy a
 paraszt községi éjjeli őr és egy hivatalos levelet hozott. Amíg
 Gál őrmester a levelet bontogatta, valamennyien figyelték,
 hogy jó vagy rossz hír van-e a levélben. Gál őrmester elolvasta

a levelet, aztán utasította Dömét, hogy a küldöncöt vezesse
 a tartalékhoz és jelentse Szelniczky őrsvezetőnek, hogy tartsa
 ott a küldöncöt, mert később majd egy jelentést fog levinni.

Gál őrmester a zubbonya zsebébe csuszta a levelet,
 közben észrevette a nagy érdeklődést és ezért hangosan
 mondotta: — A százados úr írt. Közölte, hogy ide a huszon-
 négyes honvédek jönnek. Az ezred már elindult. Addig —
 parancsolta a százados úr — ezt az állást minden áron tar-
 tani kell.

— Nem is engedünk ide egy fia muszkát sem — hangzott
 a lelkes felelet és utána mindjárt, mint általános kérdés
 tódult Gál őrmester felé: — Mikor indult az ezred?

— Tegnap délelőtt — válaszolt Gál őrmester. — Reggelre
 itt lehet. Addig nem tágitunk innen.

— De nem ám! Egy tapodtat sem! — kiáltotta fellelke-
 sülve a legöregebb medvevadász és a többiek harsány össz-
 hangban helyeseltek.

15.

Ridegen szállt le a hős őszi éjszaka és fekete palástjával
 betakarta az erdőt. A hold még nem jött fel; a borús égen
 még a csillagok sem mutatkoztak. Gál őrmester megkettőzte
 az őrszemeket és közelebb vonta kis csapatához. Az erdő meg-
 némult. Olyan sívár csönd lett, hogy nem hallatszott semmi
 nesz. Jó lett volna altatónak, ha tudtak volna aludni. De a
 várakozás izgalma erősebben dobogtatta a szívüket. Fület-
 szemet kimeresztve figyeltek a sötét éjszakába. Órák, hosszú
 órák teltek el így a végtelennek tetsző várakozásban.

Egyszerre élesen hasította meg a néma csendet az egyik
 őrszem kiáltása: — Őrmester úr! Két ember jön fölfel! —
 Utána rögtön hallatszott az őr harsány kiáltása: — Állj!
 Ki vagy? — Ezt követte tüstént egy másik kiáltás: — Ne
 löjjetek, én vagyok, a Krizsán! Hozom a muszkát...

Pár pillanat múlva már Gál őrmester előtt álltak. A bar-
 lang szájához mentek a tűz világába és Krizsán jelentette,
 hogy kikémlelte az oroszok hadállását és elhozta a beígért
 orosz katonát. Gál őrmester melegen kezét szorított Krizsán-
 nal: — Köszönöm Krizsán. Derék dolog. Tudtam én, hogy
 csak magára kell azt bízni. De hogyan is csinálta? Hogyan
 fogta el egymagában ezt a kövér muszkát? Mondja el, hogy
 csinálta?

— Hurokkal fogtam, mint a vadat, — felelte Krizsán
 nevetve. — Árván, magában csatangolt a szerencsétlen, mert
 eltévedt az erdőben. Észrevétlen mögéje kerültem és hurkot
 vettem a nyakába. Jól eltaláltam, meghúztam a zsineget.

Hegedő
Armonium
Tárogató csak itt a valódi
Cimbalom
Harmonika
Citera

és az összes legjobb hangszerek, továbbá a
 legjobb rádiókészülékek csakis itt a gyárban
 kaphatók.

Művésziesen javít, legjobb hurokat készít.
 Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab.
 hangszergyára
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.

Egyedüli magyar hangszergyár az országban Csendőrségnek részletfizetésre kedvezmény

Fényképezőgépek

prizmás látcsövek
 6—12 hónapig terjedhető részlet-
 fizetésre készpénzron, ellenőriz-
 hető eredeti gyári árjegyzék szerint.
HATSCHEK és FARKAS
 optikai és fényképezési szaküzlet

BUDAPEST, IV., Károly-körút 28. (Közp. városháza
 épületében).
Fiók: VI., Andrásy-út 31. (Nagymező-u. sarok.)

Kérje legújabb nagy képes árjegyzékünket.

KATONAI ESŐKÖPENY gummizott kaki-
 szövetből csuklyával **P 45**

KÖRGALLÉR minden hosszban csuklyával **P 50**

Nég havi részletfizetésre is kaphatók

PANNONIA gummikereskedelmi Rt. Budapest
 VI, Andrásy-út 19. Tel. Aut. 268-54

6—8—10 havi folyószámlahitelre
 szalonok, szalongarnitúrák matracok, paplanok,
 szőnyegek, sodronyok vasbutorok elsőrendű kivitelben
 Budapest, Ráday-utca 38. szám, kártyás mesternél

Optima **ÓRÁK** arany- és ezüstárak
 megbízható szállítója

PETŐ EMIL Budapest,
 V. kerület, Falk Miksa utca 12.

Véglegesített csendőröknek előnyös részlet-
 fizetési könnyítések.

Az „Optima” svájci óragyár magyarországi egyedüli árusítója.
 Budapest, VIII., Dohány-utca 12.

Elvágódott, mint a kidöntött fa. Most aztán már csak annyira szorítottam a hurkot, hogy elaléljon, de vigyáztam, hogy meg ne fullasszam. Elszedtem a puskáját, a töltényeit, meg ezt a vadászkes-féle szuronyát ni és magamra vettem. Épp mellettünk volt egy forrás, abból vizet merítettem a sapkájába. Akkor aztán leszedtem a hurkot róla és hamar eldugtam, hogy meg ne lássa, ha felébred. Azután vízzel locsoltam a fejét és felélesztettem. Amikor kinyitotta a szemét, csodálkozva nézett körül. Látszott rajta, hogy nem tudja, mi történt vele. Kérdeztem, hogy beteg-e még? Őszinte bizalommal nézett rám, mert oroszul beszéltem hozzá. Elmondta, hogy eltévedt és már reggel óta bolyong az erdőn. Panasolta, hogy nagyon éhes és valószínűnek tartotta, hogy az éhségtől ájult el. Adtam neki a tarisznyámból szalonnát és kenyeret. Amíg majszolta, kikérdeztem az oroszok felől. Közben ránk esteledett és a sötét erdőben most már egyáltalán nem tudott tájékozódni. Teljesen rámbízta magát, úgy jött velem, mint a kezes bárány.

— Űgyesen csinálta — dicsérte meg Gál őrmester Krizsánt. Ezért majd jutalomban részesül. Most aztán hamar kikérdezzük ökelmét és megírom a jelentést. Elküldöm a százados úrnak... Papirost és írót szedett elő és leült a barlangba a tűz mellé. Aztán megkérdezte az orosz katonát: — Hogy hívnak?

Krizsán közbeszólt:

-- Megmondta már nekem, Alexandrovics Bogodrusik.

Gál őrmester megrázta a fejét:

— Tudom, de tőle akarom hallani. Legyen szíves, tolmácsoljon.

Krizsán oroszul ismételte a kérdést. A tatárképű orosz katona vad tekintettel mérte végig Krizsánt és a fejét Krizsántól elfordítva kifelé nézett.

— Haragszik már, — nevetett Krizsán, — rájött, hogy megcsaltam. Nem fog ez már semmit sem mondani. De nem baj, tudom én az egészet. — Lehajolt Gál őrmesterhez és úgy mondotta be tagolva az egészet. Alexandrovics Bogodrusik.

Gál őrmester is ismételte a nevet, amíg leírta: — No, most aztán melyik csapatból való?

— A krimi 10. lövészedredtől — felelte Krizsán és felgyenesedett: — Hejnye, a kirelejumát! — kiáltott fel hirtelen és puskára kapva a barlang szájához ugrott, mert meglátta, amint a muszka hirtelen sarkonfordult és az éj sötétjébe rontott. Gál őrmester is kirohant a puskájával. A vak sötétségben nem láttak semmit, csak a lefelé rohanó muszka csörtetését hallották. Krizsán hirtelen célbakapta a puskát. Sasszeme pillanatra meglátta a sötét fenyők között a muszka világosabb árnyalatú földszínű egyenruháját. Odalött. Kétszer egymás után. Nagyot csattanva szólt a puska s az erdő kétszeresen visszhangozta a puskaropogást. A második lövésre szörnyű halálordítás reszkettette meg a levegőt. Egy nehéz test zuhanása hallatszott, utána rettenetes halálhörgés és aztán csönd lett, néma csönd.

— Ezt elintéztem, — szólt Krizsán. — Nem kel fel többet.

— Kár, hogy így esett — mondotta Gál őrmester. — Be akartam küldeni a százados úrhoz. Nagy hasznát vették volna. De most már mindegy. A fő, hogy nem tudott elmenekülni. Elárult volna az oroszoknak.

Krizsán megvetően intett a kezével: — Nem talált volna haza ez a birka.

Gál őrmester egyideig még hallgatózott, aztán, hogy nem hallott semmi neszt, megnyugodott. Visszament a barlangba

és szólt Krizsánnak: — Jöjjön Krizsán, hadd csinálom meg a jelentést a százados úrnak. Attól tartok, hogy később nem érünk rá.

Leültek a tűzhöz egymás mellé. Krizsán elkezdett beszélni és Gál őrmester híven jegyezte, amit mondott. — Tehát ezt Alexandrovics Bogodrusiknak hívták...

— Ezt már tudjuk, — szólt Gál őrmester, — fel is írtam már azt is, hogy a krimi 10. lövészedredből való...

Krizsán egy csomó írást kotort ki a tüzőjéből: — Itt vannak az írásai.

— Csupa cirill betű — jegyezte meg Gál őrmester az iratokat böngészgetve. — Ehhez én nem értek. Maga ismeri a cirillikát?

Krizsán megrázta a fejét: — Nem. Én csak a magyar betűhöz értek...

— Nem baj, — vigasztalódott Gál őrmester. — Hozzácsatolom a jelentésemhez. Majd kapnak ott valakit, aki megfejti. Nos, tovább. Hát miket árult el magának a szerencsétlen Bogodrusik?

Krizsán parazsat kotort a tűzből és a pipájába tette. Sűrűn pöfékelve, komolyan beszélt: — Azt mondotta, hogy a cár hétmillió katonája jön Magyarország ellen. Irány Budapest, aztán Belgrád. Elővéd a huszonkettedik hadosztály, mely ma Kirlibabán tölti az éjszakát. A hadosztályparancsnok Nikolaj Plotnikov tábornok...

Gál őrmester kapva kapott minden szón, amit Krizsán mondott és buzgón jegyezte. Krizsán Gál őrmester irónjára figyelt és mindig csak akkor kezdett új mondatba, amikor látta, hogy Gál őrmester már leírta, amit mondott. — Hát ez a szerencsétlen Alexandrovics Bogodrusik... — folytatta Krizsán, — az Isten akárhova tegye, hogy megugrott a gazember. — (Krizsán most indult csak fel valójában azon a bosszúságon, hogy hiába hozta el idáig a muszkát. Hiába vesződött vele. Mérgeesen kiköpött: — Egye meg a fene no! De meglakolt a bitang! — Megnyugodva bölintott aztán a fejével és inas, kemény keze lefelé mutatott: — Meg akart ugrani a szemtelen, de utánament a golyóbisom. Meghött. Odalent van az avarban...)

— Nos tovább! Mit közölt még magával? — unszolta Gál őrmester.

— Hát azt mondta még, — folytatta Krizsán a tüzet piszkálgatva — hogy ő az előcsapatokból való. Reggel eltévedt az erdőben...

— Ezt már tudjuk, — szólt bosszúsán Gál őrmester. — Különbén sem fontos, hogy eltévedt. A fő, hogy maga elfogta. Aztán megugrott és meghalt. Kész. Ennyi éppen elég Alexandrovics Bogodrusikról. Többé nem érdekel. Inkább azt kellett volna megtudni, hogy milyen csapatokból áll az előhad?

— Megtudtam én azt is — felelte Krizsán és elégedetten mosolygott. — mindent tudok. Megmondott nekem Bogodrusik mindent. Igaz, hogy többet beszélt saját magáról a szerencsétlen, mint másról. Ugy kellett külön kifaggatni...

— Nos hát milyen csapatok vannak az előhadban? — sürgette Gál őrmester Krizsánt. — És ki a parancsnokuk? Ez érdekel minket.

— Mint már mondtam, a krimi tizedik lövészedred, amelyből való volt ez a szerencsétlen. Aztán a kaukázusi máso-

„KRONOSZ“ óra és ékszerkereskedelmi Rt.

A Société Horlogère de Porrentruy Phénix Watch Co., Julliard et Cie Cortébert és La Chaux de Fonds Cortébert Watch Co svájci óragyárak magyarországi képviselője

BUDAPEST, Kossuth Lajos utca 4. szám. I. emelet, 2. ajtó.

ajánlja a m. kir. honvédségnél, a m. kir. államrendőrségnél szolgáló óra gyanánt forgalomba hozott és **kitűnően bevált Phénix és Cortébert gyártmányú szolgáló- zsebórákat**, valamint **Luxor ébresztő órákat**.

A Phénix és Cortébert órák, valamint a Luxor ébresztő óra a m. kir. csendőrség tagjai által közvetlenül a cégtől rendelhető meg levelezőlapon, vagy levélben a pontos cím és személyi adatok megjelölésével. Az első részlet a megrendelést, illetve az órák szállítást követő hó 1. napján esedékes. — Raktáron tart ezenkívül mindennemű arany-, ezüst- és ékszerárut a legmérsékeltebben áron és kívánatra, levélbeli megkeresésre, megbizottját gazdag választékkal küldi vidékre is.

A **Phénix és Cortébert órák** valódi **svájci gyártmányok**, tiszta nikkeltokban, 15 rubinos szerkezettel bírnak és **10 évi jótállással havi 5 pengős** részletfizetéssel mindössze **30.— P-be** kerülnek

A Phénix és Cortébert órák fölül állnak minden más hasonló gyártmányú óráknak. Teljesen pormentesen zárnak és úgy lovaglásnál, mint bármilyen erősebb rázkódtatás mellett is a lehető legpontosabbak, ezért **szolgálati célokra különösen alkalmasak**.

A Luxor ébresztő német gyártmány csinos külsővel, erősen világító számlappal és ismétlő ébresztő szerkezettel bír. Ára — ugyancsak 6 havi részletfizetésre — **24.— pengő**.

Megrendelő katonai parancsnokságoktól számtalan elismerést és meglepedést nyilvánító levél birtokában van a cég.

dik kozákezred. Van még egy utász zászlóalj és két aknavető század...

— Tüzérség van-e? — kérdezte Gál őrmester.

Krizsán bólintott a fejével: — Van, hegyi tüzérség négy nagyobb és nyolc kisebb ágyúval...

— Azt nem tudta meg, hogy ki az előhad parancsnoka? érdeklődött Gál őrmester.

— De őrmester úr, tudom, hogyne tudnám — válaszolt Krizsán. — Az előcsapatok parancsnoka Michael Wodobsin kozákezredes...

— Arról nem beszélt, hogy mikor indulnak az oroszok? — vetette közbe Gál őrmester.

Krizsán kissé gondolkodott: — De beszélt róla. Várjunk csak... Igen, tudom már. Azt mondta, úgy hallotta, amikor a parancsnokai egymásközött arról beszéltek, hogy általános indulás holnap éjjélkor...

— Tehát ma éjjélkor — gondolkozott hangosan Gál őrmester. Az óráját megnézte, éppen éjfelet mutatott. — Most indulnak.

Krizsán értetlenül nézett Gál őrmesterre: — Nem jól tetszett érteni őrmester úr, nem ma, hanem holnap éjjélkor...

Gál őrmester elmosolyodott: — Ha Bogodrusiknak tegnap mondták, hogy holnap éjjélkor, akkor ezt mána úgy kell érteni, hogy ma éjjélkor...

Krizsán rábámult Gál őrmesterre: — Persze-persze, erre nem gondoltam. Igaza van az őrmester úrnak, hogy ma éjjélkor indulnak. Akkor hajnalban itt lehetnek.

— Itt is lesznek, ne féljen — szólt tréfálva Gál őrmester és tovább folytatta az írást. — Én most megírom a jelentésemet a százados úrnak.

— Itt van öreg — adta át a levelet kis idő múlva Gál őrmester egy öreg küldöncnek — vigye haza a laktanyába s rögtön adja át Bus úrnak.

Az öreg tüszőjébe dugta a levelet és sietve elköszönt. Gál őrmester örvendve nézett fel az égre, honnan a teli hold szelid fénye nappali világosságot árasztott a földre. Így már könnyebb lesz a virrasztás — állapította meg Gál őrmester ilderült mosollyal. — Olyan sötét volt, hogy az ember az hegyéig sem látott. Könnyen rajtunk üthettek volna, de már látatlanul meg nem közelíthetnek. Így már nyugodvárhatjuk a reggelt. Most aztán mindenki vissza a he-

— parancsolta Gál őrmester és még hozzáfűzte a kontést: — A fő, hogy mindenki rejtőzve maradjon, mert már az ellenség is úgy láthat, mintha nappal volna. Ha is mozdul valamelyikötök, csak árnyékban menni, a fák t, a bokrok tövében, hogy mindig takarva legyetek.

(Folytatjuk.)

Ne hasonlítsátok azt, ami szép, márványhoz, rózsához, liliomhoz; a kő hideg, a rózsza, liliom hervadt; nem szép az, ami csak a szemnek szép! Valami mélyebb rejtelem van a szépség fogalmában, amit az emberek éreznek, de nem értenek. Jókai.

Megfejtés.

A folyó évi 13. számunkban közölt keresztrejtvény megfejtése:

Vízszintes sorok: 1. Csendőrségi Lapok, 15. amen, 20. sírnak, 21. ólá, 22. eledel, 23. egyén, 25. eső, 26. szer, 27. lator, 28. ügyel, 29. na, 30. karó, 31. tekintélyes, 33. dk. 34. sekk, 36. át, 37. üde, 40. üget, 41. illó, 42/a. szerelem, 43. Zion, 43/a. egyén, 46. Etel, 58. ma, 59. esőzés, 62. tinó, 63. ok, 65. kis, 66. soká, 68. éles, 71. végzés, 75. boka, 79. sár, 80. ott, 81. pipa, 83. az, 84. vallomások, 88. kalamáris, 91. övé, 93. aal, 94. késelem, 96. za, 98. Kant, 100. patak, 103. Moson, 104. Alag, 106. Enyed, 107. Ödön, 108. rest, 109. örhely.

*

Függőleges sorok: 1. csendbiztos, 2. sisak, 3. erő, 4. N. N., 5. dada, 6. ök, 7. sóz, 8. éles, 9. gár (rág), 10. leleményes, 11. alak, 12. Peti, 13. ódon, 14. kert, 16. megy, 17. egyesület, 18. nyesegeti, 19. ón, 24. él, 26. só, 28. ül, 30. katonaság, 32. akt, 35. kemence, 36. álom, 37. üz, 38. de, 39. erő, 42. li, 44. és, 45. nős, 47. ló, 60. ék, 61. sí, 64. kova, 67. kérvény, 69. lő, 70. sóz, 72. Zola, 73. étlap, 74. stóla, 76. opál, 77. kimenő, 78. apám, 79. szöke, 82. ar, 83. aszal, 85. árad, 86. ok, 87. kém, 88. kese, 89. adós, 90. lent, 92. van, 95. sor, 97. agy, 99. te, 101. tö, 102. kő, 104. ah, 105. le.

Helyesen fejtették meg a következők:

Köllner Ferenc csendőr (Tokod-altáró), Mészáros Lajos őrm. (Szombathely), Menyhárt István őrm. (Szombathely), Zsoltász István 1. őrm. (Pusztvacs), Gyergyay József th. (Nyirbakta), Czimmermann György csendőr (Báta), Gáspár Lajos csendőr (Kisújszállás), Szajkó Viktor őrm. (Balatonboglár), Kósi Pál th. (Szombathely), Czimmermann József őrm. (Siklós), Belány János csendőr (Tiszakürt), Tausz Ferenc csendőr (Devecser), Zsiros Sándor csendőr (Cinkota), Tösmagi János őrm. (Hódmezővásárhely-Központ), Katona István csendőr (Feldebrő), Koska Lajos prb. csendőr (Tata), Bagoly István csendőr (Komádi), Holczer Ferenc csendőr (Mór), Teke Sándor törm. (Hegyeshalom), Molnár Béla csendőr (Szászvár), Nemes Döbrössy Ferenc csendőr (Mágocs), Horváth József XIV. törm. (Mór), Gulyás Sándor csendőr (Ajka), Gyarmathy Elek th. (Budapest), Portik József th. (Klotildliget), Kertész Mihály őrm. (Somogyberzence), Bacskai László csendőr (Vámosgyörk), Fritz őrm. (Magyargencs), Csobod Ferenc törm. (Rózsaszentmárton), Jankovics József őrm. (Beremend), Kasza Lajos őrm. (Sátoraljujhely) Tóth József őrm. (Torony), Urfi János csendőr (Szápár), Molnár József őrm. (Kisterenye), Salamon János őrm. (Kiskunhalas), Juhász Mihály csendőr (Tiszakarád), Balázs Imre csendőr (Hévízszentandrás), Simon Albert őrm. (Kemence), Cseh Gábor csendőr (Somosköújfalu), Szöke Sándor 1. őrm. (Jászládány), Dóczy István őrm. (Szombathely), Kiss Kálmán th. (Szeged), Tölgyes István őrm. (Táp), Kalmár Péter csendőr (Okány), Ódor Kálmán őrm. (Táp), Nagy Kálmán őrm. (Esztergom), Lakatos István őrm. (Szombathely), Antal Agoston törm. (Budapest), Biró István gth. (Budapest), Mátyus Antal csendőr (Feldebrő), Merczigán Imre csendőr, Deák Kálmán csendőr (Veszprém), Pályi Lajos csendőr (Szirák), Csiki Pál csendőr (Jászládány), Plagh

FINOM ÓRÁK között legolcsóbbak A BRAUSWETTER ÓRÁK!

BRAUSWETTER JÁNOS

SZEGEDEN

MAGYARORSZÁG LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRÁSÜZEME

Arjegyzék órákról és ékszerekről.

Csendőrség és honvédség

számára szükséges

könyvek és térképek

kaphatók

GRILL -féle könyvkereskedésben, Budapest, V., Dorottya-utca 2.

34 év óta a világot uraló eredeti angol

THE CHAMPION kerékpárokat

5 év jótállással, 20 P havi részletre, saját-készítésű ROYAL STAR kerékpárokat bavi 180 pengőért teljes felszereléssel 16 pengős részletfizetésre szállítunk.

Kerékpáralkatrészeket

láncot, pedált, kormányt, lámpát, nyergeket stb. bármely gyártmányu kerékpárhoz nagyban, eredeti gyári árban külső gummikal 5.80 belsőket 2.10 pengőttől. — Kerékpárok 120 P.-től feljebb.

LÁNG JAKAB ÉS FIA

kerékpár- és gumminagykereskedők. Magyarország legnagyobb, legrégebb, és legmegbízhatóbb kerékpárüzlete Budapest, VIII., József-körút 41. 61 éve áll fenn! — Arjegyzék 1000 képpel ingyen!

A töltőtollat ma már senki sem nélkülözheti, aki írásmunkával foglalkozik, legkevesébe a csendőr.

A legjobb töltőtollak dús választékban **TURCSÁNY ANTAL** töltőtoll és papírkereskedésében Budapest, VIII., Üllői-út 2.